

MAK

Mak siya wɪnkika ta yokwowa. Mi Mak siir inig whɪrɪn Jon makɪn. Mi siya om Jerusalem hɪrankɪn mi siya Pol mi Pita sowiir whɪn mɪriigin. Mi siya ta yokwowa Rom hɪran iikamɪm sɪmiiram wɪnkika. Mak siya ta yokwowa dimɪn kɪrie kɪrieyɪm mi dimɪm taemɪnɪm Jisis siya tiriyɪm mi siya Rom hɪran iikamɪm sɪmiir boɪnmɪmauugin mi Rom hɪran iikamɪm ini ta kɪrieya sairama yaingwo tɪbmiigiyɪm. Iriig.

Jon siya iikamɪm sɪmiir baptais haigɪniuwigin mi Adi Komii siir yaiya sair warar boɪnmɪmauu (Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jo 1:19-28)

¹ Ta Yokwo Komiiya Adi Komii kɪmiir Wanɪn siir yɪnisɪmɪn Jisis Kraiis siirga, siir yaiga.

² Mi ta yaiya bɪdi bɪdiniya profet inkamɪn Aisaia siya wɪnkiya mi ini sair hɪriinana yɪmbiyama. Mi bɪdi bɪdiniyarɪn Adi Komii siya siir yɪnisɪmɪn siirɪn hɪniɪna boɪnkikɪn, wakae! Kara inkamɪn wɪ nwɪra nɪkropkii kariir yai aiir boɪnmɪmauwamam. Mi siya ini kariir bɪiyar yamkwokɪnɪn mi siya wɪ kariir siyɪu iir kisɪsop haigɪnkwokɪni.

³ [Inkam nwɪrɪn maeyau siiyɪn nu apa sair hɪr kauwok boɪnamnankikɪn. Siya hɪniɪna boɪnkikɪn, Bɪiyan Inkam Komiiyɪn siir siyɪuɪn sɪbgu kisɪsop dirɪraerarkwokɪn, siya napnaniyam.]

⁴ Jon siya iikam iɪmiir baptaisam nɪtkɪn ni-imau siiyɪn nu apa siir. Mi tɪ niɪmau siiyɪn apain siirɪn inkamkɪ bi whwonkaiigin. Nɪngaka.

Mi siya iikamim haımii tamii hir napim simiir boınmauugi ta yaiwin kibiya. Mi simiir kwoınim wi nwoke aingwo tibmiyim. Mi simiir dimin biyeyim wi Adi Komii siya haiyoprimdiyumiigi.

⁵ Mi iikamim ti nu komiyyin Judia hiranım mi om komii Jerusalem siir hiran iikam ikim sima Jon siir boınmauugi digworaekwo biyeyim sima tirim. Mi Jon siya simiirin ina baptais haiginuwın Jordan ie hir.

⁶ Mi Jon siya niiya yuisa, kamelni piokim. Mi siya piuwop ha mi kikogikin mi naeyim siya naeyim kokmwo graeyis minim mi mhwiına nae nwowiya saiir yin ikim, siya simiir naekin.

⁷ Mi Jon siya ina boınmauugiyin simiirin, inkam nwirin kariir mhoiıya nitin siir kirıeya ini kariir kirıeya saiir haiburgika, kariir kirıeya ini aowa saeya ywowa. Kara inkam miıyık rani, siir ıga siya niiya saiir uridin wi kara waisi hak rani. Nningaka. Kara inkam biyeyin ini siir aowa ywokaiyin.

⁸ Kara kimiirin opni baptais haiginuwi mi inkamın mhoiıya nitin kimiirin wi siya nuuae haiginuwi naeyıuniyin. Iriig.

*Jon siya Jisis siir baptais haiginugın
(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Mi ta iıya Jisis siya omisimın Nasaret nıkuwiyin nu Galili hir nwowın siir haiburgigin mi siya ina yitin. Mi Jon siya siirin ie Jordan hir baptais haiginu.

¹⁰ Mi siya op hir haiburgigin mi ha nig apnaidamın nua hiriir mi siya kigi, ninomora omaka anonan haiwaokiya. Mi Adi Komii siir naeyıuin ipiyini hanına siınınaiiniyin siiram. Ta ipiyına

krɪma dapiya ɪnmab mi saiir hɪriinanar siinanai-inika.

¹¹ Mi sɪmar wakaeki yai kwɪra nɪnomor kou hɪr kauwok boɪnkiya, kɪra kariir yɪnisɪm yɪnkamiyɪnkɪn, kara kɪriiramɪn ini maɪrgɪmaɪrgar ywowɪnɪn. Kariir kwɔɪnɪn kɪriiramɪn ini wadieki wadiyar ywokiyaɪn. Iriig.

¹² Mi biri kimɪmɪnkikɪn Adi Komii siir naeyɪuɪn siya yɪkropki Jisis siirɪn maeyau siiyɪn nu apa siir hɪriir.

¹³ Iiyɪm Jisis siya maeyau siiyɪn nu apa siir nwowɪm kamnwɪs. Mi Setanɪn, biiki biyan yɪu biyeyɪn ina kɪnankɪuɪn siirɪmɪn. Mi siya ini mwanhunan ywowɪn. Mi Adi Komii siir paekwosɪmɪn ha nɪtɪn siirɪm, ini saɪkar yauni oniyɪn. Iriig.

*Jisis siya nu Galili hɪr mɪrii bwakainakɪn
(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ Iiya Jon siya maeyauwa hɪuyokiyokaiya mɪi biyɪe mɪriiya saiir hɪrar niki okaiyaɪn mi ta iya Jisis siya nu Galili hɪriirɪn saiir yɪmbinikɪn. Mi Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yaiyɪm, siya sɪmiir ini boɪnmɪmauuni iikam ɪmiirɪn.

¹⁵ Siya boɪn, ta iya bidi yɪmbiniya, ta iya Adi Komii siya iikamɪm tɪ nu komiiyɪn siirɪm wɪ sɪmiir kɪgrɪraowi. Mi taka iya ini kingiɪn nwowa krɪmiirɪn wɪ siyar kɪgrɪraowi. Krɪmiir kwɔɪnɪm tɪ kisɪna haigi mi Yokwo Komii saiir yaiyɪm sɪmiiraramar daɪngwo tɪbmii ɪski. Iriig.

¹⁶ Jisis siya nu Galili whɪgbida hɪriir napamɪn mi siya Saimon, Endru sowiiryao yapkɪgam, sowa haɪmna whɪi hɪr nɪtmaɪi. Ta mɪiya sowa mɪriiya anasu kikaiya, sowa umɪr mɪi mɪrii.

17 Mi Jisis siya boinki, kowayao kariir mhoiyya wit mi wi kara nsiimauuwi kariir miyya kowiryao. Mi kowayao ta miyya kara mriyya saiir hiriinan siyiu iirar sibgu ap. Mi iikam hoimgakim simiir nwoki ikunam.

18 Mi sowiir haimna ini hirar kwaiburgigin. Mi sowa biri kimiminko ini Jisis siir mhoiyyar yamo. Mi sowa ini siir mi aiarar ini mriyyuwo.

19 Mi siya ha swoki apnamin priei biri napkikin mi siya youap kigam, Sebedini yinisim nwiso Jems mi siir nomousim ieya Jon, sowa i hir hinomaii. Mi yo sowa, sowiir haimna iir kisisok diriraerari.

20 Mi siya sowiirim yikuuna. Mi sowiir adwai biyeyin mi sowiir adin siir mi mriiyim kamim simiirin i hirar kwaiburgig. Mi yo sowa ini Jisis siir mhoiyyar yapnamo mi siir mi aiar yamriyyu. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskigin yiu biyeyin inkam
nwirin siir nwowin
(Lk 4:31-37)*

21 Sima om Kapeneam hiriir yam simiir i komii airim. Jisis siya ta simiir i komiyya simiir omaka komiyya yai nidwokai wakaenakiyya saiir yapnopkainam. Mi iikamim simiirin Adi Komii siir yai aiar ini boinmimauu haiginu.

22 Iiya sima siir yai aiar wakaeyim, ini hindara yanaakiyim. Siya simiirin kamim siyiu komii ninokninkiniyim simiir hiriinan biri boinmimauugin. Ningaka. Siir yaiya ini inkamin inig komiigakin, siir hiriinan ywowin.

23 Mi ta iyya inkam nwirin simiir omaka komiyya yai nidwokai wakaeyia saiir nwokin. Mi yiu

biyeyin siir piu hir nii okaiyin mi siya ina kauwok boinkiyin.

²⁴ Jisis om Nasaretanin! Kira dimuam nitkin, dimu tirniyam? Mi kira tari krimiir tumbuam nitkin? Kara kiriir bidi yinokninkinin, ni kira Adi Komii krimiir Wanin siir hiranki nit ieya inkam wadiyin.

²⁵ Mi Jisis siya ti yiu biyie siir nikiyin mi siya ina boinkiyin, yiu biyie iirin, kira yaiya ti tanki mipa dinkinimnisiaki.

²⁶ Mi ti inkamin siya ha kaunanaekiyin mi siirin siya hainiyop whaowagig. Mi yiu biyie siya ti inkamin siir piu hiranki yiuun iwiskinam mi ina yamin.

²⁷ Mi iikam hoimgakim hiriinan diminin siir kigim, sima ini kakakar ywokiyim. Mi sima ha nanaakiyim mi ini sima simar yomboin amboinamim, tiki hinin diminin tari dimu diminkin, ha? Taka yaiya saeya yai winka. Mi tari ti inkamin siya inig komiigakin. Iya siya yiu biyie imiir boinkiyin mi sima ini siir yai aiirar mi wakaeyoknam.

²⁸ Mi ti diminin siya tirin biri kimiminkin, ina haigiririr boinamin nu Galili hiran omim simiir hiriir. Iriig.

*Jisis siya Pita siir niua saiir haiswoniskigin
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)*

²⁹ Sima omaka komiia yai nidwokai wakaeya saiir haiburgigim mi ha woknaniyamim, sima Saimon Endru sowiiryao omaka saiir wokninopkainam. Mi Jems Jon sowayao warar yinkin am.

30 Mi Saimon Pita siir niua hai hirar whwonkaiga, saeya piu huuwa kini ma saeya niiga. Mi sima biri kimiminkim ta wiga maka niya saiirin, Jisis siir ini boinmauuu.

31 Mi Jisis siya saiiram ha namin mi saiir in aiir ini onkwoiu mi ina kininsiin idwokiya saiirin. Mi ta piu huuwa kini ma saiir niya, ina digiya. Mi saeya ini simiir naeyim simiir swoki diriraerarim. Iriig.

32 Iya bie nikiiyamtibin mi simiir iikamim makakmakakim ini simar swoki ikunaniyim Jisis siirim. Mi iikamim yugunonkwowim yim ini warar mi inkin ikunaniyim.

33 Mi ti om komiyyin siir hirar iikam homgakim, sima ta omaka Saimon, Endru sowiira saiir anoka kingiin hirar ini okwoiu.

34 Mi Jisis siya haiswonimniskiiyim mapai mapaiyim simiir niyim mi yu biyeyim siya ninimniskiiyim kasa rani, simiir nwowim. Mi sima ti yu biyeyim Jisis siir bidi yinokninkinim mi siya simiir asi nikidugin kima kariir inigin siir kipi dap. Iriig.

*Jisis siya nu Galili hir nap miriigin
(Lk 4:42-44)*

35 Mi igwira Jisis siya nugak imumar yinsiin apnamyakwok, maeyau kwira inkam karamaeya saiirim. Mi siya Adi Komii siirim in nhwo hir ini kwisboiniu.

36 Mi mhoiia Saimon siya mi siir nomiiyau ima, sima ini siir mhoiiyar yapansrinamim siirim in.

37 Iya sima siir nini kigiun sima ina boinim, ti iikam isid komiyyin kiriirim hansrananikim.

38 Mi siya simiirin ina boinin, kiya! Nimbi ti omim kingiin nwowim pi sim nami. Kara Adi Komii siir yayim simiir warar mi boinmimauuam mi aingwowi. Kara ta mi aiirimar nitkin, dimin mi miriyam bi nitkin. Niingaka.

39 Mi siya nu Galili hiran omim simiir asi namkin. Mi siya omakam yai nidwokai wakaeyim simiirar yapninopkai boinmimauuam, Adi Komii siir yai aiirin. Mi siya yiu biyeyim simiir nwowim ini simiir warar yinimniskiyamim. Iriig.

*Jisis siya inkamin paowaigi piskimkopouin wadie siir nwo haiginugin
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)*

40 Mi inkam nwirin paowaigi piskimkopouin, siya ha nitin, ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai hu uniyin. Mi siya siir boinki mi kira ha naingwowi, kara kiriirin wi digar nwo haiginugii.

41 Mi Jisis siya siirsi yaingwobumbu mi siir ina ina yonkwokiyin siir. Mi Jisis siya ina boinkiyin, kara ha naingwowi kira wadie dwoki.

42 Mi ti paowaiyim siir piskimkopouim biri kimiminkikim ina wiskiyim mi siya ini wadieyar ywokiyin.

43 Mi Jisis siya yai kirie aiirar boinki siirin. Mi biri kimiminkin siirin ina yikropki sasaugiyin.

44 Jisis siya siir boinki, kira sibgu mintaraa! Kira wi inkam nwirni kipi boinmauu ti diminin. Niingaka. Mi kira pa dam mi kiriir pua pi inkamin naemin krimiirsi ninkin imiyyaeyin Adi Komii siirim pris, pi siir tini isiimauu. Mi kira Adi Komii siirin nae pa dinkin imiyyaeki. Minsi

dinkin imiiaeki! Kiriir pua wadie nwowa sairsi, yaiya krimiir brougaeyin Moses siya boina sair hiriinan. Mi sima ti kamim wi nwoki ninokninkinwini kiriir paowaiyim bidi wiskiyim.

⁴⁵ Mi inkamin ha namin mi biri nini haigiprakai boinugin ti yayim. Ningaka. Ini hiriyar boiniskiyin ti diminin. Mi siya ti diminin ini niwiinan siir boinyokiyokiyamin omom omomim simiirin. Mi Jisis siya om komiia hiriir paninsi yamsi iikamim simiir whwonkam idan. Iikamim ini hongak ywoim, siya simiir ma imiir niniskiyim wi dig nwo rani. Mi siya om komiyyim simiir yaba nwowim omim iikam hongak kamaeyim, ini simiir hirirar ywowin. Mi maeyau maeyauan iikamim ini Jisis siiramar yitswom. Iriig.

2

Jisis siya inkamin iga in ninsimsiruun siir hais-woniskigik

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

¹ Fi nhirim bidi yamkiyim mi Jisis siya ini om Kapaneam hiriyar swoki amin. Mi iikamim sima hiniina wakaewin, siya ini omaka hir nwowin.

² Mi iikam hongakim haningi yaninkinuuu mi omaka ini digar ywokiya. Mi anoka kingiin, maeyau kwirki nunga bi swoki oka. Ningaka. Mi Adi Komii siir yaiya Jisis siya simiirin sair boinmimauugin.

³ Hya Jisis siya yayiar niki okwo boinin mi sima ina hainaniyim ti inkamin iga in ninsimsiruun Jisis siirin. Mi kam nwiiyim sima hainani ti inkam iirin.

4 Mi omaka yainaua ini iikamim sima yidwokaisirkiya mi sima Jisis siir kingiin paninsi haiginsi ti inkamin iga in ninsimsiriuin. Mi sima akouwa hirii iiyam mi akou haimii iir ini piraku maeyaua siyar nokwo hiririuwa saiirar. Mi sima akou haimiiyin ha pirak grirgigiyin mi ta hiiya ti inkamin siya whina mi sima idmirim kwiiya boritkikin mi ina yonkwokiikiraraokiya. Mi ini Jisis siir igmiiga yauni kikinuuwa.

5 Mi Jisis siya simiir naingwo tibiimiiya saiir kigiyin mi siya ti inkamin siir boinki, yinisim! Kara kiriir dimin biyeyim simiir bidi haiyoprimdiyumiigiyim.

6 Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim yim sima hir warar ninkin idwokaigim mi simiir kwoinim aowa aowa ini ta yaiya Jisis siya boina saiir saiira yaingwokwonanaeyim.

7 Siya ti hinin yai boinin mi siya tari Adi Komii siir nigbumbui. Inkam nwrkin biri swoki haiyoprimdiyumii srankin dimin biyeyim. Ningaka. Adi Komii saiir miiga.

8 Mi simiir kwoinim Jisis siya bidi yinokninkiniyim mi siya simiir asi boinkin, kima wara hinin kwoinin kimiir waraur dimusi nwowi?

9 Piki hinin dimin ikin hinsima nwowiyin? Mi kara ha boini kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi tiki hinin diminin kara wi diga nwowi? Mi tari wi dig nwo rani? Mi kara ha boini, kira kiriir hai aiir hainam mi hininin kara wi digar nwowi, iyie? Wi dig nwo rani, aniya?

10 Kima dinokninkin, Adi Komii siir yinisimin ninomor kou hirankin nitin karairgin. Kariir

kiriya wɛ digar nwowi kimiir dimɛn biyeyim simiir haiyoprimdiyumuigiyim. Mi Jisis siya ti inkamin iga in ninsimsiriun siir asi boinkikin.

¹¹ Kara kiriir boinkii, kira dingsingi! Mi kiriir hai aiir hainam mi kira pi kiriir omaka damigusam.

¹² Mi siya ini iikamim simiir whwonkam idar yinsiingiyin. Mi siya ini siir hai aiirar hainamin. Mi siya biri kimiminkin, ina yinsiin apnamin. Mi sima hiriinan kigiyim mi sima ini hindara yanaakiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim. Mi sima ina boinkiyim, biya nim krɛma ti hinin diminin siir biri kigim. Iriig.

Jisis siya Livai siir nikunakin

(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Mi Jisis siya whigbid hiriyyar swoki apnamin mi iikam isid komiyyin sima ini siir mhoiyyar yamim. Mi siya Adi Komii siir yaiya ini simiir yowimwarkai haiginuwim.

¹⁴ Mi siya ha napnamin Livai siir kig, Alfias siir yinisimin. Mi siya omaka omom omoman umir nidwokai haiya, yo sair nidwokaii. Mi Jisis siya yikiugi, kira kariir mhoiyya wit! Livai siya ha ninsiingiyin mi ini siir mhoiyyar yamin.

¹⁵ Iya Jisis siya Livai siir omaka hir niki idwokai aeyin mi kam homgakim umir haiyim, nhirim siyɛ biyɛ tiri kam ima mi kamim Jisis siir kigna miriyyim, sima simar yidwokai aemimir Jisis saikan. Ti hiriinan kamim kasaka rani, Jisis saika nap miriyyim.

¹⁶ Mi Farisi kam nhirim siyɛ komii ninokninkiniyim sima kig Jisis siya kamim siyɛ biyɛ tiriyim mi kamim umir min haiyim simaka

nɪdwokai aei. Mɪ Farisi kamɪm sɪma srɪgi kamɪm Jisɪs siir kɪgna mɪriiyɪm sɪmiir, Jisɪs siya kamɪm siyɪu biyɛ tiriyɪm mɪ kamɪm umɪr mɪn haiiyɪm simaka dimusi nɪdwokai aei?

¹⁷ Mɪ Jisɪs siya ta yai aiir wakaeyɪn mɪ siya ɪna boɪnkiyɪn, inkamɪn ma karamaeyɪn yɪo siya paowai widi inkamɪn siiram biri swoki amikɪn. Nɪngaka. Mɪ iki makak iikamɪm pi sɪma simar nami kamɪm paowai widiyɪm sɪmiiramɪn. Kara iikam mɪiyɪk mɪiyɪkɪm sɪmiir nɪkiunam ara biri nitɪn. Nɪngaka. Kara iikam biyɛyɪm sɪmiir nɪkiunam nitkɪn. Friig.

Nae haiya aeni siyɪugɪn

(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Mɪ ɪgwɪra Jon siir kɪgna mɪriiyɪm kamɪm mɪ Farisi sɪma, sɪma nae haiyakɪm. Mɪ kam nhɪrɪm sɪma ɪna yɪtɪm, Jisɪs siir ɪni srɪni mɪ Jon siir kɪgna mɪriiyɪm kamɪm mɪ Farisimi mɪi kɪgna mɪrii ikɪm, sɪma nae dimusi haiyaei? Mɪ kamɪm kiriir kɪgna mɪriiyɪm yɪm nae haiya karamae dimusi nwowi?

¹⁹ Mɪ Jisɪs siya sɪmiirɪn boɪniyɪo yaiya kwɪra boɪnki, ɪiya inkam nwɪrɪn siir wig aiir sainam tiri mɪ siir nomiiyauɪm mɪ iikam nhɪrɪm sɪma wa niti ta nae aiirɪmɪn. Mɪ sɪma ta ɪiya wigwas naeya saiir naei mɪ sɪma wa haiyaei? Nɪngaka. Sɪma wa naei. Mɪ siir nomiiyauɪm mɪ iikam yaisi yaisiyɪm sɪma wɪ maɪrgɪmaɪrgar nwonami siir whɪnsain haigɪniuwamɪn. Mɪ taka ɪiya sɪma wɪ nae mɪnar haiyaei. Nɪngaka.

²⁰ ɪiya tiki inkamɪn wig nonkwonain siya om whɪra nami mɪ krɪma hikak saiir dwoki mɪ nae mɪnim saiir haiyaki. Mɪ ɪiya kara kɪmiir haiburgi-gana mɪ kɪma wɪ hiriinanar timi tirki.

21 Jisis siya boiniyio yai kwira ina swoki boinin, dimin winin dimin biyie aka kipi nitapiyok. Inkamin yuis win haimii biri kintio haigin yuis kwira saiir noin siir nitkin panam mi siya hiriinan tiri, siya saiir nitkin pani mi saeya wa swoki imbiriyami. Mi wina wi kaba saiir mimbirgi mi noin wi komiiyar swoki okii.

22 Inkam nwirkin wain wini opa wraisu is kaba op two biyenana saiir biri swoki aokaiiga. Ningaka. Mi siya hiriinan tirkiswo mi ti wain winin siir opa saeya niyopiingi mi ta wraisu is kaba saeya wa nimbiryamkii mi wain wini opa wa naokiyamki. Mi wraisu isa wa mi imbiryamki. Mi inkamin wain wini opa saiir naokaii siya wi hiniina tir, wi wraisu is wina wi saiir daokai. Iriig

Juda simiir ii komiyya pu siisiya Sabat mi min saiir kipi marii

(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 Mi Adi Komii siir ii komii kwira Sabat Jisis siya numira wid ninkina saiir napnamkin mi kamim siir kigna mariiyim sima saika warar yinkin apnam. Iya sima napama, sima witnidim ha kiwromwrus haiyamim mi ina yinibrombrop apaeyamim.

24 Mi Farisi kam nharim sima Jisis siir boinki, wakae! Kima ta Juda simiir ii komiyya pu si-iskuwakiya mi min saiir dimusi mariigim mi nae minim saiir dimusi mi haigim. Mi kima ti siyiu iir bi sibgu apkim.

25 Jisis siya ina yowarkii boinkiyin simiir yai aiir mi kima tari dimin whirin biyya kimiir brougaeyin Devid siya tirin siir biri mwaingim? Mi taka iya

Devid siya mi siir isid ieya sima nae karamaekim mi simiir mhiyim ina yaowim.

²⁶ Iya tiki dimin ieya nimbiyamin Abaiata siya nwokin pris inkamin nae Adi Komii siir ninkin imiiaeyin. Mi Devid siya mi siir isid ieya simar yapninopkainam Adi Komii siir omaka aiir. Mi Devid siya paimir iir naeyin mi siya paimir haimiim siir isid iir yae hauu. Tiki naeyim inkam ningaki bi naekin. Ningaka. Pris simiiraraigin. Mi sima yai biri swoki boinkikim ti diminin Devid siya tirin. Mi kima yai krimaka dimusi boini.

²⁷ Jisis siya boinki, ta ii komiia Juda simiira piu siiskuwakiya Sabat, saeya iikamim hik simiir hauuwim biri nwoka. Ningaka. Ta ii komiia minam nwoka iikam homgakim simiir whindiriraerar haiginuwam.

²⁸ Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin ta ii komiia Juda simiira piu siiskuwakiya dimin taemin tir kamae nwowiya Sabat saiir Biyan Inkam Komii siya asi nwowi. Iriig.

3

*Mi Jisis siya Juda simiir ii komiia inkamin inib waeyaoki naowin saiir haiswoniskigikin
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)*

¹ Mi Jisis siya ha swoki apninopkainamin Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir mi inkam nwirin hir nwokin siir inib waeyaowim ini paeyarwainan ywokiyamim.

² Mi Farisi kam nhirim Jisis siiram hirar kaonanae. Sima biri ninokninkinkim siya ti inkamin siirin pi ii komiia saiir namisi haiswoniskii mi

ta hiriinana saiirsi boiniuriyiu boinam minkim siirin.

³ Mi Jisis siya ti inkamin ina paeyarwainan nwowin siir boinki, kira simiir bopwoniya dinsiin okwoki.

⁴ Mi Jisis siya simiir srigi, krma wi piki hiniin siyiuin si tiri Juda simiir ti komii aiirin mi krma siyiu miyik ti tir. Iyie!? Farisi sima yai biri wakae boinkim.

⁵ Mi Jisis siya simiir kaoyokiyokigiyin mi siir kwoinin ini haughauga whiyekiyin. Mi siya simiir mhi kwoin imiir kigiyin miyik biri nwokim, sima ti inkam iirsi bi naingwoyimyokim. Mi Jisis siya hikak asi nwonamkin, ti hiriinan siyiu iirsiyin. Mi siya ti inkamin siir boinki, kiriir indibin ha dinkiyinyinki. Mi siir ina ini wadiyar ywokiya.

⁶ Mi Farisi kamim sima Juda simiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir haiburgigim mi sima biri kimiminkim ina yinsiin apnamim Herot siiram mi siir nomiyau nhirim simiiram warar. Mi sima yayim iripa minam kitibmii boinkim Jisis siir nisomaokiyim. Iriig.

Iikam isid komiiyin whigbid hir nani owiugim

⁷ Mi Jisis siya mi kamim siir kigna miriiyim sima ti omon nu Judia hiranin sima siir haiburgigim mi whi Galiliya hiriir yam. Mi iikam isid komiiyin sima ini siir mhoiyar yaimin.

⁸ Mi iikamim ti omom omomim hiranin nu Galili nu Judia mi om komii Jerusalem mi nu Idumia mi ti om whiso Taia mi Saidon yo ini yab komiiyin Jordan, ini siir gimiyawaiyo. Sima omom omomankin nitkim. Mi ti isid komiiyin Jisis

siir yaiya sima wakae wɔnkɔm digworaekwɔwɔm siya tɔrɔm simiir mi sima ha nitkɔm siiramɔn.

⁹ Mi Jisis siya kamɔm siir kɔna miriɔyɔm simiir boɔnki, iikam isid komiɔyɔn tisa nwɔwɔn ambi sima haigɔn ikwokromkwɔrisi. I ɔra pɔ kariiram dwom-aigi, kara pɔ saiir kwɔrii nami.

¹⁰ Biɔya siya i aiir niki apni kwɔriinam karamae niki owɔn mi siya iikam kasa bi haiswonimniskɔigɔn. Mi tariinanɔn iikam whiekak nhɔrɔm makak makakɔm sima ina yapiyaonamɔm siiram, simiir inam siir pɔu aiir nini onkwɔuɔm. Mi sima iikam nhɔrɔm simiir asi napkɔnyamya amkɔm.

¹¹ Mi kamɔm yɔu bibiyiekɔn nii whwonkaiyɔm sima Jisis siir kɔgiyɔm mi sima ini siir igmiigar ini akaigai hiuniyɔm. Mi sima ina kauwok boɔnkiyɔm. Kira Adi Komii siir yɔnisɔmkɔn.

¹² Mi Jisis siya yɔu biyie imiir ninimniskɔigiyɔn mi siya iikam imiirin ina boɔnikidugiyɔn. Kima kariir inigɔn wɔ kipi haigiririr boɔnam. Iriig.

Jisis siya kamɔm iuur nwɔsa yimbingi siir mi aiir nap miriɔyam

(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Mi Jisis siya mhiu iir niinainamɔn mi siya ina dapikɔuna kamɔm siya naingwɔwɔm simiir inigɔm. Mi kamɔm siya dapikɔunam sima ina yamɔm siiram.

¹⁴ Mi siya aposel kamɔm iuur nwɔsa yimbingi hinda tɔnda saika nap miriɔyam, Adi Komii siir yai aiir nap boɔnmamauuam.

¹⁵ Mi siya aposel kamɔm simiirin ini inigakar ywowaigɔnugiyɔm, yɔu biyieyɔm

iikamim simiir piu nii whwonkaiyim, simiir ninimniskiiyamamin.

¹⁶ Mi Jisis siya aposel kamim iuur nwisa yimbingi. Mi Saimon siir inig whirin Jisis siya nokdap haiginuun, Pitakin.

¹⁷ Mi Sebedi siir yinisim nwiso Jems, Jon sowiirin Jisis siya yaeya inigar swoki kisina okdap haiginu, Boanesis. Tiki inigin siir inig tipmwoki tipmwowin, ta diya tiowiya saiir yinisimkin. Sowiir yaiya ini hiriinan ywowa.

¹⁸ Mi Endru, Filip, Batolomiyu, Matyu, Tumas mi Jems Arpias siir yinisim ieya mi Taitias. Mi Saimonin biya ta yaiya saiir boimmauugin nu whiran inkam komiiyim krimiir kipi kigirao.

¹⁹ Mi nwirin Judas Iskariotkin. Mi ti inkamin mhoyiya wi wir siya napwouwi, kam nhirim io Jisis saika nwowiyim siir nisomaowam naingwowim simakan. Iriig.

*Ta miya bigi biyan yiu biyeyin Biesebul siirga
(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Mi Jisis siya ina swoki amin omaka hiriir. Mi iikam isid komiiyin ini Jisis saikar swoki amwonyim. Mi Jisis siya mi siir kigna miriiyim kamim sima nae nidwosiis aeni ii karamaeka. Ningaka.

²¹ Mi Jisis siya siir iripa o nhieyim mi siir yopii ad owa, sima hiriinan nini wakaeniyim, Jisis siya mi kamim siir kigna miriiyim, sima nae min ningugu ae karamaeyar nwowi mi sima ina yitim siir nikiunakiyam. Mi sima siir boin mi tari siir kwoinin pi whaowaekin, siya ti nae min ningugu ae kamae nwowin.

22 Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim sama om komii Jerusalem hir haiburgigim mi ina yitim. Mi sama ina boinim mi tari biigi biyan yiu biyeyin Biesebulin ini saika nwoin. Mi nhirim ina boinim mi tari Jisis siirin Biesebul siya hauuga ta kirieya yiu biyeyim inkam piu nii okwokaiiyim simiir ninimniskiiya.

23 Mi Jisis siya simiiram yikuna, sama siir kingiin nitim. Mi siya simiirin boiniyo yai arar boin. Mi siya boin, yiu biye simiir apu budin Setanin, siya wi yiu sama simar swoki inimniskiinaei, aniya?

24 Mi ti om komiiyin siir hiran iikamim sama isidin whisa ninkibirnakii mi sama wi kiriekakar sibgu owi, aniya? Nningaka. Sama wa nidam ninoopki.

25 Mi iikam nhirim omaka iruwanim sama isidin whisa ninkibirnaei, yai niniyam mi sama wa sibgu owi iripar, aniya? Nningaka. Sama wa ninoopki.

26 Mi yiu biye Setan siir isidin sama siman isidin whisa nwowi mi siir isidin sama sama wi kiriekakar nwowi, aniya? Nningaka. Sama wa ninoop iuguski. Mi hiriinan tiri, Setan siirin, wi Setan siya swoki haiswoniskiinae, aniya? Nningaka. Siir kirieya ini kariir kirieya saeya haibura. Mi siir miya wi kara tirbugi.

27 Iiya inkam nwirin inkam kirieni omaka napnropkainami mi siir digworaekwowim simiir nini tauae hainakiyam mi siya wi digar nwowi, siir digworaekwo imiir tauae haiyam, aniya? Nningaka. Mi siya inkam kirie iirin bi idni tiki kogrimdinugig. Mi siya hiriinan tiri siirin mi iki siir digworaekwowim, iki siir omaka nwokaiyim, simiirin wa nini tauae hainaki.

28 Kara kimiirin yaimwowa boini, digworaekwo biyie biyieyim iikam hoingakim kimiir waraur nwokaiyim, wi Adi Komii siyar haiyoprimdiyiumii swoki. Mi yai bibiyieyim kima mi boinbumbuwiyim simiirin wi warar mi inkın haiyoprimdiyiumiigi.

29 Mi inkam nwirin Adi Komii siir naeyiun siir nigbumbuwi mi Adi komii siya tiki inkamin siir dimin biyieyim, simiirin wi warar nınkin haiyoprimdiyiumiigi rani. Nngaka. Tariinan mi mhoiia iriipi hiriinan, wi nngar mi owi. Jisis siya hinina boınkin, tiki inkamin, Adi Komii siir naeyiun siir nigbumbuın mi tiki siir dimin biyieyim siya inokınokın wi hik simiirsiyar hainanaei.

30 Jisis siya ti yai whiekakim hinin dimusi bi boınkin, simiir kwoinim ha naingwokim, Jisis siya yu biyie siir kirieya saiir mirii. Mi siya ti yayim hinin asi boınkin. Iriig.

*Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)*

31 Mi ta iya Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima, sima ina yimbiniyim. Mi simainii omaka akpitga hir yaka okwoniyim. Kira unki it krimiiram.

32 Mi iikam isid komiinyin siir nidwo ywokaiyim sima boınki siirin, ha? Wakae! Kiriir apu aeya mi kiriir nomousim ikim mi kiriir yokman ima, sima isi kiriirim idwowaia hirar nidwo kaowim, kiriiramın sima nikiugikim.

33 Mi siya ini simiir yai aka yowarki boınkiyin, yipiki iikamkim kariir pugana saiir hiriinan nwowim?

34 Mi iikamim siir nidwoyokaiyim siya ini simiirar kaoyokiyokiikiyin. Mi siya ina boinkiyin simiirin, kigi! Kariir apu mi kariir nomousim, ti kimargim, ti tirar kwowim.

35 Iikam hoimgakim Adi Komii siir yai aiirim naingwo tibmiiyim mi siir miya saiir miriiyim sima wara. Mi sima wi kariir apu mi kariir pomou yokman nwowi. Iriig.

4

Inkam nwirin witnid nitkinamkin numir (Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

1 Jisis siya simiirin Galili whigbid hir swoki owomwarkaiyiuiu. Mi iikam isid komiiyin saika nwowim kasa rani. Mi Jisis siya i aiir asi kwiriigin. Mi siya saiir kwirii idwokaiyin mi iya ini whigbid hirar ywowa. Mi iikamim ini whigbid hirar yokwowim mi siya simiirin i hirar yidwokai owimwarkaiyugi.

2 Dimin taeminim siya nowimwarkaiyiuwim simiir, siya boiniyo yai arar nowomwarkaiyugim.

3 Mi Jisis siya boin, kima wakae! Inkam nwirin witnid numir hir bidi yitkingikin.

4 Mi iya siya ha nitkinamin mi witnid nhirim siyiu nikiiginaowidim, yim ini ipiyinki sim ini iugi aeniyim.

5 Mi witnid nhirim siiyakak maeyauwa saiir nikiigiiyim, maeyauwa nun idar nwowa, nuginin aowa nam kamae nwowa saiir. Mi ti witnidim biri briprigim ina whakidudugiyim.

6 Mi iya bieyin ha whwokiyin mi ini witnid ibairim simiirar yaowhwoniyim. Mi ti witnid

ibairim simiir miyim aowa nam karam nwowim yim ina wainamim.

⁷ Mi witnid nhirim urid nimridgakin siir bopwo yakaigai. Mi ti urid amridnanin ha whakiyin mi ti witnid ibairim simiirin ini siya yisiwamwarkaigiyim mi ti witnidim nae bi budgin.

⁸ Mi witnid ibair nhirim nu maeyau miyik nikigiyim, yim ini komiiyar ywokiyim mi yim nae hinina hinina bud, nhirim kamairim iriiyar mi nhirim yim hinina mi bud, kam nwoim mi nhirim yim hinina mi bud, kam nwir iuur.

⁹ Mi Jisis siya simiir boinki, inkamin wingakaigrin mi siya ti kariir yai imiirar wakae mi ha sibgu daingwo omok. Iriig.

*Jisis siya boiniyo yai airarar boinmimaugin
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)*

¹⁰ Mi igwir mhoiya Jisis siya sasair ywoki hirin. Mi mhoiya kam iuur nwisoi siir kigna miriiyim mi iikam nhir ikim sima ina yitim Jisis siirim. Mi sima ini srini siirin boiniyo yaiyim simiir yaimwokiyaimwoim simiiram.

¹¹ Mi Jisis siya simiir yowimwarkaiyugi. Mi ta Adi Komii siir oman yaiya kara kimiir bidiyar iki owomwarkaiyugiyim. Mi iikam nhirim saiir wakaeyim, sima biri ninokninkinkim sima boiniyo yaiarar wakae. Mi sima saiir yaimwowin siir biri ninokninkinkim, sima pi whaowaekim.

¹² Mi sima wa kigi ti diminin mi sima wi sibgu kigsib rani. Mi sima wa wakaei mi sima ta yaiya saiirin wi sibgu wakaesib rani. Ningaka. Mi simiir kwoinin bi kisina haigikim mi sima

Adi Komii siiram pan#nsi yaingwo t#bmiisi.
Mi Adi Komii siya s#miir dim#n biy#ey#m
s#miir pan#nsi haiyoprimdiy#umiigisi. Iriig.

*Jisis siya ta bo#niy#o yaiya inkam#n witnid
nitkin#n siir yai #miir nowomwarkaiy#ug#m*

(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

¹³ Mi Jisis siya s#miir bo#nki, k#ma ta bo#niy#o yai
kw#ra saiir bi n#nokn#nk#nk#m, aniya? Mi k#ma
wi pan#na sibgu owomwarkai bo#n haigin#uwi ti
bo#niy#o yai wh#ekak#m s#miir yaimwow#m, ha?

¹⁴ Kara k#miir niki bo#nmauu wakaeki, tiki
inkam#n witnid nitkin#n ini tiki inkam#n Adi
Komii siir yai bo#nm#mauuwiy#n ini siir h#riinan
ywow#n.

¹⁵ Iikam nh#r#m s#ma Adi Komii siir yaiya pa
wakae nami m#pi s#ma siy#u hir napami m#pa
naingwo ouwouami Adi Komii siir yaiya. S#ma Adi
Komii siir yaiya panaowar wakaenaki mi Setan
siya panaowar swoki kw#tkigi Adi Komii siir yaiya
s#miir kwo#nau haiginama. Mi tiki iikam#m ini
ti witnid#n siy#u nik#iy#m, sibgu whak karamae
nwowiy#m, ini s#miir h#riinan ywow#m.

¹⁶ Iikam nh#r#m s#ma ini ti witnid#n siiyakak
nu#n, siir nakaigaiy#m mi s#ma ti iikam#m ini
h#riinan ywow#m. Yaiy#m s#ma wakaey#m pa
wakae n#ngruramsasaugi, ta Adi Komii siir yaiya
s#miir mh#i kwo#nau. Mi s#ma pi ma#rg#ma#rgar
nwo nami, ta yai aiiram#n.

¹⁷ Tiki iikam#m ini witnidni m#iy#m aowa nam
karamae nwowiy#m, ini s#miir h#riinan ywow#m.
Mi s#ma pan#nsi ywokwo bripriisi. Mi #iya hik#n
n#mbiniiy#m s#miir k#nank#uwam mi s#ma wi #i
pr#ei nokwo rani. Mi s#ma Adi Komii siir yai aiir#n

wi digiumii haigingigi. Mi sima whiekakim wa nikiiyam iuguskii.

18 Mi iikam nhirim ini ti witnidin maeyauwa urid amridkakin siya nwowa sair nakaigaiiyim ini simiir hiriinan ywowim sima wakaeiyim Adi Komii siir yaiya.

19 Mi simiir kwoinin ini umirminim mi nuan digworaekwowim ini sima kiyainamim. Mi ta Adi Komii siir yai kibiya ini ti digworaekwo imar higrinugiya. Mi Adi Komii siir siyiuin siir paninsi sibgu apsi.

20 Mi iikam nhirim ini ti witnidin nu maeyau miyik nikiiyin, ini siir hiriinan ywowim. Sima ina sibgu wakaeiyim Adi Komii siir yaiya. Mi simiir nhirim kam nwir iuura mi budi mi nhirim pi kam nwoima mi budi mi nhirim pi kamairim iriyara mi budi. Iriig.

*Simayukidin niuyaiyin wi two aowa higrinuwi
(Lk 8:16-18)*

21 Mi Jisis siya simiir boinki mi iya inkamin yukidin niuyaiyin siir hangimunanii mi siya wi two aowa haigiprakaii, iye? Wi hii aowa haigiprakaii, aniya? Ningaka. Kira bopwonauan romyasin siir dinankii! Mi yukidin pa sibgu iuyakii.

22 Tiki inkamin siir kwoinpai kwoinpaiyim tariinanin tiki idowiya nwo karam nwowim mi mhoiya sima wi idowiya nwo iuguskii mi wi dimin whirkin swoki haigiprakai rani. Ningaka.

23 Kima ti iikam whiekakim kima wingakairgim, kima timi wakae.

24 Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, yaiyim kima wakaeiyim kima sibgu daingworinukripkai.

Siyuɔn inkam nwɔrni kɔma tiriyɔn mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan siyu iirar swoki inkin tiri.

²⁵ Mi inkam nwɔrɔn siya ninoknɔnkin miyikaki niuwi mi mhoiya Adi Komii siya siirin wi hiriinan ninoknɔnkin ailar swoki inkin idu hauraraokii. Mi inkamin ninoknɔnkin haimiisimakaki niuwi wi Adi Komii siya swoki haii. Mi siya wi ninoknɔnkin karamaeyar nwoɔguski, wi haimii sima hai naowid rani. Niingaki niingakiinga. Iriig.

Ta boiniyo yaiya inkamin witnid nitkin whakiyin siir yaiga

²⁶ Jisis siya hiniina boinkin, iya Adi Komii siya iikamin mi digworaekwo whiekakin simiir biyan nwowin, siya ini ti inkamin witnid nitkinamin mi siir numir ailar sibgu kigriraowin ini siir hiriinan ywowin. Mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinanar mi sibgu kigriraowi. Mi siir numiran naeyim wi hoimgakar nimbiyami.

²⁷ Mi inokinokin ti inkamin niyaka pi nhwo nib whwonkaowi mi nugakin siya pa ninsiin apririramyakwoki. Ti inkamin siya kigiyin mi siya ini siya siyar yaingwowin, ti witnidin siya komii panina nwokikin, siya biri ninoknɔnkin.

²⁸ Nu siya minki mi ti witnidin pa kɔnan grimgrinkigi mi siya mhoiya pi nae kakar namwo iuwi. Bi pi kwo aeyar nimbiyami mi mhoiya nae pa budgi.

²⁹ Iya sasaeyim wai nwowiyim mi ti inkamin pa ningugu haii. Iriig.

*Ta boiniyo yaiya mastet yinika
(Mt 13:31-32,34; Lk 13:18-19)*

³⁰ Mì Jìsìs siya boínki, kríma Adi Komii siir iikamím mì siir digworaekwo whiekakím sìmíir bíyan iikam nwowí mì kríma wí paka hínín boíníyíó yaiya sae níkrí boíní siirín.

³¹ Mì tí mastetnidín siir híriinan tí íkríí boín. Mì mastetnidín siya íkí paenid nhrím sìmíir híriinan tani. Níngaka. Siya sapkísapisímkin komii rani, ara krínankín. Mì siir nidím kasa rani, hoímgakím. Mì Adi Komii siir isidín íní tí mastetnidín siir híriinan ywowín kasa rani, hoímgakím.

³² Mì inkamín tí mastetnidín siir nínkin dígiyín mì siya pa whakíí mípí komíiyar namwo íuwí. Mì siya íkí sasae hoímgakím pí sìmíira mrvíí haiburgígi. Mì siya kwiya komii kakargín mì ípiyín míním sìmíir whíeyím pí siir kwiya ímíirar mì haígíí. Íríig.

³³ Íiya síma Jìsìs siir boíníyíó yai ímíir nínoknínkiním mì mhóíya siya iikam ímíirín boíníyíó yai kasa bíri boínkin, Adi Komii siir yayíím.

³⁴ Díminím siya boíníyím pí sìmíir boínínkíí íuguski rani. Níngaka. Siya pí boíníyíó yai ara boínkíí. Mì íiya siir kígná míríiyím kamím pí síma síma nwokí saíkain mì Jìsìs siya yaim-wokíyaimwowím pí haníngí boíníski. Íríig.

Jìsìs siya opud hínín komíiya saír boínkíkin mì opud híníno ína dígiywo

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Mì náíowaka ta íiya aírarin siir kígná míríiyím kamím siya sìmíir boínki, kríma pí whíí yarmíya kígidamtíbi.

³⁶ Mì síma ta íya Jìsìs siya nídwokaiya saír kwíríinam mì síma siir wara yíuginam. Mì síma í

nhirim ini warar yinkin kwirii namim. Mi iikam isid komiiyin sɪma siir haiburgigim mi sɪma ina yamim.

³⁷ Mi opud komiia ha hugnaniya mi hinin komiia ha mi it mi simiir iyin ini wara kaibombokiigiyin, hinin aeya. Taka hinin opud komiia prasaeki mi iuwi. Mi iya opa mɪrkimɪrki nɪnkɪnim pariiparii.

³⁸ Mi Jisis siya iya saiir idao hir kikinaniu wh-wonkaigin nhwo mɪpiyinanin siir. Mi sɪma siir yinidgu insiin mi sɪma ina boɪnim, hie! Ti kɪmiir Adin, kɪma pi inigak nwo rani, pi tirar nwom-ainainami. Mi tari kira kɪmiirsi naingwoyimiyok rani, aniya?

³⁹ Mi Jisis siya ha nɪnsiingiyin mi siya io opud hinin sowiir ywoki. Mi siya ina boɪnkiiyin, kowa dig dwoki! Mi Jisis siya hiriinan boɪnkiiyin, opuda ina digiya mi opa hinin simki biri swoki itkika, ini nɪngar ywomaigiya mokmokwaiga.

⁴⁰ Mi Jisis siya kamim siir kigna mɪriiyim simiir boɪnki. Kima hinin dimusi nɪdidnanaekim, ha? Mi kima tari naingwo tɪbmii karamaekim ini nɪngar ywowim, aniya?

⁴¹ Mi sɪma ini mounana siinkaokiyim mi nɪdid prasae biri kɪnkikim. Mi simasimar yomboin amboina. Tiki inkamin siya yipikin tiki hinina tirin? Opud hinino ini siir yayiar mi wakaeyok-nakiyo? Iriig.

5

Inkam nwirin siir nwowim yiu biyieyim Jisis siya nɪnimniskigikim

(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

¹ Siya whii yarmiiya hiriir yimbiam Garasa simiir nu iir.

² Mi iya Jisis siya i aiir haiburgigin mi inkam nwirin uridyu biyekakin siya biri kimiminkikin ina yamin siirim mi tiki inkamin uridyu biyekakin siya maeyauwa inkam hangikaiya saiir hir nwowikin. Siya saiir hiranki nitkin.

³ Siya inkam hangikaiya maeyauwa saiir wh-wonkaiigin. Inkam nwirkin siir nonkworinu dig nwo rani. Mi weyin sopni siir mi udkikini wi iripi hiriinan, wi dig mi o rani. Nngaka.

⁴ Hi kasa rani, siima siir iga in imiir udim weyin sopni mi tidop mini ha mi kurimdinu. Mi ti dimin whiso siir kogo, pi sowiirar mi ankaimbirnami. Siir kirieya prase rani. Inkamki siir nonkworinu mi siir udrinu dig nwo rani. Nngaka.

⁵ Inokokin siya nii nabe pi inkam hangikaiya maeyauwa mi mhu, pi hirar nwowi. Iki siya kauwaryimyoknamiyim mi siya pa hai pi siir piu aiirar nikrimkripi. Mi siir piua nhie aunawaigi nwowi.

⁶ Siya kigi Jisis siya aru hirar nwowin mi siya ina iwitnaniyin. Mi siya ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai hiuniyin.

⁷ Siya ina kauwok boinkiyin, Jisis! Kira Adi Komii siir yinisimkin ninomor kouankin nitin kira kariirin dimu tiram mini? Kara kiriir nikopwaisisirki Adi Komii siir inig iir, kira wi kariir kipi diriraerar bumbugi.

⁸ Mi Jisis siya ti yu biyeyin siir piu nii ok-wokaiyin siir boinki, yu biye, kira ti iuguski siir piu hirii kipi nwo.

⁹ Mi Jisis siya srii, kiriir inigin yipikin? Mi siya

ina yowarkii boinin, krɪma hoɪngakɪm. Mi kariir inɪgɪn siirin hinɪn asi dapkin, hoɪngakɪm.

¹⁰ Mi siya Jisis siiram kauwok boinanaeki, kira krɪmiir kipi nɪkropki ta nu maeyau aiir haiburgigim.

¹¹ Hu isid komiiyin mɦusimɪn kingiin nwowin ini siir mhaeyim.

¹² Mi yu biyie sima Jisis siirim kauwok boinanae, kira krɪmiirin ti huim simiiram dikropki. Mi krɪma pi simiir nii whwonkainami.

¹³ Mi Jisis siya ini wadɪeya ywokiyin simiirin. Mi ti yu biyeyim ti inkam iir haiburgikin, ini hu simiir pu ii whwonkainamim. Mi ti hu isid komiiyin sima mɦu iir haiburgigim mi sima ina iwit iniwamwɪrkɪnaniyamim siiyenan iir. Mi sima ig hinɪn biri niwit namkim, nhwo bidi kwɪsnamim. Mi sima ina iwit natatamim opa hirir. Ti hu whɪekakim hiriigim, 2,000 kasaka rani, hoɪngakim. Mi sima ini op aiir kwiyae aokaonamim.

¹⁴ Mi hu imiir kigriraowiyim kamim sima ina yɪdamkiyim. Mi sima ha niwit amim mi ina boinmimauuamim om komii hiran iikam imiir mi omisisismim ti om komii siir yaba nwowim simiir hiran iikamim simiirin warar mi iwit boinmimauuam. Mi iikam whɪekakim ta maeyauwa hu ima nwowa saiir ini kɪgnaki mi dimɪnin Jisis siya tirin ta maeyau aiir.

¹⁵ Mi sima Jisis siir hirir yimbiam mi sima ti inkam iir ini kɪgu biya yu biyie isid komiiyin siya nwowin. Biya ti inkamin yuiskak biri nwokin mi tariinanin siya yuis bidi kaiyin. Mi siir kwoinin ini hanɪngi yaingwo omokiyin. Mi siya hirar

nɪdwowi mɪ iikamɪm sɪma siir kaowɪm mɪ sɪma ɪna yɪdidɪm siirsiyɪn.

16 Mɪ iikam whiekakɪm tɪ dimɪnɪn siir kɪgɪm mɪ sɪma ɪna yapboɪnmamauuamɪm tɪ dimɪnɪn tɪ inkamɪn Jisis siya haiswonɪskigiyɪn yɪu biyɪe biya tɪ inkam ɪir nwowɪn. Mɪ sɪma hu ɪmiir warar mɪ ɪkɪn boɪnmɪmauu.

17 Mɪ iikamɪm sɪma Jisis siir boɪnki, kɪra tɪ krɪmiir nuɪn siir kɪpɪ nwo. Kira maeyau kwɪra damki!

18 ɪya Jisis siya ɪ aɪir kwɪriiyɪn mɪ inkamɪn biya yɪu biyɪeki nwokaiyɪuɪn siya srii Jisis siir, Jisis, kara kɪnaka namam naɪngwowi?

19 Mɪ Jisis siya wadie biri nwokɪn siirɪn. Nɪngaka. Siya tɪ inkamɪn siir boɪnki, kɪra kɪriir omaka dam, kɪriir yopii yokman ɪmiiram. Mɪ kɪra sɪmiir tɪni boɪnmɪmauuɪu digworaekwo hoɪngakɪm Biyan Inkam Komiiyɪn Jisis siya tɪrkiyɪm. Mɪ siya kɪriirsi naɪngwobumbugɪn.

20 Mɪ tɪ inkamɪn siya tɪ om ɪir haiburgikɪn mɪ siya ɪna yamɪn. Mɪ siya nu Dikapolis hɪriir yɪmbiyam. Mɪ siya hɪran iikamɪm sɪmiir ɪni boɪnmɪmauuɪu dimɪnɪn Jisis siya tɪrkiyɪn siir. Mɪ iikamɪm sɪma hɪriinan wakaekiyɪm ɪni mouni hanɪna siinkaokiyɪm. ɪriig.

Jisis siya inkam komii nwɪrɪn siir yɪnisɪm yɪnugiyɪna saiir haiswonɪskigika

(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 Mɪ Jisis siya ha swoki iyɪkɪdamɪn whɪi saiir mɪrmiya hɪriir mɪ iikam isid komiiyɪn sɪma ɪni saikar yamwomɪmɪrniyɪm whɪigbid hɪr.

22 Inkam komii nwɪrɪn Adi Komii siir ɪnɪg hainaniya omaka saiir kɪgrɪraowiyɪn mɪ siya ɪna yɪtɪn. Siir ɪnɪgɪn Jairaskɪn. Mɪ siya Jisis siir kɪgɪn mɪ

ina yamin mi ini ogmwo Jisis siir igmiiga kingiinar ini huniyin.

²³ Mi siya ti inkamin Jisis siirim srinananae. Kariir yinisim yinugiyina ini nao kingiinar nwowa. Kiriir ina saiir wini hainiini saeya pi naonamisi mi saeya wadie nwoki owim.

²⁴ Mi Jisis siya Jairas saika asi namkin. Mi iikam isid komiyyin ini siir mhoiyar woknamim. Mi nhirim ini siir priska priska miya yapamim. Mi Jisis siir wara biri kigwinkin, ini simiirara kigwin iskiyin.

²⁵ Mi wig ira hir nwowa saeya nhieki mi napidwodwomaimiia, saiir biewiyim iurwhis nhieki saeya napidwodwomaimiia.

²⁶ Naeyugak inkamim kasaka rani, saiiram nankabgugunanaeyim. Mi ta wiga saiir umirim whisariiyar niuguguskim simiirin. Mi saiir ma wadie bi swoki okika. Nngaka. Ma saiira ini komiia yasae owuguskiya.

²⁷ Ta wiga saeya Jisis siir yai aiir wakaewina mi saeya ha nitka siiram. Mi saeya ti iikam isid komiyyin simaka nitka. Mi saeya Jisis siir mhoiya yi mi saiir ina siir yuis aiir yaka onkwoki.

²⁸ Mi saeya saiir kwoin arar yaingwokwokai mi kariir ina pi siir yuis aiirara maka onkwokii mi kara pi wadieyar nwoki.

²⁹ Mi biri kimiminkika saiir nhieya ina yinkisaenakiya mi saiir pua ini saeyar kinankugiya nismikinkiya.

³⁰ Mi Jisis siya ina yinokninkinkiyin siir kirie nhirim namkiyim. Mi siya iikamim simiir bopwoniya haimisiyao okwokaokiyin mi ina boinkiyin, yipikin kariir yuis aiir nonkwokiyin?

³¹ Mi Jisis siir kigna mriiyim kamim sima boinki siir, kira kigi! Iikam isid komiyyin wasi kiriirar nokwoyokaiyim mi krma wi panina ninokninkini? Kira hinin dimusi boinkin, yipikin kariir nonkwokiyin?

³² Mi Jisis siya ina kaoyokiyokiyin ti inkamin siir nonkwokiyin siir kigsibgiyam.

³³ Mi ta wiga saeya ina yinokninkinkiya diminin saiir tirkiyin mi saeya ini nididkakar ywokiya, saiir kuim kirie biri nwokim. Mi saeya ha nita ogmwo ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai kaiyrou huniya. Mi saeya ina boinmauugiya digworaekwo hoimgakim siir.

³⁴ Mi Jisis siya ta wig aiir boinki, yinisim! Kiriir naingwo tibmiiya kariir kirie aiiram naingwo tibmiiya, kiriirin wadie saeya nwowaiginugika. Mi kira ha dam! Kiriir kwoinin sibgu dwowipisunam mi kiriir ma dig nwoki oki.

³⁵ Mi Jisis siir yaiya ha niki boinin mi kam nhirim Jairas siir omaka hiranki nitkim mi sima yaboini siir, kiriir yinisima bidi yaonama. Kira kiigi wara inkamin nowamwarkaiyuwiyin saika hirii kipi ninkinanae.

³⁶ Mi siya ta yaiya sima boina saiirin ini hindara wakaemumuin. Mi siya Jairas siir boinki, kira kipi nidid! Kira kariirimin hindarar daingwo tibmii iski.

³⁷ Mi Jisis siya iikamim simiir yikidugig, sima pi saika kipi nam. Pita, Jems mi siir nomiiyau ieya Jon, Jisis saika simasimar yinkin am.

³⁸ Mi sima Jairas siir omaka saiir nimbiyamim mi Jisis siya kigu, sima pi nankaninouwi, sima hinin biri nougin, wamki kimaii, nhwokou

nhwokouim ini warar youwonikiyim.

³⁹ Mi Jisis siya ha nappinopkainamin omaka apinawa hiriir mi siya simiir ini boinu, kima dimusi nankaninouwi ta yinisim aiirsiyin? Ta yinisma saeya biri naonamka. Nngaka. Saeya nhwo whini.

⁴⁰ Mi sima yaibu siir yiewaiyugi, Jisis siya iikam hoimgakim omakanau hir nwowim siya simiir yikrop apniki. Mi Jisis siya mi saiir yopii ado sowawai mi kam nwoimim siir kigna mirii ikim, hiriirin simasimar youappinopkainam maeyauwa yinisim aeya nwo aiirin.

⁴¹ Mi Jisis siya saiir ina aiir yonkwoki mi ina boinkiyin saiirin, Talita kumi! Krima ta yaiya saiirin hinina boinkim, yinisim yinugiyin. Kara kiriir boinki, kira dinsiingi!

⁴² Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina ha ninsiin idwokiya ina yapririrama. Saiir biewiyim iurwhisko. Mi sima ti diminin siir kigim mi sima ini mouni hanina siinkaokiyim.

⁴³ Mi Jisis siya ina boinikidugiyin kima inkam nwir kipi boinmauu ti diminin. Mi siya simiir boinki, ta yinisim yinugiyina nae saiir ti hauu ae. Iriig.

6

Om Nasaretan iikamim sima Jisis siirin digiumii haimriiyugigim

(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

¹ Jisis siya ti omin siir haiburgigin mi ini siir omki om iirar swoki amin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini saikar yinkin amin.

² Mi Juda simiir ñi komiia Sabat, Jisis siya omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir yapninopkainam. Mi Adi Komii siir yaiya simiirin hir ini boinmimauuu. Mi iikam kasa rani, siir yai wakaeiyim mi sima mounan asi siinkaokikim. Mi sima boin, tiki inkamin ta ninokninkina siir hir nwowa mi siya papi haigin, ha? Mi ti hinin dimin komiyyin siya panina tirkin, ha?

³ Mi tari ti inkamin omaka miriyyin mi siya, aniya? Mi siya ini iikamim nuanim krimiir hiriinan ywowin, aniya? Mi siya Jems siir yaowaekin, aniya? Mi Josis, Judas mi Saimon mi siir yokmanim sima ini krimaka tirar nwowim, aniya? Mi sima hiriinan kwoin naingwowim mi ini simasimar priidwo boinaiyamim.

⁴ Mi Jisis siya simiir boinki, profet inkamin iki siya hinda tinda namiyim sima siirin pi ha kigi, siya inkam komiigin. Mi siir omki om hirin siir yopii adim mi siir iripa o nhieyim yim sima pi ha kigi, siya inkam komii rani.

⁵ Mi siya dimin komii komii bi swoki miriigin siir om hirin. Ningaka. Mi siir ina simiirin wi nhirmi arar hainiiwokmaigi, siya iikam homgak wao biri hainiiwokmaiigin. Ningaka.

⁶ Mi Jisis siya iikamim simiir kigiyin sima biri naingwo tibmiigim mi siya ini ngas arar pikrimgribgiyin. Mi siya ini omim siir omin siir kingiin nwowim, ini simiir yamin. Mi siya hiran iikamim simiir boinmimauuwam Adi Komii siir yaiya saiir. friig.

*Jisis siya kam iuur nwiso mi simiir hauugikin
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)*

7 Mi Jisis siya aposel kam iuur nwisso simiiram yikiuna. Mi siya simiirin nwonisa nwonisa yikropki. Mi siya simiirin kirie ini warar yinkin hauugiyin, yiu biyieyim simiir ninimniskiiyam.

8 Mi Jisis siya simiir boinki, kima nae digworaekwo homgak kipi hainam. Kima pi paekopin hiugwokwo apiyin siirara hainam. Mi umir minim onau kipi haiginam. Nningaka. Kima pi kimiir piu nninga nninga dam!

9 Kima iga pa diyopkimkikiunam. Mi kima yuisa koua niya saiirin pi kwokwisa kipi niinam. Nningaka. Kwokwira diinam.

10 Mi Jisis siya yai kwira ina swoki boinkiyin aposel kamim simiir, iya nwisko mi apnimbiiyami om hir mi inkam nwrkin ha boinwini, kowa ta omaka saiir uni oni mi yaeya omaka iram kipi swoki amimin. Nningaka. Ta omaka irua kowa nwowa saiirara dwo kripkai kipi kisae kimrae. Mi iya kowiir maiya dig nwokii ti om iir mi kowa wi haninggi dam. Mi ta omaka aiirin wi haninggi haiburgig mi kowa wa dam.

11 Mi iya kima om whir napnimbiiyamiyim mi sima kimiir yai biri wakaekim mi kima ti om iirin ha timi haiburgik mi yaeya om whiram timi am. Mi sinim kimiir iga imiir nwowim simiirin wa dikrimkrinkiigig. Mi sima wa nwoki aingwowoknakiyim simiir siyiuin miyik rani.

12 Mi aposel kamim sima Jisis siir yai aiir wakae namim mi sima ina yamim. Mi sima ina yapboinmamauwamim Adi Komii siir yaiya saiir, iki omom omom imiir. Mi sima boin, kimiir mhi kwoinim ti kisina haigi, hriiyar kipi nwokrpkai.

13 Mi sima yiu biyie hoimgakim iikam imiir nwowim simiirin haningi haiswonimniskiyam. Mi sima wa waekimnanin pi siirar mi iyopi iikam makak imiirin mi sima pi wadieyar mi okii. Ti wa waekimnanin siir kirie rani, Adi Komii siir kirieya wadie saeyar nwowaiginuwi. Iriig.

Jonin op baptais haiginuwiyin siya bidi yaonamin

(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 Tariinanin inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herot siyar wakaewin, ta yaiya Jisis siir inigin omom omomim bidi yiniyokiiyin. Iikam nhirim sima boinki, Jonin op baptais haiginuwiyin iikam imiir, siya bidi yinsiin idwowin ie hirankin. Mi ti siya dimin komii komiiyin simiir asi mi inimniskii.

15 Mi nhirim sima boin mi tari Ilaijakin, aniya? Mi nhirim yim ina boinim mi tari ti profet inkamin biyanin siya, aniya?

16 Iya Herot siya Jisis siir inig iir wakaewinin haigiririrniyin mi siya ina boinkiyin, biya Jon siir niyin kara bidi iki kaigrip haiyin mi tariinanin siya ina swoki insiin idwokiyin, aniya?

17 Biyyin Herot siya kam nhirim simiir nikropkikin Jon siir nonkworinuwam mi wiyinsopni kogrinukikaiyam omaka hiuyokiyokaiya sair hir hugripkikikaiyam. Mi Herot siya ti diminin dimusi bi tirkin, Herodias sairsi tirkin. Mi Herodias saeya io Jon saika nwoka. Saeya Filip siir wiga. Herot siir nomousimin. Mi ta Filip siir wiga ini Herot siya hainiki onkwona.

18 Mi Jon siya Herot siir boɔnki, kira ti kiriir nomousimɔn siir wiga saiir haɔnikɔ nonkwonain yio ti hiriinan siyɔuɔn miyɔk rani.

19 Mi Herodias saeya kwoɔn biyɛ Jon siiram ywo siir nisomaowam mi saeya dig bi nwoka. Nɔngaka. Dimusi rani, Jon siya ini omaka hiuyokiyokaiya saiir nwokaiyɔn.

20 Herot siya Jon siirsi nɔdidigin. Siya ina ninokninkinɔn Jon siya inkam wadiekɔn, siya dimɔn whir bi swoki tirbusrankɔn. Nɔngaka. Siya inkam komiiyɔm simiir siyɔu aka bi nantamyɔyɔrikɔn. Nɔngaka. Mi siya Jon siir asi kigriraokɔn. Mi siya siir yai aiir wakaeyɔn mi siya ina yaɔngwoyɔmiyokiyɔn. Siir kwoɔnɔn miyɔk biri nwokɔn, siya ini hikak ywokiyɔn.

21 Herot siya nae komiia kwira diriraerarkwokɔn iya siir apugi naokainakiya saiir naɔngwokikɔn. Siya ta naeya inkam komiini mi miriiyɔm kamɔm mi inkam komiiyɔm omom omomɔm sim kigriraowiyɔm mi yai niniyɔm simiir biyan kamɔm mi nu Galiliyan inkam komii ikɔm simiiram diriraerarkɔn. Herodias saeya Jon siiramɔn ii miyɔk amar niki oka Jon siir nisomaomɔn.

22 Mi Herodias saiir yɔnisɔm yɔnugiyɔna ha napnɔpɔkainaniya ta omaka nae naeya saiir mi saeya ini ig ini swaeniya. Mi Herot siya mi inkam komii komii nhirɔm saika naeyɔm sima ini maɔrgimaɔrga ywokiyɔm saiirimɔn. Mi inkam komii Herotɔn nu kigriraowiyɔn siya ta yɔnisɔm yɔnugiyɔna saiir sriigi, kira dimuam naɔngwowi, ha? Kira kariir ti boɔnmauugi mi kara kiriir nwoki hauugi.

23 Mi Herot siya ina yokopaisirkiyin ad isao! Ti diminin kara nimbini mi kira kariiram boini dimin whir kiriir hauuwam mi kara kiriirin wa hauugii. Mi kira kariir nu mi kariir digworaekwowim simiirim boini, bopwoniya kikiintokiyam haimii kiriir hauugiyim mi kara kiriirin wa mi hauugi.

24 Mi ta yinisima ha napnaniyama mi ini saiir yopii aiir yani srinakiya, kira pi dimu haiyam boini, ha? Mi yopiiya ina boinkiya, kira pi ti Jonin op baptais haiginuiyin pi siir mwo iir kaigrp haiyam tini boiniu. Mi kira pa whainani kariirim.

25 Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina, ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herot mi saeya siir boinki, kara minam naingwowi, kira pi Jonin iikam baptais haiginuiyin siir mwowin pi mobmorni kaigrp haiginki mipi kariir whauugi.

26 Mi saeya hiriinan boina mi ti inkam komii Herotin nu kigriraowiyin siir kwoinin ini hikakar ywokiyin. Mi siyar yaingwowarkaigi, kara bidi iki imbinkiyin mi iikamim saika nidwo aeyim simiirsi warar mi aingwokin. Mi siya ta wiga saiir yai paninsi yiriyu boinsi.

27 Mi bi kimiminkin ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herotin, siya ina yikropkiyin, inkam nwirin yaii naniiyin siir Jon siir mwo iir nini kaigrphainakiyim. Mi ti inkamin yaii naniiyin ina yamin, maeyauwa siir hugripkikikaiya saiir. Mi Jon siir ni iir ini kaigrphainaki.

28 Mi Jon siir mwoin mobmorni haiginam. Mi siya ha hainaniyin mi ta yinisim yinkopaka saiir ini hauuni. Mi ta yin kopaka ya ini saiir apu aiir ini hauuua, saeya kigam.

29 Mi kamim Jon siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima ina yitim Jon siir piuis biyeyea saiir hainakiyam. Mi sima ie ini kikaiyi u saiirin. Friig.

*Jisis siya hauu aeyim kamim 5,000 kim
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jo 6:1-14)*

30 Mi Jisis siir aposel kamim ha swoki haiyug apnaniyim, sima ini saikar swoki amwoniyim. Mi sima siir ini boinmauuni miyiyim sima mirinaniyim mi yayiyim sima boinmimauiim iikamim simiir.

31 Iikam kasa rani, haimii tamii ninap anapim. Mi Jisis siir aposel kamim mi Jisis siyar, sima naeni ii karamaeka. Mi Jisis siya simiir asi boinkim, humbae! Krima nami maeyauwa iikam karamaeya saiir. Krima pu haimiisima nwoki siisi.

32 Mi sima i aiir kwiriyyim mi ina yamim simasimar maeyaua iikam karamaeya saiir.

33 Mi iikam kasa rani simiir kigwo kwiriigiyim. Mi sima ina yinokninkinkiyim simiirin. Mi iikamim om komii komiiyanim ini ta maeyauwa saiirim yamim. Mi bi ini simar iwit okwokwokinim. Jisis siya mi siir aposel kam ima, yim mhoiyya yimbiam.

34 Mi Jisis siya mi siir aposel kam ima, sima ha nakuuim mi Jisis siya iikam hoimgakim simiir kigin mi siya simiirsiyin naingwoyimyok prasae biri kinkin. Sima sibsibnankim inkamki bi kigriraowikim simiirin. Nungaka. Mi siya simiirin digworaekwo kasa biri nowimwarkaiyugin.

35 Iya biɛyɛn nikiyamtibɛn mi siir aposel kamɛm sima saikar inɛ boinɛu, ta maeyau inkam kara-maeka, biɛ isi nikiyam kingiin nwowamtibɛn.

36 Kira iikamɛm simiir dikropki sima pi hɛnda tɛnda nwoki amtibɛm iki omɛm simiir. Mi sima pi nae nwoki sain aeyamtibɛm.

37 Jisis siya simiirin ina yowarkɛi boinkiyɛn, simiirin nae kimar hauu ae. Mi sima Jisis siir boinki, kira minam naingwowi krɛma umirɛm kamarɛm kam nwira K400.00 hainamɛm nae simiir sain hauu aeyɛm, aniya?

38 Mi siya simiir srɛgi, kimiir waraurɛn naeyɛm pariiga nwowi, ha? Kima tikɛna kignaki. Sima nini kigninoknɛnkɛnakiyɛm mi sima boin, krɛma bretɛm iriyyar mi anasu whis ha nwowi.

39 Mi Jisis siya siir aposel kamɛm simiir boinki, kima ti iikam isid komiyyɛn simiir boinki sima maeyau maeyau didwowaɛm tib, ta ko kibi aiir.

40 Mi sima hinɛn hinɛna yidwonam, nab whirin kamarɛm iriyyar (100) mi whirin, kam nwɛs iuur (50).

41 Mi Jisis siya ti bret iriyyarɛm mi anasu whis iko, siya simiir haiyɛn mi siya ninomor koua hiriir kaoki mi ina boin wadɛkiyɛn. Mi siya bretɛn hanɛngɛn yɛinɛbimbɛr prɛgɛnki mi siya siir aposel kamɛm simiir hauugi. Mi iikam imiirin sima nwoki hid hauunamɛm. Mi anasu whiso iriipi hiriinanar mi tirki ina mi inspiɛmpak inoop prɛgɛnkiyɛm. Mi ini iikamɛm simiir swoki hid hauunamɛm.

42 Mi sima nae dig nwokiyɛm mi simiir mhiyyɛm ina yaekinɛugiyɛm.

43 Mi sima bret anasu haimii haimiyyɛm ina yaepɛpiru haigɛnkiyɛm. Mi nae haimii haimiyyɛm

sima naepipiru haiginkiyim, nibim iuur isa swoki haiginam.

⁴⁴ Kamim ti bret anasu imiir naeyim 5,000kim. Kasa rani. Hoimgakim. Mi wig yinim hir warar ninkin okim mi sima simiir wara biri mwaingim. Kamim simiirarar mwaingim. Jisis siir kirieya naeyim homgak saeya nwokikim. Iriig.

*Jisis siya whii hirin op idwower napnikin
(Mt 14:22-33; Jo 6:15-21)*

⁴⁵ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir yikrop kwiriigi sima i aiir kwiriinamim. Mi sima siir biya yamkwokin whii mirmiiya om Betsaida hirir iyikidam. Mi siya iikam isid komiyyin simiir nikropkiyam warar mi angwo.

⁴⁶ Siya iikamim simiir nikropkiyyin mi yio siya mhua hirir iyyam, siya nhwo hir ini kwisboinu.

⁴⁷ Mi naiowaka kamim siir kigna miriyyim ini whii hirar yakirir mairibim. Mi Jisis siya ini whiigbid hirar yokworibin.

⁴⁸ Mi siya kigi opud komiyya simiir i aiir namitiuwua, sima igwir hinin biri kignamkim minan mirii idamkim. Mi iya imimar niki oyakwoka biri niki pirkin iuguskika mi Jisis siya opa saiir ida yapamyakwok simiirimin. Siya minam naingwokin, simiir nap haiburgikam.

⁴⁹ Mi kamim siir kigna miriyyim simar kigwin, siya whii aiirin op idwower nouwapniyakwoki. Mi simiir kwoinim ha naingwokim, siya wraig mi iuwi. Mi sima haningi yinkau ankau siirsiyyin.

⁵⁰ Iiya sima siir kigwinim mi sima ina yididwinim. Mi Jisis siya biri kimiminkin siya

ina yanka boinkiyin, kima kipi nidad! Kima kirie dwowin! Karaigin ti natin.

⁵¹ Mi siya i aiir kwiriuin mi siya ini simakar ywowin. Mi biri kimiminkika opud komiia ina digiya. Mi sima ini mouni haina siinkaokiyim. Mi simiir kwoinim ini warar whriewhriekiyim.

⁵² Sima biri naingwowoknakim ti bret anasum Jisis siya hid hauuim iikam imiir. Ningaka. Simiir kwoinim ina niki whriewhrie kripkaiyim. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskiyim iikam makakim om Genesaret hiranim kasa rani,
(Mt 14:34-36)*

⁵³ Mi sima whi aiir iyikidnaidam mi ini om Genesaret hiran maeyau aiir yaka ku. Mi simiir iya hir yaka kunimborugig.

⁵⁴ Iiya sima i aiir haiburgika mi ti omin siir hiran iikamim sima biri kimiminkim, Jisis siirin ina kigninokninkinwinim.

⁵⁵ Mi simiir iikamim ina yitinkrikiyim om Genesaret siirar. Ta maeyaua sima kua saiirar biri nwokim. Mi iya sima wakaekiya Jisis siya ini hapi nwowin mi simiir iikamim makakim simiirin hini yohaiginam. Mi sima ina hainamim siiram.

⁵⁶ Mi omisisim whiekakim mi om komii ima mi ti omom omomim Jisis siya bidi yapyokii digim. Mi simiir makak iikamim maeyauwa iikam homgaki ninkinuwiya maket pi saiir hinar nini haiginuwi. Mi iikamim ti makak iikam imiir hainaniyim sima Jisis siiram yikugi, kira wadie simiir nwokii mi ti iikam makakim simiir inim kriir yuis airarar piki onkwokii mi sima pi wadieyar nwoki okiyim, aniya? Mi iikam homgakim siir yuis aiir

nonkwowim, sima ini wadieyar ywowim. Mi sima whiekakarın, ini wadiekınar ywokiyim. Iriig.

7

*Yidiwi wanwiyae simiir niwiiyin Adi Komii siir siyiu komii saika dig biri nwokin
(Mt 15:1-9)*

¹ Farisi kamim sima mi kam nhirim siyiu komii ninokninkini ikim, sima om komii Jerusalem hir haiburgigim mi sima ini Jisis saika yamwonyim.

² Mi sima kig, kamim siir kigna miriyyim sima pi naei. Sima ina min simiirim bi biri hisokim mi sima krimiir yidiwi wanwiyae yim simiir siyiu iir bi sibgu apkim. Mi simiir inam miyyik biri nwokim.

³ Mi Farisi kamim mi Juda hiran iikam homgak ikim, sima simiir yidiwi wanwiyae simiir siyiu imiirar niki tirkrpkaiyyim. Iya simiir ina op hisok karamae nwowiyim, sima pi nae niki ae rani. Ningaka.

⁴ Iya sima maeyaua nae haiginiya maket saiir namiyim mipi sima nae sainaki mipa swoki iti. Mi naeyim sima hainaniyyim sima pi op nini hisokni karamae nwowi mi sima pi nae rani. Siyiuim sima tiriyim sima siyiu whiruwani biri tirikim. Ningaka. Sima simiir yidiwi wanwiyae mi siyiu imiirar tirikim simiir digworaekwowim. Mi simiir digworaekwo whiekakim hiriyar hisok digikim. Mobmir mob mi yhi two ikim sima simiirin bi swoki kimbuwikim.

⁵ Farisi kamim sima mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim mi sima Jisis siir asi srugim mi sima ti kamim kiriir kigna miriyyim, sima krimiir

yidiwi wanwiyaemi siyiuim simiir nap karamae dimusi nwowi? Simiir inam miyik biri nwokin, sima isi hiriinanar nonkwo aeyim.

⁶ Mi Jisis siya simiir boinki, biya Aisaia, profet inkamin siya ta yai aiirar niki win boinkikin kimiiram. Kima niksisaeyakawaiwigim. Siir yokwowa hinna win boinkika, ti iikam isidin sima kariir inig iir hainanam boiniyim, sima yai ara nhinkini. Simiir kwoinim kanaka biri namasugim. Nngaka.

⁷ Mi kamim simiir siyiu imiirara boinmimauwiyim mipa boini ta yaiya Adi Komii siirga. Mi sima kariir inigin whisariiya hainani mi sima kariir inig iirim naingwo tibiim rani. Nngaka.

⁸ Mi Jisis siya simiir boinki, kima Adi Komii siir siyiuin bidi haiburgigim mi ini kimiir yidiwi wanwiyaemi siyiu imiirar napim.

⁹ Mi siya ina boin taraowamin simiirin, kara ina ninokninkinin kimiir niksisa siyiuin. Mi kima hirriya naingwowi, ti simiir siyiuin siyiu wadeyairgin. Mi win kima Adi Komii krimiir Wanin siir siyiuin digumii siir haimriyugigi.

¹⁰ Mi panao kara pi kimiir siyiu iir boinmauu wakae haiginiuwi. Biya Moses siya hinna boinkin, kira, kiriir yopii ado sowiirwai yai sibgu wakaeyokna. Mi inkamin siir yopii ad owiir nigbumbuwi mi siirin wi hindara disomaokngi.

¹¹ Mi panao kara pi kimiir siyiu iir boinmauu wakae haiginiuwi. Biya Moses siya hinna boinkin, win kima hinna boinkin, inkamin umir digworaekwokakin mi siya wa hauwi siir yopii

ad owiirin. Nningaka. Siya wi hauu rani. Mi siya ha boini, ti umirin Adi Komini umirkin kara pi kowirwai swoki hauu rani. Nningaki, nningakinga.

¹² Mi siya ti inkamin wi sowirwai whindiriraerar haiginiu rani. Nningaka.

¹³ Mi kima kimiir yidiwi wanwiyaemi siyuum simiirar napi mi kima Adi Komii siir yaiya saiir wakaeyim pi boriisopi. Mi kimiir siyiu imiirara napama naingwowi. Mi kima ti hiriinan tirim mi kimiir kwoinim hinina naingwowi, kimiir siyuin kima tiriya wadiyairgin. Iriig.

Inkamın kwoın biye nwowiyın mipi miyik nwo rani.

(Mt 15:10-20)

¹⁴ Mi Jisis siya iikam imiir yikuna mi siya simiir boinki, kima ta kariir yaiya saiirar wakae nonkworinugi.

¹⁵ Diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yo inkamin io siya biri hohaiginiuwikin. Nningaka. Mi kwoin biyeyin inkam siir kwoinaw nwokaiiyin yo nik rani, pi siya tirbumbugi inkam iirin.

¹⁶ Inkamin winwo rino kakaargin, siya yaimin diminin ha wakaeyimok.

¹⁷ Mi siya ha haiburgigin iikam isid komiyyin siir mi siya ina yamin omaka. Mi kamim siir kigna miriyyim sima siir srii biyan boiniyo yaiya siya boina saiirim.

¹⁸ Mi siya boinki simiirin, wim kima windi kimiir kwoinim biri naingwo omokikim, aniya? Mi kima tari biri ninokninkinkim, diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yo inkamin io siya biri hohaiginiuwikin. Nningaka.

19 Ti hinin diminim mhi kwoinan tani. Nningaka. Pi dini siyu siir namki. Mi mhoyiya pi waisi hir nini iugigi. Ta yaiya Jisis siya boina saiir yaimwokiyaimwowa ya hininga, iki naepai naepaiyim dimin karamaekim kima simiirin hiriya sibae sibae.

20 Mi Jisis siya ina bointiraowin, diminin inkam siir mhi kwoinawu nwokaiyim mipi idowiya nitinaka mi ti hinin inkamin pi miyik nwo rani.

21 Mi kwoin biyeyim inkamni mhi kwoinawu nwokaiyim mipi hiranka hugrimkripnanini mi inkam iirin pi simar tirbumbugi. Mi sima ti siyu biyeyim hinin hiningim, kwoin biye naingwo, hi nanae mi hi tauae mi inkam ninitkikaigai aokao mi inkam siyamar naingwona.

22 Wig hainikii nonkwona, kigmair mi digworaekwo biye biye ikim mi niksasae mi hindara mwrakboin mi inkamin siyamar naingwonaeyin mi nwirni dimin mi boinbu mi nantamyiriyir mi whaowae diriraerar.

23 Ti digworaekwo biye biyeyim inkam siir kwoinawu hir nwokaiyim mi iya sima idowiya nitiyim mipa boiniski. Mi ti hiriinan siyuin inkamin pi biye sima nwowi. Iriig.

Nu Finisia hiran wiga saeya Jisis siirim naingwo tibmuga

(Mt 15:21-28)

24 Jisis siya ha nningiyin mi ti om iir haiburgig mi siya nu Taia hir nwowim omim simiir yam. Mi siya omaka ira saiir yapninopkainam. Mi siya pi boriisopi inkam nwirkin siir kipi ninokninkin. Mi siya asi mi aguprakaiyim wi dig mi owi. Nningaka. Siya wi dig nwo rani.

25 Mi wig ıra saeyar wakae Jisis siya ini tir nwowin mi ta wiga saiir yinisim yinugiyina yiu biyeyin ini saiir hir nwokaiyin. Mi saiir apua biri kimiminkika ina yitsisaua Jisis siirim. Mi saeya ini siir igmiiga kingiinar ini akai hiuniya.

26 Saeya ta wiga nu whiranka saeya Juda wig rani. Saeya nu sim Finisia nu komii Siria hir nwowin mi siir hiranka. Mi ta wiga saeya Jisis siirim srinanae saiir yinisim yinugiyina saiir nwowin yiu biyeyin siir haiswoniskigiyam.

27 Mi Jisis siya saiirin boiniyo yaiya saiir boinki, krıma biyin yinisimim simiir naeyim simiir tiki hauu ae. Krıma krımiir yinim simiir naeyim simiir kipi haii mi wra kipi nitkiniugi. Nıngaka.

28 Mi saeya ini siir yaiyaka yowarki boina, Biyan Inkam Komii kiriir yaiya yaimwowaırga. İki wra sima kingiin nwowiyim mi naeyim pi yin ima nae krımkırinkiigii mipi wra ima niımimın aei.

29 Mi Jisis siya saiir boinki mi kira ta hinına boina mi kira ha ti swoki am kiriir oma hiriir. Mi yiu biyeyin kiriir yinisima saiir nwowin diyio kara bidi hugitkiigiyin. Mi kariir kirie aeyar nwo haiginiugika kiriir yinisima wadie asi nwokika. Mi kiriir naıngwo tibmiıya ini kirie ywowaowa.

30 Mi saeya ha swoki ama saiir omaka hiriirin mi saeya ini kigiı saiir yinisima hiı hirar whini. Mi ti yiu biyie saiir nwowin bidi yamıgusamin. İriig.

Jisis siya haiswoniskigikin inkam waeyai wıngırwıiyin

31 Mi Jisis siya ha haıburgigin nu Taia hıran om iirin mi siya om Saidon siir om bopwowar

yapam. Mi siya ina swoki amin nu haimii komii whirin Dikapolis hiriir. Mi siya whi Galilia hiriir yapnimbiiyam.

³² Mi sima inkam nwirin Jisis siirim yinkikwona apnam. Siya ti inkamin wingirwii waeyaigin. Mi sima Jisis siirim srininae, siir ina ti inkam iir hainiwokmaigiyim.

³³ Mi Jisis siya siir nikunamin mi iikam imiirin hirar haiburgig. Mi ini sowa sowar ini owouwo. Mi Jisis siir inanan ti inkamin siir win aiir yaka hopkaigi. Mi yaeyapa ha piginkiyin siir ina iir mi ini ti waeyaiyin siir kwiryae aiir yaka hougwokiyin.

³⁴ Mi Jisis siya ninomor kou hiriir kaoki mi siya ina iyaeniskiigiyin. Mi siir kwoinin ha naingwoyimiyokiyin mi siya siir boinki, Efata, ta yaiya Jisis siirar yaiginka. Mi krimiir yaiya hinina boinika, kira wakaeki!

³⁵ Mi biri kimiminkin ti inkamin siir wina ina wakaemokiya. Mi siir yaiya ina mi boinomokiya.

³⁶ Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwir kipi swoki boinmauumimin. Mi yim sima ta yaiya siya boin nikidukiya simiir saiir biri swoki wakaekim. Ningaka. Yim sima ti diminin ini siirar swoki haigirir boinamin.

³⁷ Mi sima ini hindara yanaakiyim mi ina boinim, digworaekwo homgakim siya tiriiyim pi wadie kinar nwowi. Mi siya inkamin wingirwii nwowiyin siir mi diriraerari mi wi wadieyar mi okii. Mi siya inkamin waeyai nwowiyin siir mi diriraerari wi digar mi owi. Iriig.

*Jisis siya hauu aeyim iikamim 4,000 kim
(Mt 15:32-39)*

¹ Mi ta iya iikam isid komiiyin ina swokini oniyim mi sima nae karamaekim. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiirim yikiuna. Mi siya simiir boinki,

² kara ti iikamim simiirsi naingwoyimi yoki iiyim kwoim sima kanaka nwoakaigiyim. Mi sima nae karamae asi nwokim.

³ Mi sima mhiiruma nwowi mi kara simiirin ha nikropki simiir oma hiriirin mi nhirim kingi-inanki nitki waeyao, yim wi siyiu hir pi napakaigai yamisi.

⁴ Mi kamim siir kigna miriiyim ina yowarkii boinkiyim siir yai aka, ta maeyauwa inkam karamaeka mi krima naeyim pi papiyankin mi inkiguna haii, ti iikamim simiir hauu aeyamin?

⁵ Jisis siya simiir sriigi, kima bretim pariiga nwokaii? Mi yim ina boinkiyim, krima bretim iriiyar nhisa nwokaii.

⁶ Mi siya iikamim simiir boinki, nu iir grinkin idwokiyim. Mi siya ti bret iriiyar nhiswo simiir haiiyin mi Adi Komii krimiir Wanin siirim boin wadieki mi ina yinibimbirpriiginkiyim. Mi siir kigna miriiyim kamim simiir hauugi mi yim sima ina yapninkwokwo hauuwamim iikam imiir.

⁷ Mi simiir antiou sisimim ha mi haiyim mi Jisis siya Adi Komii siirimn simiirim wara mi boin wadieki. Mi siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki, sima antiousisimim simiirin warar mi hidninkwokwo hauunamim.

⁸ Mi sima ha nae digiyim mi simiir mhiiyim ina yaekiniugiyim. Mi ti nae haimii haimiiyim sima

naepipiru haiginaowidim, nibim simiir swoki haigiyim iriir is.

⁹ Ti iikamim sima iriparin 4,000 kim kasaka rani. Mi Jisis siya simiir yikropki mi sima ina yamim.

¹⁰ Mi siya biri kimiminkin siir kigna miriyyim kamim simaka kwirii namn i aiirin. Mi sima nu Dalmanuta hiran maeyau aiirim yam. Iriig.

Farisi nhirim Adi Komii siir dimin komii komiyyim simiir kigam srugim

(Mt 16:1-4)

¹¹ Mi Farisi kamim sima yai Jisis saikar yinknwaomwarki boin. Mi sima siirim boinki, kira ninomorani dimin komii komii nhirim krimiir wisiimauu mi krima nwoki inokninkini kira Adi Komii siir yinisimkin. Mi sima siiram kinankiugim.

¹² Mi Jisis siya ha niyeniskiigiyin mi siir pua ini hikak warar ywokiya. Mi siya ina boinin simiirin, ti iikamim ta ii aiir nwowim, kima ti dimin komii komiyyim simiir kigam dimusi kauwok boinanaekim, ha? Kara kimiirin tisa boinkiyin, kara wi yaeya dimin komii komii nhirim simiir swoki diriraerarki rani, ti iikamim ta ii aiir nwowim simiiramn. Nngaki, nngakinga.

¹³ Mi siya simiir haiburgikin, ini i aiir swokani apni kwirii namn whii yarmiiya hiriir swoki iyikidnadamim minkin. Iriig.

Farisi mi Herot sima niksisaekim simiir mi simiir yaiya ini ti yisin bret niyopiiniyyin siir hriinan ywowa

(Mt 16:5-12)

¹⁴ Mi kamim siir kigna miriyyim sima pi naingwo owouugikim. Mi sima bretim wara biri ninkin

hainanikim. Nūngaka. Mi sīma bretin hara nwo kai twonau hīrin.

¹⁵ Mi Jisis siya sīmiir boiniyiokin, kīma sibgu mīntirao! Farisi kamim sīmiir diminin bret niyopi-iniyin yisin wī siir kipi kīgna dirāerar. Mi Herot siirin iriipi hīriinan. Mi kīma tī sīmiir hīriinan siyūin siir kipi nap!

¹⁶ Mi sīma sīma whrie boīnam, krīma bret karamaekim mī siya ta yai hīnīna krīmiir asi boīnkikin.

¹⁷ Jisis siya ina ninoknīnkīnin siyū biyeyin inkam nhīrim sīma tīriyin. Mi siya sīmiir boīnki, kīma hīnīn yai dimusi whrie boīni, krīma bret karamaekim? Mi kīma tari bīri naingwowoknakim? Mi tari kīmiir kwoīnim ini hu habni kwoīnan ywowim, aniya?

¹⁸ Kīma nhwokakaigim mī kīmiir nhwoim tī digworaekwo imiir kīg rani, aniya? Kīma wīngakaigim kīmiir wīnim wakae rani, aniya? Mi tari kīmiir kwoīnim ini yaingwo owouu iuguskiyim, aniya?

¹⁹ Mi iya kara nīnībimbir priiginim bret iriīyarim 5,000 iikamim sīmiirim mī kīma nībim pariiga haigii tī bret haīmii haīmiiyim kīma naepīpiru haiginim? Mi sīma boīn, nīm krīma nībim iūr isa yae haigi.

²⁰ Mi iya kara nīnībimbir priiginim bret iriīyar nhiswo 4,000 iikamim sīmiirim, kīma nībim pariiga yū haigi tī nae haīmii haīmiiyim kīma naepīpiru haiginim? Mi yim ina boīnim, krīma nībim iriīyar isa yae pīpiru haigi.

²¹ Mi Jisis siya sīmiir boīn mī kīma tari kariir kīrie aiir bīri ninoknīnkīnkim, aniya? Irīg.

Jisis siya haiswoniskigiyin inkam nwirin om Betsaida hirankin

²² Mi sima om whirin Betsaida hiriir yimbiam. Mi hiran inkam nhirim sima inkam nhwokwisae nwirin Jisis siiram yinkikwona apnam. Mi sima Jisis siirim boinki, kiriir ina ti inkam nhwo kwisaeyin siir donkwoki.

²³ Mi Jisis siya siirin om mwisa hiriir yinkikwona apnam. Mi siirin haningn yasaiginugi Jisis siya. Mi siya siir ina siir yaka onkwoki mi siya ina sriigiyin siirin, kira digworaekwowim ina kigomokiyim iyie? Nningaka. Aniya?

²⁴ Mi tiki inkamin siir nhwonain ina kigomokiyin. Mi siya boin, kara inkam nhirim simiirin ina kigim. Mi siya boin, kara simiirin paenan kigi mi sima ina napriririm.

²⁵ Mi Jisis siya ina ina swokini onkwoniyin ti inkamin siir nhwo iir. Mi taka iya ti inkamin ini haningi sibgu anaokigomokiyin. Mi siir nhwonain ini biimiyakinkiyin. Mi digworaekwo hoimgakim siya kigiyim waugi biri kimirkaigikim. Nningaka. Ini idowiyar ywokiyim.

²⁶ Mi Jisis siya ina yikropkiyin siir omaka hiriir. Mi siya ina boinkiyin, kira pi om hir kipi swokini apririr iu. Pi kira namkin mipi kiriir omaka dapiyam iuguski. Iriig.

*Pita siya boinkin Jisis siya Kraiskin
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)*

²⁷ Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simaka nhinam, ti omisisimim ti om komii sowiir kingiin nwowim, Sisaria Filipai simiirim yam. Mi Jisis siya siyiu hirar yap srii yam kamim siir kigna miriyyim

simiir, iikamim sɪma kariirin panina naingwokim, ha?

²⁸ Mi sɪma siirin ina boinkiyim, nhirim kiriirin hinina dapikim, kira Jonin baptaisiyin siya. Mi nhirim hinina dapikim Ilaija mi nhirim sɪma hinina boini, kira profet inkamkin.

²⁹ Mi Jisis siya simiir srii mi wim kima kariirin panina naingwowi? Mi Pita siya siir yai aka hinina yowarkii boinki, ni kira Kraiskin, inkamin inkam whinkinsiiis haiginuwiyin mi siya.

³⁰ Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwirin kipi swoki boinmauusran. Iriig.

Jisis siya min boinmauugin siya nao nami mi siya ninsiin idwo aeya

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Mi Jisis siya haningin boinmimaubwakainam kamim siir kigna miriyyim simiirin. Mi siya boin, ninomor kou hiranki nitin inkamin karaigin. Mi kara wi hik kimbipisu kasa hai rani. Mi inkam adiyaowaeyin siyiu komii kigriraowiyim mi inkamin naemin krimiirsi ninkin imiyyaeyin Adi Komii siir pris mi kamim Adi Komii siir siyiu komii iir ninokninkin ikim. Mi sɪma wi digiumii kariir haimriyugigi. Mi kariirin wi sɪma nisomaoki. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Kara ini kimiir inkam komii yauni oniyin mi ini inkam knar swoki owin. Jisis siya hinina boinkikin.

³² Yaiyim Jisis siya boinim, siya biri nimprio boinkin. Nningaka. Siya ini idowiyar boinmauu wakaekiyin, siya biri nimprio boinkin. Nningaka.

Mi Pita siya siir yikunanam mi siya ini siir yani ikuin.

³³ Mi Jisis siya ha haiyug kaokiyin kamim siir kigna miriyyim simiir mi siya Pita siir ywo io. Mi ina boinkiyin, Setan kira kariir diguwa damki! Kira Adi Komii siir bi ninokninkinkin. Ningaka. Kira inkami kwoinin siirarar ninokninkinkin.

³⁴ Mi Jisis siya iikam whiekakim simiirim yikuna, sima siirim nitim. Mi kamim siir kigna miriyyim simiirim warar yinkin ikuna. Mi siya simiir boinki, inkam nwirin kanakar niti mi siya siir digworaekwowim simiiram kipi naingwokwonanae ti aingwo owou. Mi siya siir pu aiirsi kipi naingwoyimiyouk mi siir pu hik kimpipisukak dwo. Mi siya ti paeyin hiiniya niro ninkin kara haiyin siir hiriinan hik aiir haii mi siya kariir mhoiyya wi haini wit.

³⁵ Mi inkamin siir pu aiirsiya naingwoyimiyouknanaeyin mi tiki inkam hiriinanin siya wi omwai waiya rani, siya wa kigugu iuguskii. Mi inkamin siyama naingwona karam nwowiyin mi naonam minsi nidid karamae nwowiyin yo wi hiriyyar nokwoyokiyokiii.

³⁶ Mi inkamin ti nuin siir digworaekwo hoimgakim simiir haii mi siya ha nao nami mi ti digworaekwo whiekakim siirin wi simar whin diriraerar naowidi, aniya?

³⁷ Ti inkamin digworaekwo hoimgakakin mi siirin wi sima swoki saininiyoknanaowidi omwai waiyamain? Ningaka.

³⁸ Ti iikamim tiki nwowim sima siyiu miyyik tir tani, simiir iga hinda tinda nokwowikim mi sima Adi Komii siir yaiya digiumii haigingigi. Mi inkam

nwirin krimaka nwowi mi siya yaewan kindiyu wani mi siya kariir yai aiirin warar mi kindiyu wani. Karaigin ti inkamin ninomor kouanin biya kimiir tir nikauni onakiyin. Mi mhoiya kara swoki iti nua tiriir mi kara wi yamdiyar swokauni kindiyu wani ti inkam iirin. Mi iya kara swoki iti mi wi kariir Adi Komiiyin siir dimin kirie komiiyin paenan niuwiyaiyin, wi saikar ninkin iti. Mi Adi Komii siir paekwosimin kintid kintidnanim ninomor kou hiranim wi saikar ninkin owi. Iriig.

9

¹ Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwowa boinkii, ti kam nhirim krimaka nokwoim, sima wi niki ao rani. Ningaka. Wa niki owi. Mhoiya wa kigwini Adi Komii siya wi iikam hoingakim simiir Biyan Inkam Komii nwowi simiir kigriraowam. Mi siir kirieya wi warar ninkin iti. Iriig.

*Jisis siir pua ya ini saa yimbiyamkiya
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)*

² Mhoiya iyim iriiyar kwira yamki mi Jisis siya ina yikunamin Pita Jems mi Jon simiirin. Mi sima mhuu whirin siir iinainam. Ti mhuuin haruwa rani, ini kougi kou hinar nwowin. Mi simasimar ini owu ti mhuu iirin. Mi Jisis siir pua ina kisinakiya simiir whwonkam idar. Mi siya ini yaeya pua ywokiya.

³ Mi siir yuis minim ini whisinin ywowim mi sima ini namnamiinan ywowim. Inkamkin hisokiyim yuisim hiriinan whisinin biri swoki imbiyamikim. Ningaki, ningakinga.

⁴ Mi Ilaija Moses sowa b̄idi b̄idinan inkamko mi sowa warar yimbiam. Mi sowar ini k̄iḡu sowa Jisis saika boinai.

⁵ Pita siya ti h̄iriinan dim̄inin siir k̄igin mi siya ina boinkiyin Jisis siir, dim̄in taemin nowom-warkaiyuan inkam! Wadieka, kr̄ima t̄irirar nwowim mi kr̄ima am̄irim kwoima mirii ira Mosesnika mi ira Ilaijanika mi ira k̄iriirga.

⁶ Sima tiki kam nwoimim ini nididkakar ywokiyim. Mi Pita siya taka yaiya nh̄in nh̄in asi boinkikin.

⁷ Mi wau kwira ha n̄ita simiir yauni kiikiirinuni. Mi yai kwira waunau hirar yimbiamki ina boinkiya, t̄ikinin kariir ȳinisimkin kariir kwoinin ini siiramar naingwokwonanaeyin, k̄ima siir yaiya saiir wakae.

⁸ Mi kamim siir k̄igna miriiyim sima ina dikao-raekaokiyim mi sima inkam nwir biri n̄inkin k̄igim. N̄ingaka. Sima Jisis siirar k̄ig, simaka saisar nwowi.

⁹ Mi m̄hiuku hir haiburgigim mi ha niunaiiniyim mi Jisis siya ina swoki kauwok boin taraokiyin. Ti dim̄inin k̄ima k̄ignamin w̄i inkam nwirni kipi swoki boinmauumimin. N̄ingaka. K̄ima kariirama tiki o. Inkamin ninomor kouanki nitin kariiram. Iya siya naonami mi siya swoki insiin idwowi ie hirankin mi w̄i han̄ingi boin̄inkii ti dim̄inin k̄ima k̄igin.

¹⁰ Mi sima ini ta yaiya saiirar yaingwokwokaiyim. Mi simasimar boin, saeya ta yaiya ie hiranki n̄insiin idwonaniya saeya dimu yaiga, ha?

¹¹ Mi sima Jisis siir s̄ri, sima ti kamim siȳu komii

ninokninkininiyim sima hiniin dimusi boinkim, biyyin wi Ilaija siya niti, ha? Mi inkamin krimiir whinkinsiisiyin Mesaia yio wi mhoiia niti, ha?

¹² Jisis siya simiir boinki, hiiipa! Kaimwoainga. Mi bi wi Ilaija siya niti digworaekwo hoimgakim simiir diriraerarkwokinam. Yokwo Komiiya ya hiniina boinka, ti inkamin ninomor kou hiranki nitin siya iriipi hiriinan yaigakin. Ta Yokwo Komiiya saeya hiniina boinkika, ti inkamin ninomor kouanki nitin, wi hikpai hikpai kasa hai rani. Mi sima siirin wi yai miyik swoki boin tani, aniya?

¹³ Kara kimiirin tisa boinkiyin, Ilaija siya bidi yitin. Mi kamim simiir kwoin imiirarar napim mi sima siirin siyupai siyupai haningi tirbumbuninkin haiginu. Mi Yokwo Komii saeya hiniina boinka Ilaija siirin. Iriig.

Whran nwirin yiu biyekakin Jisis siya hais-woniskigigin

(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)

¹⁴ Mi ti kam nwoimim ina swoki itim, ti kam nhirim Jisis siir kigna miriiyim simiiram. Mi sima ini simaka swokini owiuwim. Mi sima kig, iikam isid komiiyin simakar nwowi. Mi kam nhirim Adi Komii siir yai ninokninkininiyim sima Jisis siir kigna miriiyim kamim, simakar ninkinwamwarkii boini.

¹⁵ Mi ti iikam hoimgakim sima Jisis siir kigwinim mi sima ina yanaawinim. Mi sima siirim iwitnam. Mi sima siir ini boinu, hie! Akamwai!

¹⁶ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir srigi, kima ti kamim Adi Komii siir yai ninokninkininiyim simaka dimu yai boinaikim, ha?

17 Mi inkam nwirin ti iikam isid komiiyin simakar nwowin mi siya Jisis siir yai aiir wakae boinki, hae, dimin taemin nowomwarkaiyuan inkam! Yinisimin yiu biyie waeyai mikrimin ini siir nwowin. Mi kara siirin kiriirim asi nikiunanikin.

18 Hinokiinokin ti yiu biyeyin pi siir piu iiyam mi siirin pi siya nitirimtiowi. Mi siir yaiya yaeyopa hapi whopiigi nakii ibirgini. Mi siya siir big imiirar swoki aegiyimgiyiki. Mi siir pua iki kirie namwoiwuyim, swoki onkwo sipkaiyim. Nningaka. Mi kara kiriir kigna miriiyim kamim simiirim boinkin, ti yiu biyie iirin sima mi haiswoniskiigiyim. Mi sima dig biri nwokim. Nningaka.

19 Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya iikamim simiir yaiyaka yowarkii boinki, kima ti iikamim naingwo tibmii karamaekim! Nningaka. Wim kima ti hinin hikim kariir hauwi. Kara iiyim kimaka wi pariiga nwowi ti hik imiir haiyim, ha? Kima yinisimin kariirim wikiu nanani.

20 Mi sima ti yinisimin Jisis siirim yikiunani. Mi yiu biyeyin Jisis siir kigin mi ti yinisim iirin haningi haigitirimtio. Mi yinisimin nu iirar yikiiwariyimiyoikin mi ina diwartaewarnamin. Mi yaeyop biyeya hapi whopiigi nakii ibirginkin siir yaiya.

21 Mi Jisis siya siir ad iir srugi, iiyim pariigim siya hiriinan nwokaiyim, ha? Mi siir adin ina boinkiyin, iya siya yinisim sapisapar nwowin sairar nwobwakainakin.

22 Hinokiinokin ti yiu biyeyin siya haigitirimtio nanaei siirin mi pi paeya mi itkaigi mi pi opa mi itmaigi siya siir tio aokiyamar tirkin. Mi kira

dig nwowi mi kira krımıirsi daingwoyımıyok mi krımıir whındırıraerar hağınıu!

²³ Jisis siya boıŋki siirın, hııpa! Kaimwoka! Mi kira ina naıngwo tıbmııyın siiramın, aniya?

²⁴ Mi ti yınısımın siir adın bırı kımımınkıkın ina kauwokıyın kara bıdı yaıngwo tıbmııyın mi kariir naıngwo tıbmııya komıı rani! Kira kariir naıngwo tıbmııya saıır kınııs hağınıuğı kırıe nwokıyam!

²⁵ Mi Jisis siya kıg iikam isıd komııyın namwonıyın. Mi siya ti yıu bıyıeyın siir asi nıkwao boınkıkın, kira ti yıu bıyıe waeyai wııngırwıı tırbumbu hağınıuwiyın kara kırıir boıŋki, kira ti yınısımın siir dıuguski. Yıo hının kipi tırbumbu hağınıu. Mi kira siir pıu kipi swoki omımın.

²⁶ Mi yıu bıyıeyın ina dikauraekaukıyın. Mi siya ti yınısımın siir hağıtırımtıogıg. Mi siir pıua ina yınkımınnısnakıya mi siya ina yamın. Mi ti yınısımın siir pıua ini naoni pıunan ywokıyın. Mi iikam nhırım sıma boın, siya bıdı yaonamın.

²⁷ Mi Jisis siya siir ına aıır nonkwo kınınsiın okwokıyın mi siya ina yınsiın okwokıyın.

²⁸ Mhoııya Jisis siya omaka namın mi kamım siir kıgna mıriıyım sıma ina sıriıyım siirın, krıma dig nwo karamae dimusi nwowi? Yıu bıyıe sımiir nınımnskııyım, ha?

²⁹ Mi siya sımiir boıŋki, Adı Komıı siirım sııı boına sasarıga ti yıu bıyıe siir nınıskııgıyın, dımın whırın dig nwo rani. İrııg.

Jisis siya kwısaka ina swoki boının siya wa naonami

(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

³⁰ Mi sɪma tɪ om ɪiir haiburgigim mi nu Galili hɪriir yapriokɪnam. Mi Jisis siya pɪ boriisopi inkam nwɪrkin siir ninoknɪnkɪnim, maeyauwa siya nwowa.

³¹ Mi siya kamim siir kɪgna mɪriiyim simiirin hanɪngi sɪbgu sɪboboɪnɪu haigɪnɪu, inkamɪn ninomor kouankɪ nɪtin siirin wɪ siya nɪkropki simiiram, sɪma nɪsom aokiyam. Mi siya ɪiyim wɪ kwoɪma nwokwowaki ɪenau hɪrɪn. Mi siya wa swokɪ insiɪn idwowi.

³² Mi sɪma bɪri ninoknɪnkɪnkɪm ta yaiya siya boɪna. Mi sɪma siir srɪiyam tɪrkɪm mi sɪma ɪni siirsi swokɪ ididim. Iriig.

*Yɪpɪkɪn siya kouɪkou nwowɪn, ha?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

³³ Mi sɪma om Kapeneam hɪriir yɪmbiyam. Mi sɪma omaka bɪdi yapnɪnopkainamim mi Jisis siya kamim siir kɪgna mɪriiyim simiir ɪni srɪiyɪu, kɪma siyɪu hɪrɪn dimu yai napboɪnainikɪm, ha?

³⁴ Mi sɪma ɪni yai mɪkrɪmar yokwonainmɪmɪkɪm. Yim sɪma siyɪu hɪrɪn mɪn napboɪnainikɪm, yɪpɪkɪn krɪmiir kou nwowɪn, ha?

³⁵ Mi Jisis siya ha nɪdwowɪn mi siya kam ɪuurnwɪso siir kɪgna mɪriiyim simiirim yɪkɪuna, sɪma nɪtim siirim. Mi siya ɪna boɪnkɪyɪn, inkamɪn kɪmiir kou nwowam naɪngwowi mi siya wɪ siya-mar kɪpi naɪngwona. Siya hɪnɪna daɪngwo, an kara ɪikamim simiir aowa dwo.

³⁶ Mi siya yɪnisim sapɪsapɪn nwɪra yɪnkɪkwona apnani mi simiir bopwoniya hɪrar ɪni okmwɪn okwoni. Mi Jisis siya yɪnisimɪn siir ɪna aɪr yonkwo mi siya simiir boɪnki,

³⁷ Inkamın kariirım naıngwowi mı siya yınisım nwır kigrıraowi mı siya kariirarar kigrırao haıgınıu rani. Nıngaka. Siya Adi Komii siirın wara mı kigrıraowi, siya nıkropkikın kariirın mı kara ha nitkın. Iriig.

Inkamın ıo krımıir nwo karamae nwowiyın mı wı krımıir nomııyau nwowi

(Lk 9:49-50)

³⁸ Jon siya Jisıs siir boınki, dimın taemın nowamwarkaiyıuan inkam! Krıma inkamın nwıra kigi, yıu biyıeyım simiir nınımnskııyın kırıir inıgın siir kırıe aiir. Mı siya krımaka bıri namasugın mı krıma siirın asi boınıkıdugın siya wı yıu biyıe pı nınımnskııısi.

³⁹ Jisıs siya Jon siir boınki, krıma siir kipi nıkıdu! Inkam nwırın kariir inıg ııir tıri dimın komii whır mı siya kariirın wı yai biyıe wara nınkın boın tani.

⁴⁰ Inkamın ıo krımıir nwo karamae nwowiyın yıo siya krımıir nomııyaugın.

⁴¹ Kara kımıirın yaimwowar boınki, wım kıma Kraısnı isıdgım mı inkam nwırkın kımıir hauu kwiyaı op mı tı inkamın digworaekwo wı ta mıı aiırsı haii. Mı ta yaiya, ya yaimwoka. Iriig.

Siyıu biyıeki nıpiyaokıgın inkamın siir naıngwo tıbmııya

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

⁴² Mı inkamın tı yınisımın siir whınkıyopsıbgı haıgınıuwi, ta naıngwo tıbmııya Adi Komii siiram saıirın mı bıı siya mı aonami yai karamaeka. Mı tı hırıinan inkamın siiramın sııya komii nhıra hai siir nıı ııir nomborugıyam. Mı siirın wı whıı komii solwara hır tani omboru kımı whıridgi.

43 Mi kira ha naingwowi in kiriira saiirin siyu biye ti tirhaiginu mi kira saiirin kaigrip itkiigi. Mi kira ina kwiruwa sasa mi onami ti omin Adi Komii siya kigriraowiyin siir iikam whiekak imiir siirin wi wadeyar mi owi. Mi kiriir ina kwiso hiriyar nwokripkaii mi wi siyu biye sowa tiri. Yio ti hiriinan siyuin, siyu miyik rani. Mi kiriirin wi sowa nipiyaokinami maeyauwa paeya nutingi karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani.

44 Mi ta maeyauwa saiir hiran iyim biri swoki aokaowikim. Ningaka. Mi wi inkami kip sima naei. Mi paeya hir mi iuiya, biri swoki iutingimimnika. Ningaka.

45 Mi kira ha naingwowi iga kiriira saiirin siyu biye ti tir haiginu mi kira saiirin kaigrip itkaigi. Mi kira iga kwiruwa sasa mi onami ti omin Adi Komii siya kigriraowiyin siir iikam whiekakim simiir mi siirin wi wadeyar mi owi. Mi kiriir iga kwiso hiriyar nwokripkaii mi wi siyu biye sowa tiri. Yio ti hiriinan siyuin, siyu miyik rani. Mi kiriirin wi sowa nipiyaokinami, maeyauwa paeya nutingi karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani.

46 Mi ta maeyauwa saiir hiran iyim biri swoki aokaowikim. Ningaka. Mi wi inkam kip sima naei. Mi paeya hir mi iuiya, biri swoki iutingimimnika. Ningaka.

47 Mi kira ha naingwowi nhwona kiriirin siirin siyu biye ti tir haiginu mi kira siirin habitkiigi. Mi kira nhwona nhuruwa sasar mi o nami, omin Adi Komii siya kigriraowiyin digworaekwo whiekakim simiir, wi wadeyar mi owi. Mi kiriir

nhwona nhiswo hiriyyar nwokripkaii mi wi siyiu biye sowa tiri. Yio ti hiriinan siyiuin miyik rani. Kiriirin wi sowa nipiyaokinami maeyauwa paeya niutingi karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani.

⁴⁸ Mi ta maeyauwa saiir hiran iiyim biri swoki aokaowikim. Nningaka. Mi wi inkam kip sima naei. Paeya hir mi iuiya, iriipi hiriinan bi swoki iutingimiminika. Nningaka.

⁴⁹ Paeya wi iikamim simiir idwovar nikrimkrinkinami wa krima nikrimkrinkiniyin siir hiriinan.

⁵⁰ Wa siya dimin wadiekim. Mi wa siir hiya dig nwokiiyim mi kima wi panina swoki tiri ti wain siya hiigak swoki okiyim? Kimiir kwoinin hii karamae nwowiyin wain siir hiriinan kipi nwo. Nningaka. Kima ti wa kibiyin hiigak nwowiyin naemin sibgu pridaeyin mi krimiir kwoinim hiriinan dwo. Mi kima, kimiir nomi-yauim simaka kwoin hiinsima nwoki owi. Iriig.

10

Jisis siya wig haniki nonkwonani siyiuin siir boinmimaugin

(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

¹ Jisis siya ta maeyau aiir haiburgigin mi siya ina yamin Judia simiir nu komii iir. Mi siya Jordan ie mirmii hiran om imiir yam hir nwo imiir. Mi iikam hoingakim ina swoki itim ini saikar swoki am-woniyim. Mi siya inokinokin simiirin Adi Komii siir yayim biya siya niki owomwarkaiyiuim mi ini simiirar swoki owomwarkaiyiuin. Siir siyiuin hiriyyar tirikin.

2 Farisi sɪma ha nɪtɪm mɪ sɪma Jɪsɪs siiram ini ɪkiunani. Mɪ sɪma siir sɪi, kɪmiir siyɪuɪn wadɪeki pɪ yamisi owɪn siir wig aair sopkiiyɪm, aniya? Mɪ sɪma Jɪsɪs siiram kɪnankɪuwam tɪrkɪm.

3 Mɪ Jɪsɪs siya ɪna yowarkɪi boɪnkɪyɪn sɪmiir yai aairɪn, siyɪu komiiyɪn bɪiya kɪmiir brougaeyɪn Moses siya hauugiyɪn kɪmiir mɪ siya panɪna boɪnkikɪn, ha?

4 Mɪ sɪma boɪn, Moses siya wadɪe bɪdi ywokiyɪn. Inkamɪn yokwo wɪn hauugi siir wiga saiir sopkiyam mɪ saeya wa swokɪ ami saiir pomou adɪm.

5 Mɪ Jɪsɪs siya sɪmiir boɪnki, kɪma pɪ nantamyɪriyɪrkɪm kɪmiir siyɪu ɪnakar. Mɪ Moses siya tɪ siyɪu komiiyɪn kɪmiirɪn yokwo hɪriinansi wɪn hauugikɪn. Siya Adi Komii siir siyɪukɪn tani. Nɪngaka.

6 Bɪdi bɪdiniyarɪn Adi Komii siya nonkwokwokiyɪm digworaekwo hoɪngakɪm mɪ siya ɪna yɪnkɪn onkwokwokiyɪm wigkam sowiirwai warar.

7 Mɪ kamɪn siir yopii ad owiir asi haiburgigi mɪ siya siir wigaka asi namasu kɪpkaii.

8 Mɪ sowa wɪ pɪu kwɪruwar nwowi. Mɪ sowa wɪ yapa yapa nwo rani. Nɪngaka. Siya mɪ saeya sowa wɪ hɪnɪna nwo rani, yapa yapa. Nɪngaka. Sowa wɪ pɪu kwɪruwar nwoiski.

9 Dimɪnɪn Adi Komii siya nokiyopmasugiyɪn inkamkɪ siir nɪkɪpɪm wɪ dig nwo rani.

10 Mɪ mhoiɪya sɪma omaka hɪriir swokɪ amɪm mɪ siir kɪgna mɪriiyɪm kamɪm sɪma sɪi siirɪn ta yai aairamɪn.

11 Mɪ siya sɪmiir boɪnki mɪ tɪ inkamɪn siir wig aair sopkii mɪ siya yaeya wig nonkwonaei, yɪo tɪ kamɪn siir wig aair sopgigɪn. Mɪ siya siir bɪiyan wig aairɪn

siyü müyik biri tirkikin.

¹² Mi wig ıra saeya saiir kam iir sopgigi mi yaeya kam nini owiwi mi ta wiga saeya pi sopgika saiir kam iirin. Mi ta wiga saeya saiir biyan kam iirin siyü müyik biri tirkika.

Jisis siir dimin müyik müyikim yinisisimim simiir hauu piuai haiginiugim piuanan (Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

¹³ Mi sima yinisiim sapisap nhirim Jisis siirim yinkikwona apnani. Sima minam naingwokim, siir ina simiir nonkwokiyim. Mi kamim siir kigna miriyyim sima io simiir ywoki.

¹⁴ Jisis siya hiriinan kigiyin siir kwoinin müyik biri naingwokikin. Mi siya simiir boinki, kima ti yinisisimim simiirin kariirim kigninkinki yimbi niti kariiram. Kima simiir kipi nikidu naowid. Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin ti hiriinan yinisisimim simiirgin.

¹⁵ Kara kimiirin yaimwowa boini, inkamin Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir namim naingwowi mi siir naingwo tibmiiya yinisiim praigakni kwoinan dwo. Mi Adi Komii siya wi siirar sibgu kigriraowi. Mi siir kwoinin hiriinan nwo karamae nwowi mi siya wi ti omin siir napninopkainam tani. Niingaki. Niingaka.

¹⁶ Mi Jisis siir ina simiir yonkwo. Mi siir ina ha nonkwowa mi siya simiirin ina whinkinsiis haiginiuin. Friig.

Inkamin digworaekwoki naokingunankai ikin (Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 Jisis siya ha napnamin mi inkam nwirin siirim iwit nani. Mi siya ogmwo siir igmiiga kingiina ini akai huni. Mi siya siir sriigi, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam kibi! Kara wi panina tiri kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin inokinok siir haiyamin, ha?

18 Jisis siya siir boinki, kira kariirin inkam wadie dimusi nikiugin, kiriir kwoinin ha naingwokin kanakanairgi niuwi inkam wadieyin, aniya? Adi Komii sasaingin inkam wadieyin.

19 Kira ti siyu komiiyin siir bidi yinokninkinin: Kira inkam kipi nit mi wig kipi sop mi kira hai kipi tauae mi kira inkam nwirni kipi niksise boin huriyu. Mi kira kiriir yopii adwo sowiirwai aowa dwo.

20 Mi ti inkamin siya Jisis siir boinki, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam! Kara yinisim sapisapar nwonaniyin mi tisa nadigniyin. Kara ti siyu komiiyin siirar napikin.

21 Jisis siya siir kigin mi siir kwoinin ina yaingwo bunan siirsi. Mi siya siir boinki, diminin whir tir karam kira nwowin. Kira kiriir digworaekwo hoimgakim tini hainaki inkam nhirim sima sainim. Mi kira umir simiir haii mi wi inkam paeprikabim simiir hauu. Mi mhoiia kira Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakim simiir, siir hirin wi dimin miyikakar mi owi. Mi kira kariir mhoiia wit.

22 Ti inkamin ta yai aair wakaeyin mi siir wh-wonkamnin miyik biri swoki onamkin. Mi siir kwoinin ini hikakar ywokiyin. Mi siya hikak dimusi biri nwokin siir digworaekwowim kasaki waeyao.

²³ Mi Jisis siya ina kaoyokiyokiigiyyin. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, inkamin digworaekwo hoimgakakin siya wi miinan mirinami Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakim siir napninopkainamim. Whisarii rani, simiir kwoinim ini simiir digworaekwo imar nwowim. Sima pi boriisopi inkam nwir hauuwim.

²⁴ Mi kamim siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaeyim, sima ini hinda yanaakiyim. Mi Jisis siya ina swoki owarkii boinkiyin simiir yai aiirin, ti yinisisimim inkamin Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakin simiir kigriraowiyin siir hiriir nami, siya wi miinan mirii nami.

²⁵ Mi hab saeya tidiiyin yuis paniiyin siir no iir ninopkainamim wi dig nwo rani mi inkamin umir digworaekwo whiekakakin siya wi ta haba miinan saeya miriyya saiir hiriinan mi mirii rani. Nningaka. Siya wi mi komiigi komii mirii nami Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir hiriir namamin.

²⁶ Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini hindara yanaakiyim. Mi sima, sima sima yomboin amboinam mi hiriinanki nuwi mi wi nhinga haii kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyyin iinokiinok, ha?

²⁷ Mi Jisis siya simiir kaokiyin mi ina boinkiyin, inkam wi dig nwo rani. Adi Komii krimiir Wanin siya wi digar nwowi. Adi Komii sasar whinkinsiis haiginuwi siirin, ti dimin taeminim.

²⁸ Mi Pita siya Jisis siir boinki, wakae! Krima digworaekwo hoimgakim bidi haiburgigim mi krima

tisi kariir mhoiyya nitim.

²⁹ Mi Jisis siya boin, kara kimiirin yaimwowa boini iikam whiekakim kariirim naingwo tibmii mi ha haiburgigi ti digworaekwo hiriinanim, omaka, nomiiyau yokman, apu, adi, yinisim mi numir

³⁰ mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan, digworaekwo homgak imiirar swoki hauu kaiyiuwi, kamim kariir kigna miriiyim kimiirin. Mi kima wi dimin kasa hai rani. Wi ti hinin digworaekwowim simiir hai. Omaka nomiiyau, yopii, yokman, yinisim mi numir, taka iya kam nhirim siyiu biyie wi kimiirar mi tirbumbugi. Mhoiyya kima wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi siir haii.

³¹ Mi tariinanin kam nhirim inigak nwowim mi sima mhoiyya simiirin wi aowa nikworinugigi. Mi ti kamim aowa nwowim, mhoiyya wi inigak sima nwowi. Iriig.

*Jisis siya kwoimaka ina swoki boinin siya nao nami mi siya wa swoki #nsiin idwowi
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)*

³² Sima om komii Jerusalem hiriiram yapnam mi Jisis siya simiir biya yamkwokin. Mi kamim siir kigna miriiyim sima ina yanaakiyim. Mi ini sima simar yomboin ididnamim. Mi iikamim simiir mhoiyya napkiyim sima ini nididkakar mi owim. Mi Jisis siya kam iuur nwiswo siir kigna miriiyim simiir yikiuna. Mi siya simiirin haningi boinmimauu diminin mhoiyya siir tiranin.

³³ Mi siya boin, wakae! Tariinanin krima om komii Jerusalem siir niyami. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim mi

sima inkamın nınomor kouanki nitin saikan wi yaigaka mi owi. Mi sima wi siir nisomaowama boınaii. Mi sima wi Juda iikam tani wi simiiram nikropki sima nisomaowam siirin.

³⁴ Mi sima siirin yai bibiyie wi haningı mi boınaiginıuwi. Mi yaeyop wi siir mi yasi mi siirin wa mi tiowi mi siirin wa mi itaoki. Mi siya iiyo wi kwisa nwokwowaki ienau hirin. Mi ii kwoimaka siya wa swoki insiin idwowi. Iriig.

*Jems Jon sowa inig komiigak nwowam sriigo
(Mt 20:20-28)*

³⁵ Mi Sebedi siir yinisim nwiswo Jems Jon sowa Jisis siirim yit mi siir ini boini, dimin taemin nowomwarkaiyiawan inkam! Mi krira dimin whirin kiriir sriiyam mini. Mi nikrira minam naingwowi ti diminin kira kririir tirkiyim.

³⁶ Mi siya sowiir boinki, kowa dimuam naingwowi, kara kowiirin dimu minkiyim?

³⁷ Mi sowa siir boinki, iya kira Adi Komii siir om hiran digworaekwo hoimgakim simiir kigriraowi mi kira kririirin wi haningin dımbingi, nwirin wi iniga dikmwon idwo mi nwirin wi yaioyaeya timi okmwın idwo.

³⁸ Mi Jisis siya sowiir boinki, kowa tari biri sibgu ninokninkinko ti diminin kowa sriiyin kariir? Mi kowa ta hika kara haiya saiir hiriinan hika wa haii? Mi kowa wi digar nwowi ti mob opkakin kara kwiyaeyin siir kwiyaeyim? Mi kowa wi digar nwowi kariir hiriinan op baptaisim, aniya?

³⁹ Mi sowa siir boinki, nikrira wi digar nwowi. Mi Jisis siya sowiir boinki, kaimwoka ti op mobin kara kwiyaeyin mi wo kowa wa timi kwiyaeyae. Mi

ta opa kara baptaisa, wo kowa hiriinan wa timi baptais.

⁴⁰ Wi nhinga namisi idwowi kariir ñniga mi kariir yaioyae aka. Ti diminin yio kariir dimin tani. Nningaka. Wi Adi Komii křimiir Wanin siyar hidi simiirin. Mi wi nhinga namisi idwowi ñniga yaioyaeya.

⁴¹ Mi kam iurim Jisis siir kigna miriirim sima ta yai aiir wakaeyim mi sima io prasae bi swoki okim Jems, Jon sowakan.

⁴² Jisis siya simiirim yikiuna, sima siirim nitim. Mi siya simiir boinki, kima bidi yinokninkinim inkam komiirin omom omom kigriraowiyin sima nikworinuwi wi digar nwowi. Mi sima ñnokinokin mi wa hauunanaei.

⁴³ Mi ti siyu hininin yio kimiir tir kipi nwo. Nningaka. Mi inkam nwirin kimiir yaowae nwowim naingwowi mi siya whisarii mi prii miriyan inkam dwo. Kimiir mi imiir whinmiriizam.

⁴⁴ Mi inkam nwirin kimiir biyan inkam nwowam naingwowi mi siya inkam nnganan dwo wigkam whiekakim simiir mi imiir whinmiriizam.

⁴⁵ Mi ti hiriinan inkamin ninomor kou hiranki nitin siya minam biri nitkin kam nhirim siir mi imiir miriirim. Nningaka. Siya hininam biri nitkin. Siya minam nitkin simiir miyan inkam nwowam. Mi siya biri naingwoyimyokin naosiyin. Nningaka. Siya naowamar nitkin iikam whiekakim simiir nanmaiwarkananaowidam. Mi simiir dimin biyeyim siya bidi haiyoprimdiyiumiigiyim mi sima ini rirmiiyar ywokiyim. Iriig.

Jisis siya haiswoniskiiyin inkam nwirin Batimi-askin

(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶ Mi sima om komii Jeriko hiriir yimbiam. Mi iya sima om komii Jeriko hir haiburgigim mi ina yamim. Mi kamim siir kigna miriyyim sima mi iikam isid komii ikin, sima ini saika yinkin amim. Mi sima kig Batimiasin Timiasni yinisimin siya siyugbid hirar nidwowini mi siya nhwokwisaekin. Mi siya iki iikamim simiiramar priikau priikauwikin umir minamin.

⁴⁷ Mi siya wakae Jisisin om Nasaretanin ini tir nwowin. Mi siya ina kauwok boinkiyin, Jisis Inkam Komii! Devidni isidin siirin kira kariirsi timi aingwobuna!

⁴⁸ Iikam hoimgakim sima siir yik, kira yai tanki. Mi siya yai ini komiiyar swoki kauwok boinkiyin, kira ti Devidni yinieyim simiir yinisimin, kira kariirsi timi aingwobumbu.

⁴⁹ Mi Jisis siya ina yamokwo naingwoyokiyoyiwin. Mi siya ina boinkiyin, siirin wiku nani. Mi sima ti nhwokwisae inkamin siirim yikunam mi sima siirin ina boinmauu wakaekiyim kiriir kwoinin kirieya dwonam mi kira dinsiin siya kiriiram nikiunaei.

⁵⁰ Mi siir yuisa ina kiwhro itkingiga. Mi siya biri kimiminkin, ina yinsiin iwitnamin Jisis siirim.

⁵¹ Mi Jisis siya siir boinki, kira dimuim naingwowi, kara kiriirin pi dimu minki? Mi ti nhwokwisae inkamin siya Jisis siir boinki, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam, kara minam naingwowi, kariir nhwonan pi nanaokigimokiyim.

52 Mi Jisis siya siir boŋki, kira ha dam! Kiriir naingwo tɪbmiiya saeya nwowaigɪnɪugikɪn, wadie kiriirin. Mi biri kimimɪnkɪn siir nhwonan ini wadieyar ywokiyɪn mi ina kɪgɪmokiyɪn. Mi siyɪu hirɪn siya ini siir mhoiyya yapnamɪn. Friig.

11

*Jisis siya om komii Jerusalem hiriir napnɪnopkainamɪn inkam komiiyɪn nu kigriraowiyɪn siir hiriinan nwonamkɪn
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jo 12:12-19)*

¹ Mi sima omisɪm whiswo om komii Jerusalem siir kingiɪn hir nwowo sowiir hiriɪ yɪmbiyam. Mi sima ti om whiswo Betfasɪ Betani mɪɪu Oliv kingiɪn hir nwowo sowiir hiriir bɪdi yɪmbiyamɪm mi Jisis siya kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm simiir nwisni yikropki.

² Mi siya sowiir boŋki, kowa ti omɪn kingiɪn tirar kwowɪn siir dam! Mi iyya kowa ti omisɪm iir napnɪmbiiyami mi kowa pi donki haomisɪmɪn si-irar napkɪgami. Siirɪn sima bɪdi yɪmborunɪnkɪnɪn biiya inkam nwɪrkɪn siir biri niki idwokɪn mi siya wa wakaeyokna rani. Nɪngaka. Mi uridɪn siir nɪmborunɪnkɪnɪn pi hirar hakaigɪngig. Mi siirɪn pa whainani kara nidwonamam.

³ Mi inkam nwɪrkɪ sriigii, kowa dimuam nikɪunami siirɪn, ha? Mi kowa wi hinɪna dowarkiɪ boɪn, Yaowae Komii siya miigakɪn siirɪn. Mi siya pi kimimɪn tani pa swoki ikropki kiriiramar.

⁴ Mi sowa ina yamwo. Sowa kɪg donki haomɪn omaka ira saiir anoka hir nɪmborunɪnkɪni mi siya ini idowiiya hirar nwowɪn siyɪuka kingiɪn hir mi sowa siir hakainam.

⁵ Mi kam nħirim kingiin ħir nwowim sima boinki sowiirin, kowa ti donki haomin siirin dimusi hakainami, ha?

⁶ Mi sowa simiirin Jisis siya boinmauugiya yaiya saiir ħiriinanar boinki. Mi sima ini wadƣeyar ywokiyim sowiirin.

⁷ Mi sowa ti donki haomin Jisis siirim hainani. Mi sowiir yuiso siir idwo ħir haigin mi Jisis siya siir idwower yidwo.

⁸ Mi iikamim simiir yuisim siyƣu iirar ħakinwin mi nħirim paeya kwiya undimtio hainaki siyƣu iir haiginwinam. Sima siirin ħiriinan minam tirkim, siir inigin siir hainanwinam inkam komiyyin nu kigriraowiyin siir ħiriinan.

⁹ Iikam nħirim bii ywo mi nħirim mhoii ywo. Mi sima ina kauwok boinkiyim,

Hosana! Kira ti inkamin Adi Komii krimiir Wanin siir kirienii nitin siir kinsiis haiginu.

¹⁰ Siya krimiir kigriraowam nitkin biya krimiir brougaeyin Devid siya kigriraowa saiir ħiriinan. Krima ini maigimaigra nwowinim mi kira siir kinsiis haiginu, kira inkam komii kingin.

¹¹ Mi Jisis siya ha namin om komii Jerusalem ħiriir yimbiyam. Mi siya ina yapnƣnopkainamin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir mi siya ina yapkigyokiyokiiyin omaka yainau ħir mi omaka akpitga warar. Mi siya digworaekwo hoingakim simiir napkig digiyin mi siya mi nħirim simiir miriyyim naingwokin. Mi biyyin ina yikiiyamtibin. Mi kam iuur nwiso siir kigna miriyyim sima mi siya, sima om Betani ħiriir asi nam tibgim. Iriig.

*Jisis siya pae fikin siir boinkin siya wi yin kipi bud
(Mt 21:18-19)*

¹² Mi iigwir nugakin sima om Betani hir haiburgikyakwokim mi ina swoki amyakwokim om komii Jerusalem hiriir. Mi Jisis siir mhiya ina yaokiya.

¹³ Jisis siya pae fikin wira kigi, arurig hirar nok-wowini mi kwo saeyara nopki kaisisi. Mi siya siir kigiyin mi ina yamin hiriir siir yinim ini hansiru siya naeyam. Mi siya ini ninga yaka kigiun, yin biri budgin, nhiruwa sim karamaeyar ywowin. Ningaka. Siya kwo ara ninkinugin. Mi ti pae fikin siir iya yin siya budiya saeya waeyao

¹⁴ Mi Jisis siya ti paeyin siir boinki, kira wi yin kipi swoki bud mimin. Ningakinga. Mi kamim siir kigna miriyyim ina wakaekiyim ta yaiya siya boinkiya. Iriig.

*Jisis siya niparnatnowidninkigikim kamim
Adi Komii siir omaka digworaekwo saiir haiginim
(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jo 2:13-22)*

¹⁵ Mi sima om komii Jerusalem hiriir nimbiamim mi Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hiriir yapninopkainam. Mi siya kamim digworaekwo haiginim ta omaka aiir mi kamim ti nae digworaekwo imiir sain ikim, siya simiir ini nhinikriopnatnouwidninkigi. Mi siya kamim umir ninowana haiyyim simiir haiyyim simiir wara yinakinhimnhin itkigiigi. Mi kamim ipiyyin mi haiginim simiir haiyyim warar mi inkim inakinhimnhin itkigiigi.

¹⁶ Mi Jisis siya simiir boinikidugi, sima nae digworaekwowim ti siyyun Adi Komii siir inig

hainaniya omaka saiirim napriokinamiyın siir pi haiginisi.

¹⁷ Mi siya simiir boınki, Adi Komii siir yaiya hiniina boınka, kariir omaka wi hiniina dapi, iikam hoimgakim simiir omakaka Adi Komii siirim kwisboınika. Mi ta omaka nae min kima nini haiginiya mi kima ini inkamın hi tauaeiyın si nini idam oniiyım inkamki kigsi mi siir hiriinan nini tirnikim.

¹⁸ Mi prismi inkam komii komiiyım mi kamım siyiu komii ninokninkini ikim, sima ta yai aair wakaewinim mi simar kig iikam whiekakim Jisis siir siyiu iirara napim mi sima ini nididkakar ywowım. Dimusi rani, iikam whiekakim sima siir siyiu iirar napi mi sima siir nisomaoni siyiuam asi hansirkim.

¹⁹ Mi naiowaka kamım siir kigna miriiyım sima mi siyar, sima om komii Jerusalem hir haiburgikrib mi sima ini om Betani hiriirar swoki am tibim. Iriig.

Inkam naıngwo tibmii mi siya ha kwisboini mi diminın siya srıiyın wa haii

(Mt 21:20-22)

²⁰ Mi iigwir nugakin sima ha napnamyakwokim mi ina kigamım ti pae fikin bıdi waiyugusamin.

²¹ Pita siya ta yaiya Jisis siya boına saiir swoki aıngwokiyın mi siya ina boınkiyın, dimin taemin nowomwarkaiyuan inkam, kira kigi ti pae fikin ii kira boıngikin, siya bıdi waiyugusamin.

²² Mi Jisis siya simiir yai aair yowarkii boınki, kima Adi Komii siirim naıngwo tibmii mi ti hiriinan diminın kima wi siirar mi tiri.

23 Mi kima ti mhiu iir boinkii hinin, kira damki, whi komiia sair hir damikwomaiyu. Mi ti inkamin siya kwoin whisair naingwo karamae nwowi, siya hindara naingwo tibmii iski mi ha boini, ta kariir yaiya wi kaimwowar nwowi. Kara kimiirin yaimwowa boini, diminin ti inkamin siya boini mi wi siir hiriinanar nimbiamy.

24 Mi iya kira nhwo kwisboinkii dimin whir haiyam mi kira naingwo tibmii mi ha boini mi wi kaimwowar nwowi kira wi ti dimin iirar haii. Kara kimiirin yaimwowa boini, ti diminim kima kwisboinkiyim mi wi simar swoki imbini.

25 Iya kima Adi Komii siirim kwisboiniyim mi inkam nwrkin kimiir tirbugin mi kima kwoin biye siirim kipi nwo io saika nwowam. Nngaka. Kima nae saikar dombudninkin ae. Mi kima hiriinan tiri mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan siyu iirar swoki tir haiginiwi.

26 Mi kima ti inkamin kimiir tirbuin saika nongwomamair ae karamae nwowi mi Adi Komii siya kimiir dimin biyeyim wi simiir haiyoprimdiyumiigi rani. Mi siya wi kimaka mi ingwomamair ae rani. Nngaka. Iriig.

Sima Jisis siir srigim ta miya nhinga hauuga siirin

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

27 Mi sima ina swoki amim om komii Jerusalem hiriir. Mi Jisis siya ina yapninopkai namin omaka Adi Komii siir inig hainaniya sair. Mi kam nhirim pris nwowim mi kam nhirim Adi Komii siir siyu komii iir kigriraowi ikim mi Judami kam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim, sima yitso Jisis siiramin.

28 Mi siima siir ini sr̄ini, k̄iriirin k̄irie n̄inga hauugin, ta miya sair Biyan Inkam Komii nwowin?

29 Mi Jisis siya ina yowarki boinkiyin, kara ir̄ipi h̄iriinan pi k̄imiir mi kwasrii dimin whirin siirim. Mi k̄ima kariir yai aair wakae boini mi kara k̄imiirin pa mi boinmauuwi inkamin ta miya kara miriia sair boinkiyin.

30 Mi ȳipikin Jon siir nikropkiyin iikamim simiir baptais haiginuwam? Adi Komiiyin ninomor kouanin siya piyamisi ikropkiyin, iyie? Mi tari nuan inkamkin piyamisi ikropkiyin, aniya?

31 Mi siima io simasimar yinwo anwo mi kr̄ima ha boini, ti diminin ninomor kou hirankin mi siya wa boini mi k̄ima dimusi nwokim siirim biri naingwo tibmiigim, ha?

32 Mi kr̄ima ha boini, siya inkami diminkin, ta yaiya wi dig nwo rani. N̄ingaka. Mi siima iikamim simiirsi swokiididi. Iikam hoimgakim ina ninokninkinim Jon siya profet inkamkingin.

33 Mi siima Jisis siir yai aair asi wakae boinkim, kr̄ima ninokninkin tani. Mi Jisis siya simiir boinki, kara ir̄ipi h̄iriinan pi k̄imiir mi boinmauu rani. N̄ingaka. Inkamin kariir boinkiyin ta mi aairimin. Iriig.

12

Boiniyo yaiya inkam biyeyim wain numira sair kigriraokim

(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

1 Mi Jisis siya boiniyo yai n̄hirim simiir boinki, siya boin, inkam nwirin numir waina ha yiyokninkinam mi ina yitkii n̄inkin iuin.

Mi siya ie komiiyin ina yopin. Mi diyamir komiyya ıra yopkikaigi ti ie iir, wain imiir warbrompropnamim. Mi pada bripriya haini miriinainam koua hiriir, kamim saiir kigriraowim simiirim. Mi siya simiir boinki ta numira kima sibgu kigrirao. Mi iyya ti paeyim sima budgin mi sima higi mi nhirim wi kimar whin haii mi nhirim wi kariir whin hauugi. Mi iyya siya simiir boingigin mi siya ina haiburgigin siir om iirin. Mi siya ina yamin aru maeyauwa.

² Mi iyya ta wain numira saeya higiya mi numiran inkamin siya yikropki inkamin whisarii mi primiriyyin siir, kamim wain numira saiir miriyyim simiirim. Siya minim nikropkikin ta numira saiir nae nhirim siir hauugiyim.

³ Mi kamim numir kigriraowiyim sima ti inkamin whisarii mi primiriyyin siir yankabrimdinu okwo mi sima siirin ina yipmpar haiginugiyim. Mi siirin ini nangar swoki ikropkiyin.

⁴ Mi siya whisarii primiriyyin inkamin nwira swoki ikropki simiiram. Mi siirin sima mwo iir yikirki mi siirin haini yigbumbu haiginugi.

⁵ Mi siya whisarii primiriyyin inkam nwirin nwoimaka ina swoki ikropkiyin. Mi ti inkamin yio hiriinan, ina mi isomaokiyin, sima mi siya kamim whisarii mi primiriyyin simiirin hoimgakar yikropki. Mi sima nhirim hindara mi tioki mi nhirim ina yisomsom aokiyim. Mi sima ti hiriinan siyiuin nwiruwani biri tirkin.

⁶ Mi siir hirin nwiruwar nwowi siya siirar yinisimkin, siir kwoinin siirimar naingwokwonanaeikin. Mhoigi mhoiyya ini

siir yinisim iirar yikropkiyin ti kamim numir aiir kigriraowiyim simiiram. Siya hinina boinkikin, sima wi kariir yinisimin wi siir yayiar wakaeyoknaei.

⁷ Mi ti kamim ta numir aiir kigriraowiyim sima, sima simar yomboin amboin, ti inkamin siir adni digworaekwo whiekakim wi siya hai. Hundie! Krima siir nisomaoki. Mi ta numira wi krima krimar nwoki.

⁸ Mi sima siir nisom aowam kauwok boinkikim mi siirin numwowa hiriir yisom itkaigi.

⁹ Mi Jisis siya ina swoki sriiyin, ta wain numira saiir adin wi panina tiri? Mi iya siya niti mi wi ta numir aiir kigriraowim kamim wi simiir nisomsom aoki. Mi ta numira wi inkam nhirim simiir boinki, sima kigriraowim saiirin.

¹⁰ Mi kima tari Adi Komii siir yayia Yokwo Komii saiir nwowim simiir biri mwanigim? Siya hinina boinkikin,

ti kougouwin yaewan kima kindiyu wangigin mi tariinanin siya ini bopwonauan kougou yamwoiun.

¹¹ Siirin biki biyin, Biyan Inkam Komiiyin siya tirkin mi ti diminin ha nibiyamkin. Mi krima siir kigiyim ini wadieyar ywokiyim.

¹² Mi ti Judami inkam adiyaowae komii komiiyim sima bidi yinoknankinim Jisis siya ta boiniyo yayia simiirar kwaboinka. Mi sima Jisis siir nonkworimdinu hainamim tirkim omaka huuyokiyokaiya saiir hugripkikikaigigim mi sima ini iikamim simiirsi yididim. Mi sima siir haiburgigim mi sima ina yamim. Iriig.

Mi sima Jisis siir srigim umir hauum inkam

komii Sisa om whiranin siirim
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 Mi sima Farisi simiir nhir ima mi Herot siir kam nhir ima simiir yikropki mi sima yam Jisis siirim. Mi sima Jisis siirin minam kinankiugim siya yai biyie boinim. Sima bidi yinokninkinim, siya hinina boinkiswo, ihi Farisi kamim Judami isidin sima wi io pi ywowin siirin. Iyie? Siya ha boinkiswo. Nningaka. Mi Herotni isidin sima wi io simiir pi mi owin.

14 Sima ha nitim mi siir ini boini, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, krma bidi yinokninkinim yaiyim kira boiniyim kaimwowaigim. Kira inkam nwiruwaniyim biri naingwowikin mi kira inkamin inigakin yaeya yai biri swoki boinikin mi inkamin inig karamaeyin yai whirni. Nningaka. Mi kira ikamim simiirin Adi Komii siir siyuin siir yaimwo imiirarar boinimauwi. Kira panina naingwowin? Mi krma takis inkam komii Sisa siir hauuwi mi wi wadieyar nwowi. Iyie? Nningaka. Wi hauu rani, aniya?

15 Mi Jisis siya bidi yinokninkinin, simiir niksisaeya. Mi siya simiir boinki, kima kariiram dimusi kinankiuwi, kariir niksisaeyim? Kima umira kwira whainani kara kigam.

16 Mi sima umira kwira hainani siirim. Mi siya srii taka hinin umir whwonkama nhiniir inigin nwoka, ha? Mi yim sima ina boinkiyim, inkam komii Sisa siirga.

17 Mi Jisis siya ina wakae boinin simiir yai aka, Sisa siir diminin kima Sisa siirar hauu. Mi Adi Komii krmiir Wanin siir diminin yio Adi

Komii siirar timi hauu. Mi sima ini siir siirara yaingwokwowim. Iriig.

*Sima Jisis siir srii inkamin naonamiyin mipa swoki insiin idwowi
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)*

¹⁸ Mi mhoiia Sadyusi nhirim Jisis siirim yit. Sadyusi sima hiniina naingwokim, inkamin naonamiyin wi swoki insiin idwo rani. Mi sima siir ini sriini.

¹⁹ Inkamin iikam nowimwarkaiyuwiyin Moses siya hiniina winkikin yai kwira krimiirimin, iya inkam nwirin siya naonami mi siya yinismkak biri nwogigin mi wiga ina ywokiya mi ti kamin siir nomousimin wi siya swoki onkwonaei ta wiga? Mi mhoiia siya yiniekek nwowi siir yaowaeyin siir igsopa wi siya nwoki okwokairinanaowidi?

²⁰ Mi simayao iriyyar nwiskiniuwi, yaowae wig siya yonkwona mi mhoiia siya ina yaonamin. Mi siya yinie biri niyogigin, ini niingar yaoyopnisugika siir wiga.

²¹ Mi yaowae saika nwokaiyin mi ini siya swoki onkwona ta wiga, yio iriipi hiriinan ina mi aonamin. Mi siya ini yinism karamaeyar mi ogigin, yinie bi mi iyogigin. Mi nwoimakan iriipi hiriinanar mi tir.

²² Hirii hiriinankina ti kamiyao iriyyar nwiswo ta wig irua saiirara nonkwonakim. Mi sima yinie biri swoki iyogigin. Mi mhoiia ta wiga ina mi aonama

²³ mi mhoiia ti kamiyaowim naonamin sima swoki insiin idwodwo digi ieyankin mi ta iia, ta wiga wi nhinir wig nwowi? Kira bidi

yinokninkinin ta wiga simiiryao wigar niki oka, Sadyusi sima hinina sriigim siirin.

²⁴ Jisis siya simiir boinki, kima Yokwo Komiya saiir yai biri ninokninkinkim. Mi kima Adi Komii siir kirieya saiir biri mi inokninkinkim? Mi kima yaimwoni bi mi inokninkinkim? Mi kimiir kwoinim miyyik paninsi yaingwosi.

²⁵ Iya kamim naonamim sima ninsiin idwowi ie hirankin, sima wi wig nonkwonakak nwo rani. Ningaka. Sima wi ninomor kouan paekwosimim simiir hiriinan nwowi.

²⁶ Mi ta yaiya sima kamim naonamim simiir boina, sima wa swoki insiin idwowi, ie hirankin. Mi kima tari yokwowa Moses siya winkiya saiir biri mwaingim, ti niwiiyin paeya paekopim simiir nuwa. Mi Adi Komii kirmiir Wanin siya Moses siirin saiir boinmauukin, siya hinina boinkikin, kara Ebrahim, Aisak, Jekop omwai waiyayokiyokiyim simiir Adi Komii gin.

²⁷ Adi Komii siya ti kamim naonamim simiir Adi Komii rani. Ningaka. Siya kamim omwai waiyayokiyokiyim simiir Adi Komii gin. Wari kimiir kwoinin miyyik rani, ini biyie ywowin. Iriig.

Adi Komii siir siyiu whiekakim simiir biyan siyiu ieya

(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸ Inkam nwirin siyiu komii ninokninkiniyin siya ina yitin. Mi siya wakaeni sima yaiinan ninii. Mi siya wakae Jisis siya boiniyim yaiyim simiir, siya yai wadie imiirara boini. Mi siya Jisis siir asi sriigin, piki hinin siyiu ikin, siyiu whiekakim simiir bi nwowin?

²⁹ Jisis siya siir yai yamdi hiniina yowarkii boin, biyan siyiun sima hiniina win boinkikin. Wakae! Kima ti iikamim Isrelanim, kima ti biyan siyiun siir sibgu wakae! Krimiiir Adi Komii nwiruwan siyairgin Biigi Biyan Inkam Komiiyin

³⁰ kira kiriir Biyan Inkam Komiiyin siirim daingwo. Mi kiriir mhi kwoinim mi kiriir kirieya siirara hauu iuguski.

³¹ Mi mhoiiyan siyiun yio hiniingin kira inkam whiekakim simiiramar daingwo irkak, kira naingwokwonanaeiya kiriir piu aisi saiir hiriinan. Siyu whirkin ti siyu whiswo sowiir kou biri nwokin. Niingaka.

³² Mi ti inkamin siyu komii ninokninkiniyin siya Jisis siir boin, inkamin iikam nowimwarkaiyiuiyin! Kira yai wadieya boini. Hiiipa, kaimwoka! Adi Komii siyairgin Biyan Inkam Komiiyin, inkam nwir karamaeka. Niingaka.

³³ Mi krimiir mhi kwoinim mi krimiir kirieya siiraramar daingwokwonanaei. Krima naingwokwonanaeiya krimiir piu aiiram saiir hiriinan. Krima ti siyu whiswo sowiirar dap iski. Mi ti siyiun ini ti Adi Komii krimiir Wanin siiram nanag hauuiyin siyiun wraisu minim sim mi ini siir kou ywowin.

³⁴ Mi Jisis siya ta siya wakae boinkiya saiir wakaekiyin mi siya ina yaingwokiya ti inkamin ninokninkin wadiekakin. Mi Jisis siya siir boinki, kira aru nwo rani, ini kingiinar nwowin kariiram nitim mi kariir aowa nwowim. Mi kara wi kiriir Biyan Inkam Komii nwowi kiriir kigriraowam. Mi iikam hoingakim sima Jisis siirsi yidid mi siirimin

yai nhirim paninsu swoki sriisi Iriig.

*Jisis siya simiirin Kraisi siirim sriigin
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)*

³⁵ Jisis siya Adi Komii siir omaka sair nwowin mi siya yayim iikam imiirin hirar yowomwarkaiyu. Mi siya simiir srii mi sima ti kamim siyu komii ninokninkiniyim, sima hinin dimusi boinkim, Kraisin Devidni yinileyim simiir yinisimkin, ha? Mi ta yai hiriinana sima boina, kima panina naingwokim?

³⁶ Adi Komii siir naeyuin Devid siir nisiimauugin. Mi Devid siya hinina win boinkikin,

Adi Komii siya kariir Biyan Inkam Komiiyin siirin hinina boinkikin, kira kariir ina inig aair didwo. Mi mhoiya kara kiriir sau omomin wi siir waorimtiokiigi. Mi sima kinaka wi kirie nwo rani, wi kiriir aowa nrowi.

³⁷ Mi ta yayia yokwoni siya win boinkika. Devid siya siirin hinina dapikiuwi Kraisi siya Biyan Inkam Komiiyin. Mi siya Devid siir apu dimusi nwokin? Ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin Mesaia mi iikam isid komiiyin ini maingmaingar ywokiyim, siir yai wakaeyamin. Iriig.

*Jisis siya kamim siyu komii ninokninkiniyim
simaka yaigakin*

(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

³⁸ Mi Jisis siya simiir nowimwarkaiyuwim mi siya ina boinin, kima sibgu mintarao siyu komii ninokninkiniyim kamim simiirsiiyin. Mi sima yuis bripri kaiiyim mipa nouaptatao ami. Sima minam naingwowi, iikamim maeyau kwirua

nɪdwowiyim sɪma sɪmiir nwokɪ boɪn wɪnɪm, akam-naei.

³⁹ Sɪma mɪnam naɪngwowi Juda sɪmiir omaka yai nɪdwokai wakaeiya iikamɪm sɪmiir whwonkam ida mɪnam nɪdwokaii, iya nae komii aiir naei mi nae miyik miyikim wi sɪmiirar nwokɪ hauuim biyɪn.

⁴⁰ Sɪma wig igabaeyim sɪmiir omaka imiir kinɪnbimbiramikim sɪmiir kamɪm naonamɪm. Mi sɪma nhwo kwɪsboɪniyɪm mi yai priei boɪniyɪm, sɪma pi niksisaei. Mi mhoiia sɪma inkam komiiyɪn yai hɪdiyɪn saika nokwo boɪni mi sɪma wi hik hiriinansi haii. Iriig.

*Wig igabaeya digworaekwo karamaeya Adi Komii siir hauuga umir mirmii kwisuwa saiir
(Lk 21:1-4)*

⁴¹ Jisis siya miya umir haiigiya Adi Komii siir omaka hir nwokaiya saiir kingiin hirar nɪdwokin. Mi siya ina nɪdwo kigriraowɪn iikamɪm umir nɪtkaigaiyuwɪm umir haigi miya saiir. Mi umirkak kamɪm yim umir hoimgakar mi itkaigaiyu.

⁴² Mi wig igabae ira digworaekwo karamaeya saiir kamɪn bidi yaowɪn, saeya ha nita saiir umir mirmiisim kwiswo ina mini itkaigaiyugiga. Mi ti umir mirmii mirmii kwiswo saeya nɪtkaiyugigo iriparin ini kwiruwar ywowa.

⁴³ Mi Jisis siya kamɪm siir kigna mɪriiyɪm simiiram yikuuna, sɪma siirɪm nitim. Mi siya sɪmiir boɪnki, kara kimiirɪn yaimwowa boɪni, ta wig igabaeiya digworaekwo karamaeya saiir kamɪn bidi yaowɪn, saeya umir prasae biri nini itkaiyugiga ta umir miya saiirɪn. Mi iikamɪm

umir saair nitkaigaiyuwim ini ta wiga saeya taouugam.

⁴⁴ Ti iikam omkakim sima umirkakim, simiir umirim ina nwokaiyim. Mi sima nhirim umir miya aiir haigigi. Mi ta wiga saeya ningakinairga mi saair umirim ina yitkaiyu swokiyim. Mi saeya ini ningar ywokiya. Nhirim nae sainaeyim biri swoki onaowidgim. Ningaka. Iriig.

13

Jisis siya Adi Komii siir omaka saair boinkin wi sapi bimbirgigiya

(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Jisis siya Adi Komii siir omaka saair haiburgigin mi siya ina yapamin. Mi inkam nwirin siir kigna miriyyin siya boinki siirin, dimin taemin nowimwarkaiyuwan inkam! Ti siiya komii komiiyim simiir kigi. Mi omaka miyik miyikim Adi Komii siir omaka kingiin nwowim simiir kigi!

² Mi Jisis siya siir yai aiirin hinina yowarkii boinki, kira ina kigin ti omaka komii komiiyim, aniya? Mi kira wa kig rani, siiya nhirim ini siya nhirim simiir idwo haiginim. Ningaka. Mi sima wa nhimnhinkinainami. Mi nhirim wa niki ipimpamki. Iriig.

Jisis siya boin hikpai hikpai whiekakim wa nimbiam

(Mt 24:3-14; Lk 21:7-9)

³ Jisis siya mhiu Oliv siir nidwokin mi siya yidwo kigi yarmiya hiriir, Adi Komii siir omaka komiia hapi nwowi mi Pita, Jems, Jon mi Endru simasimar yit Jisis siirimin. Mi sima siir ini srini,

⁴ Kira křimiiir boinmauugi, wi paka hinin iya saiiir nimbini ti digworaekwowim. Wi piki hinin dimin iki nimbini biyin krıma ninokninkinamin. Mi ti digworaekwowim ini kingiin nwowim wi simbi nimbini, ha?

⁵ Mi Jisis siya simiiir boinki, kima ha hiirtarao, kimiirin wi inkam nwiirkin pi niksisaesi.

⁶ Kam nhirim sima wi kariir inig iir nini kinsina dapnii. Mi sima wa boini, ti inkamin yo karaigin. Mi sima wi iikam hoimgakim simiiir niksisaesi mi sima wa nwoki aingwo tibmiiyim.

⁷ Mi iya kima ha wakaei yayiya ini kingiin tirar kwiniya mi yayi kwira ini hindankin mi kirirniya mi kima wi kipi naingwoyimyokwin, takina ya wi bi nimbini. Mi iya digiyana ya ina niki owa.

⁸ Kam nhirim om whiranim wi om whiraka nini iniiyuwi. Mi nu whiran kamim wi nu whiran kamim yayi simaka nini iniiyuwi. Mi maeyau nhirim ninin wa mi iti mi mhi wa mi aowi. Mi tiki hinin diminpai diminpaiyim sima nimbiam, mhoyia wi komiia nasae owiuguski wi gwo rani. Ningaka.

⁹ Kima kimasiyar timi mintirao, kimiirin wi sima nonkworindinu hainami kamim yayi hidwiniyim simiirim. Mi sima kimiirin wi omaka yayi nidwokai wakaeiya hirar tioki. Mi sima kimiirin wi inkam komii komiiyim omom omom kigriraowiyim mi inkam komiiyim nu kigriraowi ikim, wi simiiir whwonkam ida nini okmwın okwoyuwi. Mi kima wi kariir yaywin kibiya saiiir niki boinmimauuwim simiirin.

¹⁰ Iya digiyana wi aisiima niki digi rani, iikamim omom omomanim hinda tinda nwowim sima ta yaywin kibiya saiiir tiki wakae digi.

11 Mi iya sima kimiir nonkworimdinu hainami inkam komiiyin yai hidwiniyin siirim mi kima wi kipi nidid mi wi ha kipi naingwo, krima wi panin yayim sim boini, ha? Nningaka. Yai hoimgakim Adi Komii siya wi ta ii aiarar boinnimauugi. Mi yayim kima boini mi wi kima boin tani. Nningaka. Wi Adi Komii siir naeyuin siyar boini.

12 Mi yaowae wi siir nomousim iiarar nikropkii kamim sau ninitiyim simiirim, sima nitim siirin. Mi adin siir yinisim iirin wi ti hiriinan siyiu iiarar mi tiri. Mi yinisimim yim wi simiir yopii adim simaka ninii yaii. Mi simiirin wa nikropki kamim sau ninitiyim simiirim, sima nitkikikinim simiirin.

13 Mi iikam hoimgakim sima kimaka io wi whisarii nwo rani, kima kariir siyiu iir napikim. Mi sima wi ti hiriinan siyiuin siir asi tiri kimiirin. Iya digiyana saeya digi mi ti inkamin hikpai hikpasi nikii karam nwowin mi siirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei. Iriig.

Dimin biyieki biyieyim wi sipi nimbini
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 Mi iya kima ti dimin biyieki biyieyin om kopbumbuwiyin siir kigi, siya wi maeyauwa haiyaeiya wi saiir nokwowini. Mi inkamin ta yaiya saiir mwaini, siya wi sibgu dinokninkin mwain. Mi ta iya iikamim nu Judia hir nwowim, sima wi mhua hiriir nidamami.

15 Mi inkamkin piu aeyin hi hir nidwo siiswaki, siya wi siir omaka hiri swoki iwit iiyam tani, siir digworaekwo imiir hainakiyim. Nningaka.

16 Iya inkamin siya siir numir aiir tirkwowaki, siya wi swoki haiyug am tani, siir yuis aiir

hainakiyimín. Níngaka.

17 Mí yimbisímím wígím yínpiugak nwowím mí nhírím yínisímím mwíiyar níki aeyím mí síma wí hík prasae hai rani.

18 Mí kíma nhwo kwísbóin tí díminín ta íya nao komíigí kíníya saír kípí nímíni.

19 Mí ta íya wí hík prasae hai rani. Mí íya Adí Komíi krímíir Wanín síya tí dígworaekwo whiekakím símíir nonkwokwowín mí ta híriinan híka bí nímíyamka, tariinanín tasa níki oyokiyokwíya. Mí mhóíya íriipí híriinan, ta hík híniina wí nímíyam tani. Níngaka.

20 Mí Adí Komíi síya ta íi aírín haruwa níkwonínkíkripna karamae nwowí mí íikam whiekakím síma wí hínda príiyop ítkáigí. Mí síya íikámím síya nímíngíyím símíirsi náingwoyímíyokín mí síya ta íya haruwa así níkwonínkíkripnakíka.

21 Mí ta íya ínkam nwírín kímíir bóínkín, kígi! Kraísín tísi tapi nwowín. Mí nwírín yío wa mí kwabóini, kígi! Kraís síya ísi hápi nwowín. Mí kíma wí káimwo kípí nwo ta yai aírín.

22 Mí mhóíya kam nhírím wí ha níksísaei, kara Kraískín mí kara profet ínkam nwírín, wí símíir híriinan nwonaníi. Mí síma dímin komíi komíiyím mí mípai mípaiyím wa mí kínínankíuwi íikámím Adí Komíi síya nímíngíyím símíir níksísaeiam.

23 Mí kíma síbgu mántarao, tí dígworaekwowím tapa kara bóinmímauu dígíyím kímíir, mhóíya wí símar swokí ímbiyámí. Íriig.

Mí mhóíya yaowae adín nínomor kouanín wí

*sipi niti**(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)*

²⁴ Mi iya ta hik komiia saeya digi mi taka iya biyeyin wi hindara kakauu iuguskii. Mi bwana wi mi who rani. Niingaka.

²⁵ Mi nauunim wi ninomor hiranka nikiikii nainii. Mi digworaekwo kirie kirieyim ninomor kouanim wa kiisiskii.

²⁶ Mi wi sima kigwini Yaowae Adin ninomor kouanin wau mirsima saika ninkin iti. Mi siir kirie komiia mi siir dimin miyikin paenan niyaeiyin wi warar ninkin iti.

²⁷ Mi ta iya siya wi siir paekwosimim simiir nikropki. Mi siya wi iikam whiekakim nuanim siya nimbinkiyim hinda tinda nwowim, wi simiir nikiuna digi, maeyau kwiruha nangiriyuniyim. Iriig.

*Whrou siya ii hidni siyuin siir nikrigin**(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)*

²⁸ Kima whrou siirar dinokninkin, iya pi whrou siya woki ti hiriinanin krima pa ninokninkini opin wi sipi niuwi. Mi opud naowin wa mi ikii kini. Ta hiriinan iya saeya opki niuwiya.

²⁹ Mi hiriinankiniuwi mhoiia wi kimar kigi ti diminin ini yimbiyamim. Mi kima wi nwoki inokninkinkiyim, iya Yaowae Adin ninomor kouanin siir iya triir nitana kingiin bidi ywowa.

³⁰ Kara kimiirin yaimwowa boini, ti iikamim nwowim sima wi niki ao rani mi ti digworaekwo hoimgakim wa nimbiyami.

³¹ Mi nu ninomorwo yo wa digii mi kariir yaiya wi wara digi rani. Niingaka. Iriig.

*Inkam nwirkın nınoknınkın tani ta iya siya niti
(Mt 24:36-44)*

³² Inkam nwirkın nınoknınkın tani ta ii aairın nugak, nabie mi naiowaka. Nningaka. Mi paekwosimim ninomor kouanim yim hiriinan ta iya sair mi inoknınkın tani. Mi Adi Komii siir yinisimin iriipi hiriinan ta ii aairın wara mi inoknınkın tani. Nningaka. Adın sasar nınoknınkın iski ta ii aairın.

³³ Kima mintarao mi kima wi nhwo kipi whwonkai kima nınoknınkın tani, tıkinın wi paka hinin iya sae nimbini.

³⁴ Siya inkam nwırın siir hinıngın siir omaka sair halburgikın mi ina yapnamın maeyau gwıra. Mi kamım whısarii mi primiriıyım siir mi imiir, siya miyım simiirın yapa yapa yonkwo digig. Mi siya inkamın ano iir kigrıraowiyın siir boingig, kira sibgu kigrırao nhwo kipi whwonkai. Jisis siir boiniyo yaiya dig ywokiya.

³⁵ Jisis siir yaiya tasa niki ama. Mi kima wi asi kigrıraowi kima nınoknınkın tani, iya omakan inkamın siya niti. Siya wi paka hinin iya sae namisi iti, siya niibopwo namisi iti, iyie? Wi iuumaka namisi iti, iyie? Wi nugak namisi ityakwoki kima nınoknınkın tani.

³⁶ Mi kima sibgu kigrırao, siya kimiirın wi hindara nhıngaknisi. Siya wa kignisi, ina niki whwonkaiyım.

³⁷ Ta yaiya kara kimiir boınmaugıya, kara iikam hoıngakım simiir warar boınkika, kima mintarao! İriig.

Prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim sima Jisis siir nisomaowam boinkim

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jo 11:45-53)

¹ Mi ta ii komiyya Pasova dimin whirkin kimbu karam nwowiya, bretin waisikaiyin yis karamaeyin siir nikwo aeiya iya mi ta nae komiyya uga nikwo aebwakainami. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim sima boin, krima Jisis siirin wi panina nonkworimdinu hainprakaii?

² Mi sima boin, krima wi ta ii komiyya Pasova wi saiir kipi nisikiina nim wi ti iikamim siir whin nwowim wi sima pi whininiisi siirsiyin. Iriig.

Wiga saeya wain Jisis siir mwo iir naokinkika
(Mt 26:6-13; Jo 12:1-8)

³ Jisis siya om Betani hir nwokin Saimon siir omaka aiir. Ti inkamin paowaigi piskimkopouin. Mi iya Jisis siya ha niki idwo aeyin mi wig ira ina yapninopkainaniya siirim. Mi ti wa mobin umir prasae bi saingin. Mi saeya kwaigwowa ina kinis haigiya ti wa mobin siir kibokouwa. Mi ti wa mobin piuii miyyikakin ini Jisis siir mwo iirarar yaokin swokiyin.

⁴ Mi iikam nhirim ta omaka saiir nwowim, simiir kwoinim miyyik biri naingwokikim ini io kwoin yaingwokiyim. Mi sima, sima simar yomboin amboin, saeya ti wa kibiyin siirin whisarii dimusi priidiraraerarkikin, ha?

⁵ Mi tiki wa krimiir tirankin sainakikiswo mi siya pi umir prasae di saini. Mi siya umir paeyarim kamairim pi iuur iriiyar K300.00 nanar pi sainin.

Mi siir umirim pi iki iikamim digworaekwo umir minam whaowaeyim simiir pi hauuin. Mi sima io ta wig aiir ywoki.

⁶ Mi Jisis siya boinki, kima ta wiga saiirin hindara kig ninkinki. Mi kima saiirin yai whisarii dimusi boini? Saeya kariirin siyu wadieki wadieyin siirar tirkika.

⁷ Mi iikam paeprikabim inokinokin sima wi kimakar nwokripkaii ti nu iirar. Mi kima digworaekwo simiir hauuwi, wi hariiyar ti hauu. Mi ankara kimaka wi ii priei nwo rani. Nangaka.

⁸ Diminin wig aeya tiram naingwowi, saeya wa tiri. Saeya ti wa wadieyin kariir piu naokinkiyin, ie haingikaiyam naokin haiginugikin.

⁹ Kara kimiirin yaimwowa boini mi ti nuim hinda tinda nwowim wi yai win kibiya saiirar mi boinmimauuwi. Mi ti omom omomim wi ti diminin siirar mi haigiririr boiniyokiyokiii, ta wiga saeya tirkiyin. Mi sima wi siirimar naingwokwowi. Friig.

Judas siya ini apwougig wira inkam komiiyim simiir

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Mi Judas Iskariot siya kam iuur nwiso simiir nwirkin. Mi siya prismi yaowae adim simiirim yam, wir simiir nini apwougigim.

¹¹ Sima ta yaiya saiir wakaewinim, sima ini maingimairga ywowim. Mi sima ina yimbingiyim umir siir hauuwam. Mi ta ii aiirarin Judas siya ina yap hansir bwakaiyin, Jisis siirin simiir kinmauu itim.

¹² Mi biiki biyan iya bret waisikaiyin yis kara-maeyin siir naeiya ina yimbiniya. Mi sima sibsib

yinisimim saiir yisomsom aokao ta nae komiia Pasova saiirim, saiir naekwowakam. Mi kamim siir kigna miriirim sima siir srii, krīma nae pi papi nini diriraerariuwi, ta nae komiia saiir naeyim, kira naeyamin, ha? Mi sima Jisis siirin hinina sriigim.

¹³ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriirim nwisā yikropki. Mi siya sowiir boinki, kowa om komii iirar dapnopkainam. Mi inkam nwirin op two komiia opkaka saiir hainani mi siya kowirin pi om komii hir napyiskaigin mi kowa wi siir mhoiia dam.

¹⁴ Mi siya omaka ir napnopkainamkin mi kowa saikar dinkin apnopkainam. Mi kowa ta omaka saiir adin siirin pi hinina tini boinu: Dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkamin siya hinina boinkikin, kariir maeyau ini papi nwowa ta nae komiia Pasova kamim kariir kigna miriirim simaka naeyana, ha?

¹⁵ Mi kowirin wi siya nisiimauuwi, maeyau kwira omaka anauwa kouana saiir nwowa. Mi ta maeyau hii ipii saiirara. Mi kowa krimiir naeyim wi ta maeyau aiir tini diriraerar kwokin, krīma naeyam. Siya sowirin hinina boinkikin.

¹⁶ Mi inkam nwiso siir kigna miriyo ina yamwo. Mi sowa om komii hiriir yimbiam. Mi digworaekwowim Jisis siya boinkiyim sowa ini simiirar ini kigiuwim. Mi sowa nae komiia ina diriraerar kwokino ta Pasova nae komii aiiram.

¹⁷ Mi naiowaka Jisis siya siir kigna miriirim kam iur nwiso sima yitrib.

¹⁸ Mi iia sima hiiya nae haigin aeiya saiir hirar nidwoyokai aeyim mi Jisis siya boin, kara

kimiirin yaimwowa boini, inkam nwirin krimaka tir nidwokai aeyin kariirin wi wir siya napwouwi.

¹⁹ Mi kamim siir kigna miriiyim sima ini hikakar ywokiyim. Mi sima, sima sima yinsrii ansrii siirin mi tari kara, aniya?

²⁰ Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, kima ti kam iuur nwiso kimiir nwirkin niuwi ini tirar nwowin. Mi ti inkamin in kanakar ninkin inopkai haiiyin ta twowa nae haigiya mi wi siyar napwouwi wira kariirin.

²¹ Hiipa! Ti inkam yaowae adin ninomor kouankin nitin siya wi sipi naowi. Siya karaingin. Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya hinina boinkika mi wi mintarao ti inkamin wir kariir napwouwin sau omomin siir, siirin wi hik prasaeki nimbiam tani. Mi ti inkamin siir yopiiya siir naokaina karamae nwokiswo, ini wadieki wadieya mi owin. Dimusi rani, ti inkamin siya wi hik prasae hai rani. Friig.

Jisis siya komunion kamim siir kigna miriiyim simiir hauu aekin

(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²² Mi sima ha niki aeyim mi Jisis siya bretin nhira hai mi siya Adi Komii siir boin wadieki. Mi siya ina yinibimbir hauugiyin kamim siir kigna miriiyim simiir. Mi siya boin, kima hai, tikinin yio kariir kipka.

²³ Mi siya mob wainin ira mi hai. Mi siya ina mi boin wadiekiyin Adi Komii siirim. Mi siya ina hauugiyin simiir, sima kwiyaeyam.

²⁴ Mi siya simiir boinki, takina ya kariir nhieka Adi Komii siya nimbingig aeya. Mi kariir nhieya

wa naokiinainami iikam whiekakim simiir whindiriraerar haiginiuwam.

²⁵ Kara kimiirin yaimwowar boinkii, ti op wainin kara wi idip idip swoki kwiyaerani. Nningaka. Mi hiriyar namiyokiyokiii mi wi iya kara wainin Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin wi siir hirar nini kwiyaeyu iski. Jisis siya hinina boinkikin.

²⁶ Mi sima mwai kwira wao. Mi sima mhu Oliv hirir yam. friig.

Jisis siya Pita siir boinki siya wi digumii siir haimriyugigi

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jo 13:36-38)

²⁷ Mi Jisis siya simiir boinki, kima wa nidamgrirgigi wi kanaka nwo rani. Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowa hinina boinka, inkamin sibsib kigriraowiyin Adi Komii siya nisomaokii mi siir sibsibim wa nidam ninoopkii.

²⁸ Mi kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Mi biyin wi karar namkwokini nu Galiliya hiririn. Mi wim kima wi kariir mhoiyya niti.

²⁹ Pita siya ina yowarki boinkiyin siir yai aiirin, yim sima kiririn wa nidamgrirmiigigi mi ankara nningaka. Kiririn wi kinsu rani. Nningaki, nningakiinga.

³⁰ Mi Jisis siya siir boinki, kara kiririn yaimwowa boini mi ta niyyaka iuumin kwisaka wi niki ik rani mi kira kariir inigin wi hiriyar misisaei kripkaii. Mi kwoimaka wi kira wakaeki iuumin ini nikiyakwokin.

³¹ Mi Pita siya ini igao yaiyar boinkiyin, kara kiririn wi swoki imprio rani. Nningaki! Nningaka! Mi kara kinakar ninkin aowama mini mi kara

kiriir inigin wi mi imprio rani. Mi kam nhirim siir kigna miriyyim yim iriipi hiriinan yai aiirar mi boinki. Iriig.

Jisis siya maeyau miyika Getsemani nhwo saiir kwis boinikin Adi Komii siirim (Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Mi sima maeyau kwira saiir yimbiam Getsemani. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boingig, kima tapaiir didwoki, kara nhwo nikini kwis boiniuwi.

³³ Mi siya Pita Jems mi Jon simiirarar yikiunam, saika namam. Mi siya ini hikakar ywokiyan. Mi siir kiun kiugak bi nwokikin.

³⁴ Mi siya simiir boinki, kima whaowae nwowi kariir kwoin siyarin ini wara yiyiuamwankiyan. Mi kariir piua ini warar yinkisimsibnakiya. Kima tirar dwoki mi kima sipgu mintarao.

³⁵ Mi siya ha kwapnamin mi ini hindara yakai whinamin nu hirar. Mi siya ina kwisboinkiyin Adi Komii siirim. Adi Komii, kira digar mi owi mi ta hika wi kariir mi imbini rani.

³⁶ Mi siya boinki, adiyoo! Iiya kira digworaekwo hoingakim simiir tiramar naingwowi, kira wi digar mi owi. Mi ankara hinina naingwowi, ta kariir hika kira saiir hainaowid. Mi kira kariir kwoin iirara kipi nwo, kiriir kwoin iirar timi o.

³⁷ Mi siya ha swoki itin mi ina kigniyin, sima nhwo ara grinkin whini. Mi siya Pita siir ini boini, Saimon! Kira nhwo whini, aniya? Mi kira pi haimiisima nidwo kao rani, aniya?

³⁸ Kima didwo kao mi kima nhwo min timi sriboin. Mi dimin whirkin kimiiram kinankiuwi,

wim wi nikiisi. Kwoinin ina naingwowin dimin taemin tiramin mi piu saeya kini rani.

³⁹ Mi siya ina swoki amin nhwo ina swokini kwisboiniun. Mi siya yayim biya siya nikini sriboiniun, simiirar swokini sriboiniu.

⁴⁰ Mi siya ina swoki itin kamim siir kigna miriyim simiiram. Mi yim sima nhwoki nridnanaekim mi sima nhwo asi grinkinwhinkim. Mi sima siirin ini yai kaonis boinam whaowaeyim.

⁴¹ Mi siya kwoimaka ha swoki itin simiiram mi siya ina ini boiniyin simiirin, kima ina niki grinkinwhinkripkaiyim, aniya? Ini dig ywoki, kima ti kigi, iya ti inkam yaowae adin ninomor kou hirankin nitin siir nonkwonakiyana kam bibiyeyim sima, bidi yimbiniya.

⁴² Kima dinsiin, krima pi nami. Ti kigwin, inkamin wir kariir napwougigin isi nitin. Iriig.

*Sima Jisis siir nini onkworimdinu hainakikin
(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jo 18:3-12)*

⁴³ Jisis siir yaiya biri niki digika mi Judasin kam juur nwisu simiir nwirin siya ina yitin. Mi kam isid komiyyin saika yinkin it. Mi sima kamkuu minim mi dan minim simiir warar yinkin hainani. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi kam adi yaowaeyim siyu komii kigiraowi ikim simiirin sima nikropkikim siir nonkworimdinu hainakiyam.

⁴⁴ Mi inkamin wir Jisis siir napwouwun mi siya hinina boinirargig kima pa kigin, inkamin pi kara nini aepirimdinuwi mi ti inkamin siyairgin. Mi kima pi siir donkworimdinu hainam.

⁴⁵ Mi Judas siya ha namın mi siya ini Jisis siirımar youap hirıriu namın. Mi siya ina ini boınıuwın, dimın taemin nowomwarkaiyuwan inkam. Mi siya ina yaka aepirımdınıuın siirın.

⁴⁶ Mi sima Jisis siirın ina yonkworımdınıu ki-hainamın.

⁴⁷ Mi Jisis siirar inkam nwırın siir kingiınar nokwoın siir kamkıuın ha kwakiwokhaiyin mi ini ti prismi yaowae adın siir mi whısarii prii miriıyan inkamın siir wın aiir yaka haıngrip itkigiyin.

⁴⁸ Mi Jisis siya simiir boınki, kima ti kariirim nitim mi kima ti kamkıu minim mi dan minim simiirın wara dimusi hainanikim, kariir nonkworımdınuwamın, ha? Kima ha naıngwokim kara kımıir hiıyan inkamın, aniya?

⁴⁹ İi kasa rani, kara kımıir nowomwarkaiyuwın Adi Komii siir omaka saiir hir. Mi kima kariir bi nonkworımdınugım. Mi Yokwo Komii saiir yaiya ini kaimwovar ywowa.

⁵⁰ Mi kamım siir kigna miriıyım sima ha haıburgigım siirın mi yım sima ina yıdamkiyım. İriig.

⁵¹ Mi whran nwırın Jisis siir mhoııya namın siya yıuis arar kainamın. Mi sima siir nonkworımdınıu haiyam tırkim.

⁵² Mi ta siir yıuisa ini sima yinikiwhro hainaowida. Mi siya ini parurar iwıt amın. İriig.

*Jisis siya inkam komiıyım yai hidiyım simiir wh-wonkam ıda ini okwo ıu
(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55,63-71; Jo 18:13-14,19-24)*

53 Mi siima Jisis siirin prismi biki biyan yaowae adin siir omaka hiriir yikunam. Mi prismi yaowae adim mi inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi siima ina yitim ta omaka aiirara nam-woniyam.

54 Mi Pita siya Jisis siir mhoiya yam. Mi siya kingiin bi nwokin, ini aru hirar ywokiyin. Mi siya ina yapninopkainamin hira sair ano iir, prismi bigi biyan yaowae adin siir omaka maeyau hiriir. Mi siya kamim waikaowiyim pae simaka ini idwo oniyu.

55 Mi prismi yaowae adim mi inkam komiiyim yai hidiyim mi siima kam nhirim simiir yikuna siima boinmauwim siyu biyeyim Jisis siya tirim simiir. Mi siima siirin wi hiriinansi nwoki isomsomim. Mi siima ha kigim siirin mi siya dimin biye whir bi tirkin. Ningaka.

56 Mi ti kamim siima yaimwoni bi boinkim, siima hindara priiboinkim. Mi simiir yayim iripa bi nwokin ini yapa yapa ywowim.

57 Mi kam nhirim siirin pi whisariiya prininsiin okwo boinki. Mi siima hinina boinkim.

58 Nim krima ha wakaekim siya hinina boinkin, ta Adi Komii siir omaka inkamkar nonkwo miriia sairin wi kara niipirgigi. Mi ti kwoimim dig nwoki mi kara sairin wa swoki haininansiin mirii nami. Saiirin wi inkamki nonkwo mirii rani. Ningaka.

59 Mi ta yaiya ti kamim siima boina, yim siima iriipa hiriinan yaimwoni bi mi boinkim. Simiir yayim iripa bi namasugim, ini yapa yapa ywowim.

60 Mi prismi biki biyan yaowae adin siya simiir

whwonkam ida yinsiin okwoki. Mi siya ina sriiyin Jisis siirin mi kira ti yayim sima priboin priboinim simiir yai yamdi nowarkii boin tani, aniya?

⁶¹ Mi Jisis siya yaimin yaiminkin, ini hindara yokwo tanin. Siya yaimirsim bi nowarkii boinkin. Mi ti prismi biiki biyan yaowae adin siya ina swoki sriiyin mi kira ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin mi siya aniya, iyie? Mi kira ti yinisimin Adi Komiiyin dimin whirki kimbu karam nwowin siir ieya, aniya?

⁶² Mi Jisis siya ina boinin, ihi, karargin. Mi kima wi kariirar kigi ti Inkam Yaowae Adin ninomor kouankin nitin, ini Adi Komiiyin kiriekakin siir ina iniga saiir nidwowin. Mi kara niti, kara wi waumirsisim whisininim ninomor kou hiranin, simakar ninkin onaiinii. Mi kima wi kariirar kigwini.

⁶³ Mi prismi biiki biyan yaowae adin siya yinakiwomwitki siir yuis bripriya siya niya saiirin. Siya whisarii bi ninikiwomwitka, siya iokakin. Mi siya ina boinkiyin, krma pi inkam nhiram kipi swoki ikuna yai whinboinamin. Ningaka.

⁶⁴ Kima bidi wakaekiyim yai bibiyeyim siya boinkiyim Adi Komii siir mi kima ini panina yangwokiyim? Mi sima hoimgakarim ini yai kwiruwar kiritkin boinkiyim, siya siyu biyie bidi tirin, siya wa dao.

⁶⁵ Mi kam nhirim yaeyop siir yaswaiyugi mi sima siir yaimwo whwonkamim yuisni kogrinugi mi siirin ina tioim. Mi sima boin, kira profet yai ti boinki, kiriirin nhinga tiowi, ha? Mi kamim

waikaowiyim sima yikunam siirin. Mi sima siirin hanngi yipimpar. friig.

Pita siya misisaekin Jisis siirin

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jo 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Mi iya Pita siya omaka maeyau akpitga nu hirar niki okin mi wig ira prismi bigi biyan yaowae adin siir mi miriia saeya ina yita.

⁶⁷ Mi iya saeya Pita siir kiga siya pae hir nidwo oniyin mi saeya siir whwonkam iirar ini kigsib boinu. Ni kira iriipi hiriinan Jisisin om Nasaretanin saika mi okin.

⁶⁸ Mi Pita siya ini hindara misisaekiyin. Ningaka. Kara ninokninkin tani siirin, kara ta yaiya kira boina saiir warar whaowaei. Mi siya ina youapnaniyamin hira saiir ano kingiin hiriir. Mi iuumin ina yikiyakwokin.

⁶⁹ Mi ta wiga mi miriia saeya Pita siir swoki kiga mi saeya kam nhirim saiir kingiin hir nwowim simiir boinki, tiki inkamin Jisis siir kigna mirii inkam nwir ieyairgin.

⁷⁰ Mi Pita siya ina swoki misisaekiyin. Ningaka. Mi mhoiia kam nhirim saikar nokwowim sima swoki boinhuriyugi siirin, kaimwoki kaimwowaiga kira kipi nksisae ni kira iriipi hiriinan Jisis siir mi kigna miriian inkam nwirkin, nu Galili hiran inkamkin. Sima hinina boinkikin.

⁷¹ Mi Pita siya ina yikopaisirkiyin, kaimwoki kaimwo kunga! Kara ti inkamin kima boinin siir bi ninokninkin.

⁷² Mi biri kimiminkikin, iuumin kwisaka ina yikiyin. Mi Pita siya ina swoki aingwowoknakiyin yaiya biya Jisis siya boina siir. Jisis siya hinina

boɪnkɪn, ɪuumɪn kwɪsaka niki ik karam nwowi mi kira kariir inigin wi kwoɪma mɪisɪsaei. Mi Pita siya nou prasae bi kɪnkɪn. Ɔriig.

15

*Sɪma Jisɪs siirɪn Pailat siirɪm yɪkɪunam
(Mt 27:1-2,11-14; Lk 23:1-5; Jo 18:28-38)*

¹ Mi prɪsmi yaowae adɪm sɪma nugak ɪmumar yamyakwok adiyaowaeyɪm siyɪu komii kɪgrɪraowiyɪm mi kamɪm siyɪu komii nɪnoknɪnkɪniyɪm mi inkam komiiyɪm yai hidi ikim simiiram, sɪma yai ɪrɪpa hangiriyɪu boɪnai. Mi sɪma Jisɪs siirɪn wɪeyɪn sɔpni yɪmboru kinam Pailat siirɪmɪn.

² Mi Pailat siya Jisɪs siir srii, kira Juda iikamɪm simiir nu iir kɪgrɪraowan inkam komiiɪn, aniya? Mi Jisɪs siya ɪna yowarkɪ boɪnkɪyɪn, wa yaiya kira boɪna ɪni mi owa.

³ Mi Pailat siya yaowae adɪm simiir wakaeyɪn sɪma yai whɪekakɪm siirara boɪn hɪuriyɪugi.

⁴ Mi Pailat siya Jisɪs siirɪn ɪna swokɪ sriigiyɪn, kira yai wakae boɪn tani, aniya? Wakae! Sɪma yai whɪekakɪm ɪni kɪriirarar boɪn hɪuriyɪuɪm.

⁵ Mi Jisɪs siya yai kwɪr bɪri swokɪ wakae boɪn srankɪn. Nɪngaka. Mi Pailat siya asi kɪntɪɪrgikɪn. Ɔriig.

*Pailat siya boɪnkɪn Jisɪs siirɪn pae hɪiniya
nɪrɪonɪnkɪnɪn siir nɪnkɪn ɪrɪnu ɪnankɪiyɪm
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jo 18:39-19:16)*

⁶ Biewi biewiyɪm ɪi komiiya Pasova wou nikwo aeiya mi Pailat siir siyɪuɪn hɪriiyar tɪrikɪn, siya maeyauwa mi biyɪe mɪriiya kamɪm

hūgrīpkiikikaiyīm sīmīrīn pī nwīra nokmwīn apniki. Iikamīm sīmīir kwoīnkin naingwōwīn inkamīn siir. Mī Pailat siya sīmīirīmīn pī siirar nīkropki.

⁷ Mī ta īiya inkam nwīrīn Barabas nīkiuwiyīn, omaka hūyokiyokaiya saiir nwokaiyīn mī kamīm wra nwowiyīm inkam komīi komīiyīm omom omom kīgrīraowiyīm io simaka nwowīm mī sīmīir nhīr īmīir nīsomsom aokaowīm siya simakar nwokaigīn.

⁸ Mī iikamīm ha nanīnkinīuniyīm mī sīma Pailat siir boīnki, tiki siyīuīn, bīiya kīra tīrīn bīewi nhīrīm dīgiyīm mī kīra pa nīkrop apniki ta maeyauwa mī bīyīe mīrīiya hūyokiyokaiya saiir nwowīn sīmīir inkam nwīrni. Mī tariinanīn kīra siira tī swokī tīr.

⁹ Mī Pailat siya sīmīir yai yaka yowarkī boīnki, kīma mīnam naingwōwi kara Judā sīmīir inkam komīiyīn nu kīgrīraowiyīn siir nūguskīyīm, anīya?

¹⁰ Mī Pailat siya hīnīn asi boīnkikīn. Dimusi rani, siya bīdi yīnoknīnkinīn prīsmī yaowae adīm sīmīir kwoīnīm. Sīma Jīsīs saīka whwokwoka nwo rani, sīmīir kwoīnīn ī īeyar kwaewaowī bīi sīma nwowīm. Mī sīma siirīm asi nīkiunanīkīm siirīn.

¹¹ Mī iikamīm sīmīir kwoīnīm prīsmī yaowae adīm sīma īnī boīnīurwokaiyīu. Mī sīma pī hīnīn nwokī boīnkīyīm Pailat siya Barabas siir dīkrop apniki.

¹² Mī Pailat siya sīmīirīn īna swokī boīnkīyīn mī kara pī panīna tīrī tī inkamīn kīma boīnīyīn Judāmī iikam sīmīir inkam komīiyīn nu kīgrīraowiyīn, ha?

¹³ Mī sīma siir yai yamdi īna kauwok boīnkīyīm,

siirin paeyin hiniya nironinkinin saika dinkin irinugi!

14 Mi Pailat siya simiir srigi, dimusika, ha? Siya dimu dimin tirkukin, ha? Mi sima ina kauwok boinamnankiyim, siirin ti paeyin hiniya nironinkinin saikar dinkin irinugi!

15 Mi Pailat siya iikam isidin simiirim hiirgin mi siya Barabas siir asi kigninkin apnikikin. Mi siya Jisis siirin kamim yaii niniiyim simiirim iyop-mauugi, sima nipimparim siirin. Mi mhoiia sima siirin ina yikropkiyin paeyin hiniya nironinkinin saika ninkin irinugiyim. Iriig.

Mi kamim yaii niniiyim sima Jisis siir nigbumbugim

(Mt 27:27-31; Jo 19:2-3)

16 Mi kamim irim haiiyim sima Jisis siirin inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin siir omaka maeyauwa hiriir yinkikwona apnam. Mi sima kam nhirim yaii niniiyim simiirim yikiuna, sima ta maeyau kwiruwa sairarar naninkiniuniyim

17 mi sima Jisis siirin yuis paridnana kwira yitomwanu haiginu. Mi sima urid nimiridgakin whira hopwhro mi sima siir mwo iir kaigrisiugi.

18 Mi sima siir yigbumbu, akamie! Juda iikamim simiir nu kigriraowi inkam komiigin!

19 Mi sima siir mwowin paekopin hougwokwo apiyin siir yikrimkrae. Mi sima siirin yaeyop hani mi yaswaiyu mi sima ogmwo ha hium mi ina kaiyirou kisisanaim siir inig iir hainanam.

20 Mi sima siir mingigin digiyim mi ta yuis paridnan bripriya ina swoki isaiya. Mi sima siirin ini siir yuis aiarar swoki ii haiginugiyim. Mi sima Jisis

siirin ina yikiunamin paeyin hiiniya nirioninkinin saikar ninkin irinugiyam. Iriig.

Mi sima Jisis siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika yinkin irinugi

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jo 19:17-27)

²¹ Inkam nwirin Saimonkin siya om Sairini ankin Aleksanda Rufas sowiir yaowae adgin. Mi siya omisisimim om komii siir yaba nwowim simiir haiburgigim mi siya ina yapamin siyiu maeyau nninga aiir. Mi sima siyiu bopwo hir yinapyiskai om komii siir kingiin. Mi sima kimidiniya igao yai siir boinwin paeyin hiiniya nirioninkinin Jisis siirin siya haiyam.

²² Mi sima Jisis siirin maeyau kwira saiir hiriir yikiunam ta maeyauwa saiir iniga Golgota. Mi ta maeyauwa saiir inig mwowin inkam mwo kiuni maeyauga.

²³ Mi sima op wain simiir naba saikar yinkin aepibmigiya siir hauuwam minkin mi siya biri kwiyaekin.

²⁴ Mi sima paeyin hiiniya nirioninkinin siirin saikar yinkin irinugi. Mi siir yuisim ini sima hidnonkwokwo hainamim. Mi sima gwo kwira sae gwo satu, sima minim gwokim ti hiniin diminin pi nhinga haii.

²⁵ Iiya nugakar niki oyakwoka 9:00 klok mi sima paeyin hiiniya nirioninkinin siirin saiirar yinkin irinugiyakwok.

²⁶ Mi siir mwo kouga ta yaiya siir boina saiir winki yokwoni. Sima hiniina win boinkikim, Juda iikamim simiir nu kigriraowi inkam komiigin.

27 Mi sima Jisis siir kingiin inkam nwiso hii tauaeiyo sowiirin warar yinkin irimdinugik paeyin hiiniya nironinkinin siir. Mi nwirin iniga mi nwirin yaioyaeya.

28 [Mi Adi Komii siir Yokwo Komii saiir yaiya ini kaimwowa ywowa bidi bidinan sima wina mi tariinanin saeya bidi yimbiniya. Mi ta yaiya hininga, sima siirin kamim hii tauaeiyim simaka yinkin huwiyopmasugi.]

29 Mi iikamim haimii tamii napim siir yapikbumbu mi sima mwo ina yapkintirim. Mi sima siir boinki, biya kira hinina boinkin, Adi Komii siir omaka wi kara niipirgi mi ii kwoimim dig nwokii mi wa swoki haininansiin okwoki.

30 Mi kira kinakina tami diriraerarna mi kira pa nwoki iuuniyim wari paeyin kiriir nironinkinin siir waraurankin!

31 Mi prismi yaowae adim mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim, sima Jisis siirin warar yapikbumbu. Mi sima, simasimar yomboin amboin, siya inkam nhirim simiirin bidiyar whindiriraerar haiginuin. Mi siya, siya siyar diriraerar namim panopi, ha?

32 Mi ti inkamin siya nimbinkiyin siya Israel simiir inkam komiigin, simiir nu kigriraowikin. Mi siya paeyin hiiniya niro ninkinin siir hirankin krimar kigwokwoiungi. Mi krma wa nwoki aingwo tibmiikiyim kiriiramim. Mi inkam nwiso Jisis saikar ninkin irimdinugiyo paeyin hiiniya nironinkininsi yo sowa iriipi hiriinan siirin warar mi inkin igbumbu. friig.

Jisis siya bidi yaonamin

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jo 19:28-30)

³³ Mi iya nabe bopwo nwowa mi iya ina kakau-ugiya. Mi hinda tinda ini niyar ywokiyim. Mi iya bie nad nwowamtibin, iya ii kwoim nwowiya saiir yadig iurib.

³⁴ Mi ii kwoim namwoiuwiya mi Jisis siya ina kauwok boinkiribin, Eloee, Eloee, lema sabak-tani? Ta yaiya saiir yaimwokiyaimewowa hiniinga, kariir Adi Komii, kariir Adi Komii kira kariirin digumii dimusi haimriiyugigin, ha?

³⁵ Mi kam nhirim kingiin hir nokwowim sima siir yai wakaeyim mi sima ina boinim, wakae! Siya Ilaija krimiir wanwiyaeyin siirim nikuwi.

³⁶ Mi inkam nwirin ina iwitnamin hamgan hainakiyim. Mi ta op kausira siir idwo yaokinki. Mi kimidiniya paekop inakar yinkin udgi mi Jisis siir yaiga yaka onkwo mauugi siya kwiyaeyim. Mi ti inkamin siya boin, ha tiki o. Krima niki kigriraowi siirin pi Ilaija siya nasi whindiriraerar iuungi paeyin hiiniya nironinkinin siir hirankin.

³⁷ Mi Jisis siya ha kauwankii boinkiribin mi siya ina iye hikainamtibin.

³⁸ Iya Jisis siya naowa ta yuis komiia Adi Komii siir omaka saiir nitiyisiuwa saeya ini bopwoniyar yinwitamnainiya. Mi ina yugusnainama nua hirir. Mi ta yuis prieiya ini kwisa ywokiya.

³⁹ Mi kamim yaii niniyim simiir bii nwowi inkamin siya Jisis siir whwonkam ida nokwokin mi siya kigiyin siya hiriinan niyae hikainamtibin mi ini siya siyar boinkiyin, kaimwoki kaimwokinga! Tiriiginin Adi Komii siirar yinisimkin.

⁴⁰ Mi wig nhirim hirar mi inkin okim mi sima arurig hirar nokwo kaokikim. Mi nhirim simaka

hir ninkin okwo kaokim. Ira Maria om Makdalanka mi ira Maria Jems sapisapin mi Josis sowiir apu aeya. Mi ira Solomonika.

⁴¹ Biya Jisis siya nu Galili hir nwowin mi ta iya ti wigim siir mhoiya namkim. Mi sima siir nae diriraerarim mi wig isid komii whirin yim sima iriipi hiriinan Jisis saikar yinkin am om komii Jerusalem hiriirin. Mi sima hir ini owou. Iriig.

*Sima Jisis siirin siyano siir haigigi
(Mt 27:57-61; Lk 23:50-55; Jo 19:38-42)*

⁴² Mi naiowaka Josepin om Arimatianin ina yiribin. Siya yai hidan inkam wadiekin. Mi yio siya iriipi hiriinan iya Adi Komii siya ikam simiir kigriraowana iya sairimar mi owini.

⁴³ Mi Juda simiir ii komiia waka nwokwowaki mi tapa ya nae diriraerar haigigik ni iiga mi Josep siya asi napninopkainamkin Pailat siir kigam. Siya biri nidid namkin. Ningaka. Siya Jisis siir piuis biyieya sair hainakiyim sriiyugin.

⁴⁴ Mi Pailat siya ini hindara yanaawinin ta yaiya sair wakaewinin, Jisis siya naonama. Mi siya kamim yaii niniiyim simiir biyan inkamin siirim yikiuna mi siya siir srii, Jisis siya bidinanar naonamkin, iyie? Tariinanar kwaokin.

⁴⁵ Mi iya siya yaii ninii kamim simiir bii nwoyiyin siir yai aair wakaeyin mi siya Josep siir boinki siya Jisis siir piuis biyieya sairin hati hainam.

⁴⁶ Mi Josep siya yuis whisinana kwira sainam. Mi siya Jisis siir piuis biyieya ina ini hiunis hainakiya paeyin hainiya nriioninkinin siir hirankin. Mi siya siirin yuis whisinana sair whrinainam mi siirin siya siyano whirin siir ini

haigigik. Mi ti siyanowin inkamkar nopkikin. Mi siya siiya komiia kwira warnani ie iir warkin tinugigam.

⁴⁷ Maria om Makdalana mi Maria Josisni yopi aka, sowa kogwokwo haigikigo maeyauwa Jisis siir piuis biyeya saiir haigigiya. Iriig.

16

Jisis siya bidi yinsiin idwown iyankin mi ini omwaiyar swoki waiyan

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jo 20:1-10)

¹ Mi Juda simiir i komiia dig nwokiya mi Maria om Makdalana mi Maria Jemsni yopii aka mi Salomi saeya sima waim piuii miyik whakiyim simiir sainam. Sima Jisis siir piu aiir naoknam sainamkim.

² Mi igwira sima biyin bidi maskwokiyak-wokin mi saiirar yamyakwok Sandeya, siyanowin inkam haigigiyin siirim.

³ Mi simasimar yapboinaiyam, krimiirin pi nhinga whin mirii ta siiya komiia saiir waritkinkiyim, ha?

⁴ Mi iya sima siyanowin siir nini kigiuwim mi simar kigi siiya komiia hir nwo rani. Nningaka. Bidi inabaki itkinkiya iemiga. Taka siiya, siiya prasae rani.

⁵ Mi sima siyano iir napninopkainamin mi sima kigam whranisim nwirin simiir ina inig miya nidwokai. Siya yuis whisinin bripriya kwira nii idwokai. Mi sima siir nini kigiuwim mi ini hindara ini anaaiuwuwim.

⁶ Mi siya simiir boinkaiwin, kima kipi kignanae kara bidi yinokninkinin, wim kima Jisisin om

Nasaretanin siirim hansiri paeyin haaniya nironinkinin sima ninkin irinugiyin siirin. Mi siya tapaiir nwo rani, bidi yinsiin idwonamin! Mi ini omwaiyar swoki waiyan! Kima ta maeyauwa sima haigigiga saiir ti kwakig siya hir nwokaii.

⁷ Kima dam! Mi kima pi kamim siir mi kigna miiyim pi simiir tini boinu mi Pita siirin warar. Mi kima pi hiniina tini boinu, Jisis siya kimiir biya bidi yamkwokinin nu Galilia hiriir. Mi kima siirin wi hir nini kiguwi. Biya kimaka siya niki boina saiir hiriinan!

⁸ Mi ti wig oumim ina yidamniyamim idowiya hiriir, ti siyano iirsi. Mi sima ina yidam iugusamim, kugak bi nwonamkim simiir kuum ini hindara yinirkinamim. Mi sima inkam nwiraka yai paninsi yimboboinamsi. Ningaka. Sima pi nididnamkim. Iriig.

Jisis siya Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiyam

(Mt 28:9-10; Jo 20:11-18)

⁹ [Jisis siya Sande nugak imumar yinsiin idwonamyakwok. Mi siya biigi biyin Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiyam. Mi ta wiga, biya Jisis siya ninskiigiya yu biye iriyar nwiso sima nwokaiya saiir mi saeyairga.]

¹⁰ Maria saeya ini kigu ti siir nomiiyauim naingwoyimiyok ou prasae biri kinkim siirsiyin. Maria saeya biyin siir nomiiyauim biya saika nwokaiyauim simiir ini boinmauuu.

¹¹ Mi Maria saeya simiir boinki Jisisin ini omwaiyar swoki waiyan kara siir bidi kignaniyin. Mi

sima ta yaiya saiir wakaeyim mi sima biri naingwo tibmiigim. Iriig.

Jisis siya siyu hirin inkam nwisu siir kigna miriywo sowiir hiriir yimbiyam
(Lk 24:13-35)

¹² Mi ta saiir mhoiyya inkam nwisu siir kigna miriywo sowa om komii hir haiburgigo mi ha napamwo mi sowa siirin siyu hir yapiyiskai. Mi Jisis siya sowiir hiriirin yaeya pu kwir yam.

¹³ Mi sowa ha swoki amwo mi kimidiniya kam nhirim simiir ini boinmauuu. Mi yim sima sowiir yai airim bi swoki aingwo tibmiigim. Nningaka. Iriig.

Jisis siya kam iuur nwirim siir mi kigna miriyim simiir hiriir yimbiyam
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)

¹⁴ Mi kam iuur nwirim siir mi kigna miriyim iyya sima naeyar niki idwo aeyim mi Jisis siya ina yimbiyam in simiir hiriir. Mi siya simiir ini iku whisarii rani, sima bi naingwo tibmiigim. Mi kam nhirim sima pi nantamyiriyirkim kam nhirim sima naboiniyim Jisis siya bidi yinsiin idwowin ieyankin mi siya ini omwaiyar swoki waiyan.

¹⁵ Mi siya simiir boinki, kima iki omom omomim hinda tinda nwowim simiir dam mi Yai Win Kibiya saiir dapboinmamauuam iikamim simiir.

¹⁶ Mi inkam in naingwo tibmii mi siya ha baptais mi siirin wi Adi komii siyar kaoprigiokwowi. Mi yipiki inkamkin naingwo tibmii karam nwowi, yim wi siya griritkaigi.

¹⁷ Mi iikam whiekakim naingwo tibmiyim simiirin kirie wi Adi Komii siya hauwi dimin

komii komiiyım sımıir dirıraeraram. Mı sımıa wı kariir inıg iırar nınımnskiiyami uridyıu bibiyeyım sımıirın. Mı sımıa wı yaeya yaıgın kwıra boını.

¹⁸ Mı sımıir inam mıpugın biyıu dapiyın siir nonkwowi mı op biyeya kwıyae aokaowiya saıir kwıyae mı tı hırıınan dımınım wı sımıirsi nao ranı, sımıa. Mı sımıir inam makak inkamım sımıir mı hainii mı sımıa wı wadıeyar mı oki. Iriig.

Adi Komii siya Jisis siirın nınomor koua hırıir yikıunam

(Lk 24:50-53; Ap 1:9-11)

¹⁹ Mı mhoııya krımiir Biıyan Inkam Komiiyın Jisis siya siir yayım sımıirın dig nwogigım mı Adi Komii krımiir Wanın siya ina yikıunamın siirın nınomor koua hırıir. Mı tariinanın siya inı siir ina inıgmııya inı idwoıuın.

²⁰ Mı kamım siir kigna mıriıyım, sımıa ina yamım hında tında. Biıyan Inkam Komiiyın siya inı simakar yınkın mıriıyamın. Mı siya sımıir yayı imiirın warar mı whınkınsiıs haıgınıuwam dımın komii komiiyım sımıa tır imiirın. Mı tı dımının iikamım sımıir nısiımauugın. Mı ta sımıir yayıa kaimwokıkaimwowaırga, Adi Komii krımiir Wanın siir yaıga. Iriig.

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f